

တရားရေးရာနယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ (၁) အမှတ် (၁၁) ဇူလိုင်လ ၂၀၀၁

599/14

VF

0

ပြည်ထောင်စုသစ်တောများရေးရာဌာန
စာကြည့်တိုက်

ပြည်ထောင်စုသစ်တောများရေးရာဌာန
စာကြည့်တိုက်
ရက်စွဲပေးရန် (၃) မတ်လကနေစတင်ပါ။

ဒို့.တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသား စည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

တရားရုံးများလက်ခံ ခံနိုင်ရည် မရှိသည့် အခြေအနေအထားရှိသည့်
ရက်စွဲပေးရန် (၃) မတ်လကနေစတင်ပါ။

တပ်မတော် ဖြိုခွဲသူ ဒို့.ရန်သူ	တိုင်းရင်းသားအချင်းချင်း လေးစားပါ။ ချစ်ခင်ပါ။ တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံပါ။
တပ်မတော် ဖြိုခွဲမည်အကြံ ဒို့.လက်မခံ	တိကျမှန်ကန် စိတ်အားသန် မြန်ဆန်ဆောင်ရွက် ပြည်သူ့တွက်
ဘယ်သူခွဲခွဲ ဒို့.မကွဲ အမြဲစည်းလုံးမည်	ပြည်ထောင်စု ဖြိုခွဲသူ ပြည်သူ့ရန်သူ

နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပေါ်ပေါက်ရေးသည်
ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏ ပဓာနကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့သဘောထား
ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး၊ အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

တရားရေးရာနယူ

၂၀၀၁- ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ အတွဲ (၁)၊ အမှတ် (၁၁)

မာတိကာ

တရားရုံးသတင်းလွှာ

- ❖ လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ ဦးဆောင်သောအဖွဲ့ တရားရေးရာလုပ်ငန်းများ အမြင်ချင်းဖလှယ်လေ့လာရန်နှင့် နှစ်နိုင်ငံချစ်ကြည်ရေး တိုးမြှင့်ရန် ရောက်ရှိခြင်း

- ❖ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃)ဆင်းပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

- ❖ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၄) ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

တရားစီရင်ရေးရာ

- ❖ တရားစီရင်ရေးတွင် “သက်သေ၊ သက်သေခံချက်” တို့၏ အခန်းကဏ္ဍ ပါမောက္ခဒေါက်တာ တင်အောင်အေး
- ❖ ယာဉ်တိုက်မှု အတုနဲ့ သက်သေခံပစ္စည်း ယာဉ်ပြဿနာ မောင်မောင်ထွေး (မုံရွာ)

ဥပဒေသုတ

- ❖ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့် အပေါင် ဆောင်းပါး အမှတ် (၂) မောင်တင်မင်း (ရှေ့နေ)

- ❖ အပြစ်မဲ့ ရင်သွေးအတွက် ဖခင်ဖော်ပေးသော ပုဒ်မ ၁၁၂ ဦးခင်ဇော် (မရမ်းကုန်း)

သုတပဒေသာ

- ❖ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ဥပဒေများ အာဏာသက်ရောက်မှု ခင်မောင်ဌေး (တရားရေး)

- ❖ ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ခွင့် လျှောက်ထားရာတွင် သတိပြုရမည့် အချက်များ မျိုးကျော်အောင် (တရားရေး)

ရှေ့နေကျင့်ဝတ်သိက္ခာ

၈၉(၂၉၀

English Section

- ❖ ရှေ့နေများအကြောင်းတစေတစောင်း
ဦးသက်ထွန်း: ၃၈၂၀၀၀
- ❖ The Function and Duties of the Civil Justice Department of the Supreme Court
U Soe Nyunt 2

- ❖ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ ၇၃
ဒေါ်စုငယ်
- ❖ Introduction To Myanmar Traditional Jurisprudence
Aung Than Tun 18

- ❖ Quest For Justice
Aung Than Tun 7

ကဗျာ

- ❖ Kachin Traditions and Customary law 3
U Min Thu (Advocate) 35

- ❖ ဆုတောင်းခန်း: ၁၇
- ❖ လှလှဝင်း: ၁၉
- ❖ ဖဲယားအတွေး: ၁၉
- ❖ ကျော်ကျော် (တရားရေး): ၁၉
- ❖ တရားစောင့်သူ: ၂၀
- ❖ ဇေယျာတင့်ညို: ၂၀
- ❖ တရားစီရင်ရေးဆိုသည်မှာ: ၁၈
- ❖ မောင်ရည်တင့် (မအူပင်): ၁၈

- ❖ International Law
Tha-byei Leigh Maung 41
- မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၃၅ / ၂၀၀၁ (၇)
- စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၄၈ / ၂၀၀၁ (၇)
- အုပ်ရေ (၄၀၀၀)

ကာတွန်း:

ရွှေကိုဦး

၂၃

ဆက်သွယ်ရန်

စာတည်းအဖွဲ့

တရားရေးဂျာနယ်

နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁

ထုတ်ဝေသူ

ဦးစိုးညွန့်

ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ တရားရုံးချုပ်

(ထုတ်ဝေခွင့် ယာယီ-၄၀၉)

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)

၁။ ဦးအောင်တိုး	B.A.; B.L.	တရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးသန်းဦး	B.A.	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၃။ ဦးခင်မြင့်	Master Mariner (F.G); H.G.P.; R.L.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး	B.Sc.; B.L.; LL.M.; LL.D.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၅။ ဦးမြင့်သိန်း	B.Sc., B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၆။ ဦးချစ်လွင်	B.Sc.; B.L.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၇။ ဦးထွန်းရှင်	B.A.; R.L.; (Advocate); D.M.A.	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)

၁။ ဦးခင်မောင်လတ်	B.A.; B.L.; (Advocate)	ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ်
၂။ ဦးစန်းတင့်ရှိ	B.A. (Law); LL.B. (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၃။ ဦးမြင့်အောင်	B.A. (Law); LL.B. (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး
၄။ ဦးစိန်လှိုင်	B.A. (Law); LL.B.; LL.M.; (Advocate)	တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီး

တရားရေးရာဌာနချုပ် တတည်းတည်း

၁။ ဦးတင်အေး	B.A.; H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။ ဦးသက်ထွန်း	B.A.; B.L.; Dip in French; (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (တရားရုံးချုပ်၊ မန္တလေး)	အဖွဲ့ဝင်
၃။ ဦးကျော်ဝင်း	B.A. (Hons.); H.G.P.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှု)	အဖွဲ့ဝင်
၄။ ဦးစိုးညွန့်	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမ)	အဖွဲ့ဝင်
၅။ ဦးဆန်းထွန်း	B.A.; R.L. (Advocate)	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စစ်ဆေးရေး)	အဖွဲ့ဝင်
၆။ ဦးစောစံလင်း	B.A. (Law); LL.B.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (စီမံ၊ လေ့ကျင့်)	အဖွဲ့ဝင်
၇။ ဦးတင်ဝင်း	B.A.; R.L.	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ထောက်ပံ့/ငွေစာရင်း)	အဖွဲ့ဝင်
၈။ ဦးစိုးမြင့်	B.Sc.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၉။ ဦးဘသန်း	B.A.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ဦးဘသန်းအောင်	B.A.; B.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။ ဦးဘဟန်	B.A.; H.G.P.; R.L.	အကြံပေးအရာရှိ (တရားရုံးချုပ်)	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။ ဦးအောင်ဌေ	B.A.	တိုင်းတရားသူကြီး	အဖွဲ့ဝင်
		(ရန်ကုန်တိုင်း တရားရုံး)	
၁၂။ ဒေါ်အေးအေးမင်း	B.A. (Law); LL.B.	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး	အတွင်းရေးမှူး
		(ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာနခွဲ)	

- ၁။ ဥပဒေဘောင်အတွင်း နေထိုင်ခြင်း၊
ဘေးကင်းရန်ကွာ ပြည်သာယာ။
- ၂။ မကောင်းမှုတူသည် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိ။
- ၃။ ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်။
- ၄။ ရဲနှင့်ပြည်သူ လက်တွဲကူ၊
ဒုစရိုက်တူသမျှ ဖော်ထုတ်ကြ။

တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ မူများ

- (၁) ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ခြင်း။
- (၂) ပြည်သူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်၍ တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊ နယ်မြေအေးချမ်းသာယာရေး တည်ဆောက်ရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေခြင်း။
- (၃) ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည်လိုက်နာ ကျင့်သုံးလာစေရန် ပညာပေးခြင်းနှင့် ပြည်သူများက ဥပဒေကို လိုက်နာသော အလေ့အကျင့် ပျိုးထောင်ပေးခြင်း။
- (၄) အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေခွင့်ပြုချက် ဘောင်အတွင်း၌ ဥပဒေနှင့်အညီ ကျေအေးပြီးပြတ်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း။
- (၅) ဥပဒေအရ တားမြစ်ချက်မှအပ ပြည်သူ့ရှေ့မှောက်တွင် တရားစီရင်ခြင်း။
- (၆) အမှုတွင် ခုခံချေပခွင့်နှင့် ဥပဒေအရ အယူခံပိုင်ခွင့်ပေးခြင်း။
- (၇) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူကို အရေးယူ အပြစ်ပေးရာတွင် အကျင့်စာရိတ္တ ပြုပြင်မှုကို ဦးတည်ခြင်း။

လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ်

ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဦးဆောင်သောအဖွဲ့

တရားရေးရာလုပ်ငန်းများအမြင်ချင်းဖလှယ်လေ့လာရန်
နှင့် နှစ်နိုင်ငံချစ်ကြည်ရေး ဝှိုးမြှင့်ရန်ရောက်ရှိခြင်း

တရားရုံးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ Mr. Davone Vangvichith ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့သည်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ ၂၂ - ၄ - ၂၀၀၁ ရက်နေ့ ညနေ ၁၈:၃၀ နာရီအချိန် လေကြောင်းခရီးဖြင့် ရန်ကုန်အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်သို့ ရောက်ရှိကြပါသည်။

နိုင်ငံတော်တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုးအား လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့ တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ Mr. Davone Vangvichith က တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ်၏ ဧည့်ခန်းမသို့လာရောက် ဂါရဝပြုတွေ့ဆုံ နှုတ်ဆက်စဉ်။

ဧည့်သည်တော် လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ Mr. Davone Vangvichith နှင့်အဖွဲ့အား တရားရုံးချုပ်၊ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ဒေါက်တာ တင်အောင်အေးနှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံသံ အမတ်ကြီး H.E. Mr. Ly Bounkham ၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် တရားရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများက ကြိုဆိုနှုတ်ဆက် ကြပါသည်။

ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး လာအိုပြည်သူ့ ဒီမိုကရက်တစ် သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့ တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ Mr. Davone Vangvichith ခေါင်းဆောင်သောအဖွဲ့အား ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်တွင် ကြိုဆိုနှုတ်ဆက်စဉ်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်သို့ တရားရေးရာလုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမြင်ချင်းဖလှယ်ကာ လေ့လာရန်နှင့် နှစ်နိုင်ငံချစ်ကြည်ရေး တိုးမြှင့်ရန် အလည် အပတ်ရောက်ရှိနေသော လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့ တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ H.E. Mr. Davone Vangvichith ဦးဆောင်သောအဖွဲ့သည် ၂၃ - ၄ - ၂၀၀၁ ရက်နေ့ ၁၃:၃၀ နာရီအချိန်၌ တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီးချုပ်၏ ဧည့်ခန်းမသို့ လာရောက်၍ တရားသူကြီးချုပ်

ဦးအောင်တိုးအား တွေ့ဆုံဂါရဝပြုပါသည်။ ယင်းသို့လာရောက်တွေ့ဆုံ ရာတွင် ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီးများဖြစ်ကြသည့် ဦးခင်မြင့်၊ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်နှင့် တရားရုံးချုပ်မှ တာဝန် ရှိသူများ တက်ရောက်ကြပါသည်။

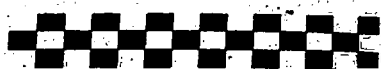
အဆိုပါအဖွဲ့သည် ၂၃ - ၄ - ၂၀၀၁ ရက်နေ့ ၀၈:၀၀ နာရီတွင် ရွှေတိဂုံဘုရားသို့ သွားရောက်ကြည်ညိုကြပါသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီတော် ဘက်စုံပြုပြင်မွမ်းမံရေးအတွက် အလှူတော်ငွေများ ပေးအပ်လှူဒါန်းကြပါသည်။ ဆက်လက်၍ နံနက် ၀၉:၃၀ နာရီအချိန်တွင် တရားရုံးချုပ်အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ ဦးဆောင်သောအဖွဲ့နှင့် တရားစီရင်ရေး ဆိုင်ရာကိစ္စများကို ဆွေးနွေးပြီး နှစ်နိုင်ငံ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ရင်းနှီးစွာ ဆွေးနွေးကြပါသည်။ ထို့နောက် ရုံးခန်းအမှတ် (၁)တွင် တရားမ အယူခံမှုများကို တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ဦးချစ်လွင် ရုံးထိုင်ကြားနာစီရင်နေ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ရုံးခန်းအမှတ် (၂) တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာအယူခံမှုများကို တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီး ဦးမြင့်သိန်း ရုံးထိုင်ကြားနာစီရင်နေသည်ကိုလည်းကောင်း ဝင်ရောက်ကြည့်ရှု လေ့လာကြပါသည်။

ညနေပိုင်းတွင် ရန်ကုန်တိုင်းတရားရုံး၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းခရိုင်တရားရုံးနှင့် တာမွေ မြို့နယ် တရားရုံးများသို့ သွားရောက်၍ လက်တွေ့ တရားခွင့်စစ်ဆေးပုံများကို ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါသည်။

ဧည့်သည်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့အား တရားရုံးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူ ကြီးချုပ် ဦးသန်းဦးက ည (၇) နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ မြရိပ်ညိုရွှင်ရယ်ဟိုတယ်၌ ညစာစားပွဲဖြင့် ဂုဏ်ပြုတည်ခင်းဧည့်ခံပါသည်။

ဧည့်သည်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့သည် တရားရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူ များလိုက်ပါလျက် ၂၅ - ၄ - ၂၀၀၁ နေ့ ၁၃:၀၀ နာရီတွင် အမျိုးသားပြတိုက်နှင့် လှိုင်သာယာစက်မှုဇုံသို့ သွားရောက်လေ့လာကြည့်ရှုကြပါသည်။

ဧည့်သည်တော် ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ H.E. Mr. Davone Vangvichith ဦးဆောင်သောအဖွဲ့သည် ၂၄ - ၄ - ၂၀၀၁ နေ့နံနက် ၀၈:၄၅ နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့မှ မန္တလေးမြို့သို့ မြန်မာ့လေကြောင်းဖြင့် ရောက်ရှိလာရာ တရားရုံးချုပ်

(မန္တလေး) ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးခင်မောင်လတ်၊ တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) တရားသူကြီးများ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်နှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများက မန္တလေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလေဆိပ်တွင် ကြိုဆိုနှုတ်ဆက်ကြပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့သည် ၁၀:၃၀ နာရီတွင် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) အစည်းအဝေးခန်းမ၌ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးခင်မောင်လတ် ဦးဆောင်သောအဖွဲ့နှင့် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စများကို ဆွေးနွေးပြီး နှစ်နိုင်ငံတရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို ရင်းနှီးစွာ ဆွေးနွေးကြပါသည်။

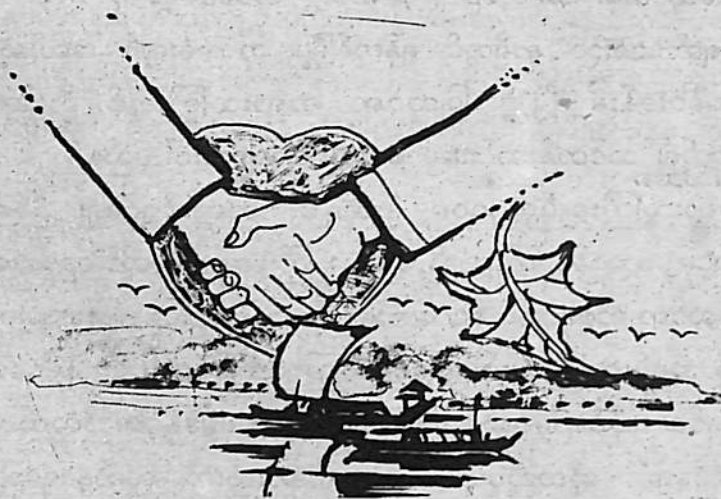
ပြင်ဦးလွင် ခရိုင်တရားရုံးနှင့် အောင်မြေသာစံမြို့နယ် တရားရုံးများတွင် ခရိုင်မြို့နယ်တရားသူကြီးများ အမှုစစ်ဆေးနေကြသည်ကို သွားရောက်ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါသည်။

၁၃:၀၀ နာရီတွင် မဟာမြတ်မုနိဘုရား၊ မြနန်းစံကျော်ရွှေကျောင်းတော်၊ ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ ရွှေကျောင်းနှင့် မန္တလေးတောင်တို့ကို သွားရောက်ကြည့်ရှုလေ့လာကြပါသည်။

ဧည့်သည်တော် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့အား တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး) ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးခင်မောင်လတ်က ၂၄ - ၄ - ၂၀၀၁ နေ့ ၂၇:၀၀ နာရီတွင် မန္တလေးမြို့ စီဒီဒီနားဟိုတယ်၌ ညစာစားပွဲဖြင့် ဂုဏ်ပြုတည်ခင်း ဧည့်ခံပါသည်။

တရားရုံးချုပ်၊ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ လာအို ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ H.E. Mr. Davone Vangvichith ခေါင်းဆောင်သောအဖွဲ့သည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်မှ ၂၆ - ၄ - ၂၀၀၁ ရက် (ကြာသပတေး)နေ့ နံနက် ၁၀:၂၅ နာရီအချိန်လေကြောင်းခရီးဖြင့် ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လေဆိပ်မှ ပြန်လည်ထွက်ခွာပါသည်။

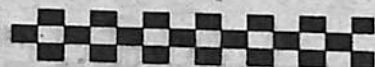
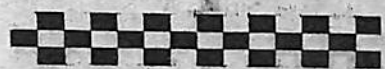
ဧည့်သည်တော် လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ၊ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ H.E. Mr. Davone Vangvichith နှင့်အဖွဲ့အား တရားရုံးချုပ်၊ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ တရားရုံးချုပ်တရားသူကြီး ဦးမြင့်သိန်းနှင့် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်ဆိုင်ရာ လာအိုပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်သမ္မတနိုင်ငံ သံအမတ်ကြီး H.E. Mr. Ly Bounkham နှင့် တရားရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများက လိုက်ပါပို့ဆောင်နှုတ်ဆက် ကြပါသည်။

အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) ဆင်းပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)၌ ဖွင့်လှစ်သော ခရိုင်အဆင့်တရားသူကြီးများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၃) ဆင်းပွဲ အခမ်းအနားကို (၄ - ၄ - ၂၀၀၁) ရက် ၀၈:၃၀ နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ တရားရုံးချုပ် အပေါ်ဆုံးထပ်ရှိ အစည်းအဝေးခန်းမ (၂)၌ ပြုလုပ်ရာ တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး တက်ရောက်၍ သင်တန်းဆင်းအမှာစကား ပြောကြားပါသည်။

တရားသူကြီးချုပ်က၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားစီရင်ရေး ဥပဒေအရ ခရိုင်အဆင့်မှာ တာဝန်ယူကြရသည့် တရားသူကြီးတွေ ကိုယ်တိုင်ကဥပဒေရေးရာ၊ စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စများနှင့် နိုင်ငံတော်၏ မူဝါဒပိုင်းများကို အထူးကျွမ်းကျင်ပိုင် နိုင်စေရန် အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာမူတစ်ရပ်ဖြစ်သော “ဥပဒေနှင့်အညီလွတ်လပ်စွာ တရားစီရင်ရေး” ဆိုသည့်မူဟာ တရားရုံးအားလုံးက လိုက်နာရမည့်မူဖြစ် ကြောင်း၊ ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည့်အမိန့်၊ စီရင်ချက်များ ချမှတ်ခဲ့လျှင် ကြီး ကြပ်ကွပ်ကဲသူ အဆင့်ဆင့်ကိုပါ ထိုက်သင့်သည့် အရေးယူမှုများ ပြုလုပ်သွား

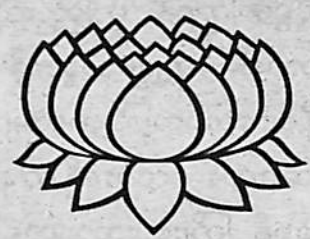

မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ နိုင်ငံတော်နှင့် ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများကို ထိထိ
ရောက်ရောက် အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးရန်၊ နိုင်ငံတော်နှင့်
ပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားများနှင့် ဆန့်ကျင်သည့် ကိစ္စရပ်များတွင်
တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍ သော်လည်း ကောင်း
ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းမရှိအောင် ကျင့်ကြံနေထိုင်ကြရန် လိုအပ်ကြောင်း၊ ဒီသစ်တန်း
မှာ သင်ကြားပေးလိုက်သည့် ဥပဒေရေးရာများ၊ လမ်းညွှန်ချက်များကို
ဆက်လက်လိုက်နာ ပြီး အစွမ်းကုန်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြရန် တိုက်တွန်းလို
ကြောင်း၊ တရားရုံးချုပ်က အခါအား လျော်စွာ ထုတ်ပြန်ထားသည့် အမိန့်၊
ညွှန်ကြားချက်များကို အမြဲမပြတ် ဖတ်ရှုလေ့လာမှတ်သားပြီး လိုက်နာ
ဆောင်ရွက်ကြရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ သင်တန်းဆင်း တရားသူကြီးများအနေနှင့်
နိုင်ငံ့ဝန်ထမ်းများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဝန်ထမ်းစည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ ကျင့်ဝတ်
သိက္ခာ၊ ကိုယ်ကျင့်တရားတို့ကို လိုက်နာစောင့်စည်းကြရန်၊ မိမိတို့
လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို အလွဲသုံး စားပြုလုပ်ကြခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး၊
လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းကြပြီး စေတနာသန် သန့်ထားကာ
ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ကြရန် မှာကြားလိုကြောင်း၊ နိုင်ငံ့တာဝန်ကို
ကျရာနေရာက နိုင်ငံတော်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိပြီး ဦးလည်မသုန်
ထမ်းရွက်ကြရန်နှင့် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲများ၏ လမ်းညွှန်ဩဝါဒ မှာ
ကြားချက်များကို အလေး ထားလိုက်နာကြပြီး တရားသူကြီး
ကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်ရန် ကြိုးစားသွားကြရန်ဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့်
အမှာစကား ပြောကြားသွားပါသည်။

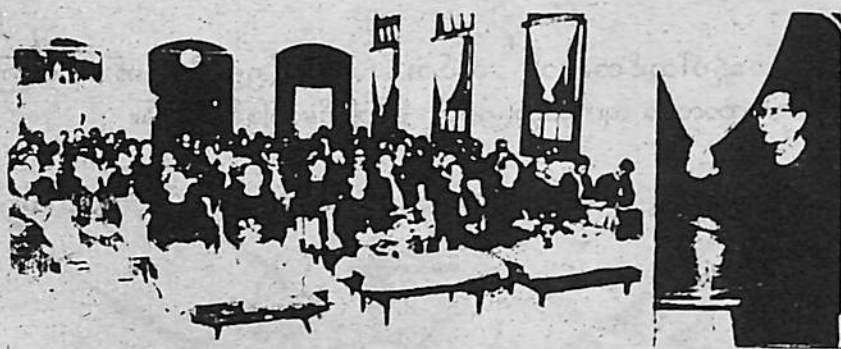
အဆိုပါသင်တန်းသို့ သင်တန်းသား (၅၇) ဦး တက်ရောက်ခဲ့ပြီး၊
သင်တန်းကာလမှာ ရက်သတ္တ (၂) ပတ်ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။

သင်တန်းဆင်းပွဲ အခမ်းအနားသို့ ဒုတိယတရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးများဖြစ်ကြသော ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်၊ ဦးထွန်းရှင် နှင့် တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေးနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ရုံးအဖွဲ့မှူး၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးများနှင့် ဖိတ်ကြားထားသူများ တက်ရောက်ကြပါသည်။

သင်တန်းဆင်းပွဲ အခမ်းအနားကို နံနက်ပိုင်းတွင် ရုပ်သိမ်း လိုက်ပါသည်။

အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၄) ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနား ကျင်းပခြင်း

တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး အထူးမွမ်းမံသင်တန်း
အမှတ်စဉ် (၄) ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် မိန့်ခွန်းပြောကြားစဉ်

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)၌ ဖွင့်လှစ်သော ခရိုင်အဆင့်တရားသူကြီးများ အထူးမွမ်းမံသင်တန်း အမှတ်စဉ် (၄) ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားကို (၇ - ၅ - ၂၀၀၁) ရက် ၀၈:၃၀ နာရီတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ တရားရုံးချုပ် ဒုတိယထပ်အစည်းအဝေးခန်းမ (၂)၌ ကျင်းပရာ တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး တက်ရောက်အမှာစကားပြော ကြားပါသည်။

သင်တန်းဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားသို့ ဒုတိယ တရားသူကြီးချုပ် ဦးသန်းဦး၊ တရားရုံး ချုပ်တရားသူကြီးများဖြစ်ကြသော ဦးခင်မြင့်၊ ဒေါက်တာတင်အောင်အေး၊ ၊ ဦးမြင့်သိန်း၊ ဦးချစ်လွင်၊ ဦးထွန်းရှင်နှင့် တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်) ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးတင်အေးနှင့် ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ အကြံပေးအရာရှိများ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ရုံးအဖွဲ့မှူးနှင့် ဖိတ်ကြားထားသူများ တက်ရောက်ကြပါသည်။

အဆိုပါသင်တန်းသို့ သင်တန်းသား (၅၅)ဦးတက်ရောက်ကြပြီး သင်တန်းကာလမှာ ရက်သတ္တ(၂)ပတ် ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖွင့်ပွဲ အခမ်းအနားကို နံနက်ပိုင်းတွင် ရုပ်သိမ်းလိုက်ပါသည်။

ဆုတောင်းခန်း

ပိဋိကတ်တိုက်
မဟိုတရားရုံး(မန္တလေးရုံးထိုင်)

စည်းကျလို့ ထုံးညီ
စီရင်သည့် တရား၊

တိုင်းကျိုး ရွက်ဆောင်လို့
တို့ပြည်ထောင် နယ်တစ်ဝှမ်းမှာ
အေးချမ်းစေသော

လှလှဝင်း (ရွှေဘို)

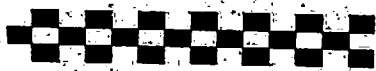

တရားစီရင်ရေး ဆိုသည်မှာ

ဥပဒေညီ
တည်မှီဆုံးဖြတ်
မှန်မြန်ရပ်၍
ဖြောင့်မတ်မှုမည်
လုပ်ထုံးညီလျက်
လော်လီမှုယွင်း
လာဘ်ပေးကင်းသည်
ဖြောင့်စင်းလှစွာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်
ပြည်ရွာငြိမ်းအေး၊ တရားရေး။

ဖဲယားအတွေး

တရားရေးလမ်း ကြိုးပမ်းရည်ရွယ်
ဖဲယားထရိုင်ရယ်။

ဂေါက်သီးရိုက်ရာ လိုရာရောက်ရေး
ဖဲယားဝေး

ပြည်သူများက မျှတစီရင်
တရားခွင်ဟု မွန်းတင်သောခါ
ကြည်နူးဖြာတယ် ရည်ရွယ်ပါတဲ့
ဖဲယားထရိုင်ရယ်။

ဂေါက်သီးအပြေး ဖဲယားဝေးဟု
ကြားရသောခါ ကြည်နူးဖြာတယ်
ရည်ရွယ်ပါတဲ့ ဖဲယားဝေး။

ဖဲယားထရိုင်ရယ်နဲ့ ဖဲယားဝေးကို
မျှော်တွေးရည်ရွယ် ရင်ဝယ်ဖွားမွေး
ဖဲယားအတွေး။

ကျော်ကျော် (တရားရေး)

တရားစောင့်သူ

၁။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
မတရားမှုရှောင်
တရားမှုဆောင်လို့
များမြှောင်အမှု
စီရင် - ထုံးပြုနေသူဖြစ်တယ်။

၅။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
ဆန္ဒ နဲ့ ဒေါသ
မောဟ နဲ့ ဘယာ
လုံးဝမရှိ
ပင်ကိုယ်သိနဲ့
ကင်းစင်အဂတိရှိရမယ်။

၂။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
နှုတ်ပြောချိုသာ
စိတ်ယုတ်မာကင်း
ကိုယ်ကြမ်းခြင်းရှောင်
ယဉ်ကျေးအောင်လည်းနေရမယ်။

၆။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာ
သီလ သမာဓိ
ပီရိ လုံခြုံ
များယုံအောင်လည်း ကျင့်ရမယ်။

၃။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
ဝတ် - နေ - စား - သွား
မောက်မာ - လွှားကင်း
ကြွားဝင့်ခြင်းမရှိ
ရိုးရိုးကျင့်သူလည်းဖြစ်ရမယ်။

၇။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
အမှားတွေကင်း
အမှန်ထွင်းသိ
အလင်းကိုထွန်းညှိတဲ့
အမြင်ကြည်လုံသူလည်းဖြစ်ရမယ်။

၄။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
တဏှာရမက်
လောဘထွက်ခြင်း
အလျဉ်းကင်းလျက်
မာန်တက်မထောင်
သိမ်မွေ့အောင်လည်းနေရမယ်။

၈။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
ဉာဏ်ပေါ်ဉာဏ်ထပ်
ဆင်ခြင်တတ်သူ
တစ်မူလမ်းထွင်
စွမ်းအားရှင်လည်းဖြစ်ရမယ်။

၉။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 အမျိုးမထောက်
 ဂုဏ်မမောက်ဘဲ
 ရှိန်ဝါမကြောက်
 ငွေနောက်မသွား
 ပြတ်သွားရဲသူလည်းဖြစ်ရမယ်။

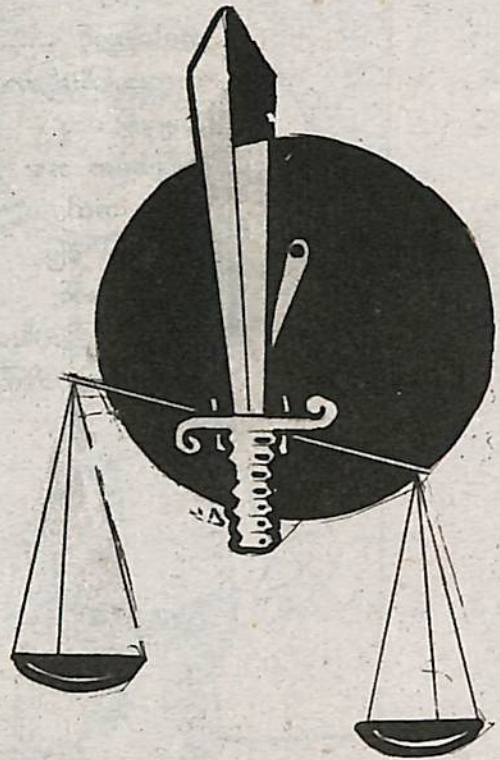
ပိဋကတ်တိုက်
 မဟိုတရာရှ် (မန္တလေးရုံးထိုင်)

၁၀။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 အာဏာစက်နဲ့
 တရားဖက်ပြီး
 ဒါးတစ်လက်လို
 ထက်မြက်သူလည်းဖြစ်ရမယ်။

၁၁။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 ဓလေ့ကိုသိ
 ထုံးဟောင်းညှိပြီး
 ဆင်ခြင်သတိနဲ့
 အများသိအောင်
 စွမ်းဆောင်မှုလည်းရှိရမယ်။

၁၂။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 ဘယ်ညာမယိမ်း
 မျှတထိန်းမတ်
 ကြုံကြုံရပ်သူ
 ဆုံးဖြတ်သူလည်းဖြစ်ရမယ်။

၁၃။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 ဥပဒေ အထွေထွေကို
 ညက်ညက်ကြေထား
 စီရင်ထုံးများနှင့်အတူ
 နဲ့စပ်သိသူလည်းဖြစ်ရမယ်။

၁၄။ တရားသူကြီးဆိုတာ -
 မှုခင်းဖြစ်ပွား
 ပြည်သူများရဲ့
 ဘဝနဲ့ စိတ်အခြေ
 ကောင်းဆိုးတွေကို
 ပြောင်းလဲစေနိုင်သူပေါ့။

အဲဒါကြောင့်
 တရားသူကြီးဆိုတာ -
 အများနဲ့ မတူ
 အပြုအမူက အစ
 စာရိတ္တ အထိ
 အားလုံး၏ စံပြ
 ဖြစ်နေရအောင်
 စွမ်းဆောင်ကြိုးပမ်းနေရမယ်
 ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြရမယ်။

ဇေယျာတင့်ညို

တရားစီရင်ရေးတွင် သက်သေ၊ သက်သေခံ၊ သက်သေခံချက် တို့၏၊ အခန်းကဏ္ဍ

ပါမောက္ခ ဒေါက်တာ တင်အောင်အေး

တရားစီရင်ရေး၏ အဓိကတာဝန်သည် အမှန်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အမှန်ကို တွေ့ရှိပြီးမှ ဥပဒေနှင့်အညီ မှန်ကန်မျှတစွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ အမှားပေါ်တွင် အခြေခံ ဆုံးဖြတ်လျှင် တရားမျှတမှု မဖြစ်နိုင်ချေ။

တရားရုံး တရားသူကြီးများသည် တရားရုံးရှေ့မှောက် ရောက်လာသော တရားမှုခင်းများကို စစ်ဆေးစီရင်ရာ၌ တရားလို၊ တရားခံ၊ တရားပြိုင်တို့ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းခြင်း၊ ၎င်းတို့က တင်ပြလာသည့် သက်သေခံတို့ကို စစ်မေးခြင်း၊ သက်သေခံစာရွက်စာတမ်းအထောက်အထားများကို စိစစ် စစ်ဆေးရယူခြင်း လုပ်ငန်းသည် တရားရုံး၏ အဓိကကျသော လုပ်ငန်းများအနက် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။

သက်သေခံ အချက်အလက် အထောက်အထားများ ဟုတ်တိုင်းမှန် ရာ ရရှိရေး၊ အမှန်တရား ဖော်ထုတ်ရေးနှင့် မှန်သော တရားစီရင်ရေးတာဝန်သည် တရားသူကြီးများ၏ ပင်မ အဓိကတာဝန်ကြီး ဖြစ်သည်။

တရားရုံးသည် တရားမှုခင်း စစ်ဆေးရာတွင် သက်သေခံအချက်အလက် အကြောင်းအရာများကို ပြည့်စုံပိုင်နိုင်စွာ ဖော်ထုတ်ဖို့ အဓိကအရေးကြီးသည်။ ဖော်ထုတ်ရရှိသော အချက်အလက်သက်သေခံချက်များကို ချိန်ဆပြီး ဥပဒေနှင့်ပေါင်းစပ်ကာ တရားစီရင်ကြရသည်။ ယနေ့ကာလတွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှု (ရာဇဝတ်မှု) တွင်ဖြစ်စေ၊ တရားမမှုတွင် ဖြစ်စေ မှုခင်းစီရင်ဆုံးဖြတ်ရာတွင် အမှု၌ပေါ်ပေါက်သော

သက်သေခံချက်များကို အခြေပြု ဆုံးဖြတ်ရသည်။ သက်သေခံချက်များကို ဥပဒေနှင့်ညှိနှိုင်း သုံးသပ်ခြင်း သည် အမှု၏ အမှားအမှန်ကို ကွဲပြားခြားနား ဖြစ်ပေါ် စေသောကြောင့် သက်သေခံချက်များသည် အရေးပါ သောကဏ္ဍတွင် တည်ရှိနေပေသည်။ သက်သေခံချက် များဟု ဆိုရာဝယ် တိုက်ရိုက်သက်သေခံချက် ပါဝင် သကဲ့သို့ ပတ်ဝန်းကျင်သက်သေခံချက်လည်း ပါဝင် သည်။

တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်သေခံအက်ဥပဒေ

သက်သေခံအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃ တွင် “သက် သေခံချက်” ဆိုသည်မှာ -

“(၁) စစ်ဆေးဆဲ အကြောင်းခြင်းရာများနှင့်စပ်လျဉ်း ၍ တရားရုံးရှေ့တွင် ထိုတရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက် သို့မဟုတ် ညွှန်ကြားချက်အရ သက်သေများက ထွက်ဆိုသည့် နှုတ်သက်သေခံချက် (Oral Evi- dence) ကို ခေါ်သည်။

(၂) တရားရုံးက ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရန် တရားရုံးသို့ တင်ပြသည့် စာတမ်းအမှတ်အသား သက်သေခံ ချက် (Documentary Evidence) ကို ခေါ်သည်။” ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုပြဋ္ဌာန်း ပြဆိုထားသည်။

သက်သေခံအက်ဥပဒေ အခန်း(၄)ပုဒ်မ ၅၉-၆၀ တွင် နှုတ်သက်သေခံချက် နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်းကောင်း၊ အခန်း (၅) ပုဒ်မ ၆၁-၉၀ တွင် စာတမ်းအမှတ်အသားသက်သေခံချက် နှင့်စပ်လျဉ်း ၍ လည်းကောင်း၊ ထိုစာတမ်းအမှတ်အသား သက် သေခံချက်တွင် အများပြည်သူဆိုင်ရာစာတမ်းအမှတ်

အသား (Public Document) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၇၄-၇၇ တွင်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကစာတမ်းအမှတ် အသား (Private Document) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုဒ်မ ၇၈-၉၀ တွင်လည်းကောင်း၊ အခန်း (၉) ပုဒ်မ ၁၁၈-၁၃၄ တွင် သက်သေများ (of Witness) နှင့်စပ်လျဉ်း၍လည်းကောင်း၊ အခန်း (၁၀)ပုဒ်မ ၁၃၅-၁၆၆ တွင်သက်သေများ စစ်ဆေးခြင်း၊ စစ်ဆေး ခြင်း (of the Examination of Witness) နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လည်းကောင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဤသက်သေခံ အက်ဥပဒေကို အောက်မြန်မာပြည်တ ရားရုံးများက တရားမူခင်းများ စစ်ဆေးစီရင်ရာတွင် ၁၈၇၂ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁ရက်နေ့မှ စတင်ကျင့် သုံးလာခဲ့ ကြသည်။

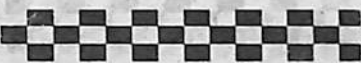

တရားစီရင်ရေးနှင့် ခေတ်သစ်ဥပဒေ သိပ္ပံပညာ၊ ကိုဥပဒေများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၈၂၄-၂၆၊ ၁၈၅၂-၅၃၊ ၁၈၈၅-၈၆ ခုနှစ်များတွင် နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့နှင့် ကျူးကျော်စစ်(သုံး)ကြိမ် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး မြန်မာမြေများ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီနိုင်ငံ ဖြစ်ခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံအား အိန္ဒိယ၏ ပြည်နယ် တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်သွတ်သွင်း စတင်အုပ်ချုပ်ခဲ့ ကြသည်။ မြန်မာပြည်တရားစီရင်ရေးတွင်လည်း မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ (ထိမ်းမြားခြင်း၊ ကွာရှင်း ခြင်း၊ ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်းနှင့် အမွေဆက်ခံခြင်း)မှအပ မြန်မာ့ရိုးရာဥပဒေများ၏ နေရာတွင် အိန္ဒိယတရားရုံး များက ကျင့်သုံးရသော အင်္ဂလိပ်ဥပဒေများဖြင့် အစားထိုး ကျင့်သုံးစေခဲ့သည်။ တရားရုံးဖွဲ့စည်းပုံနှင့် တရားစီရင်ရေးစနစ်သည်လည်း ပြောင်းလဲသွားခဲ့ သည်။ ၁၈၅၉-၁၈၆၀-၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင် လော့ဒ်မက် ကောလေ ဦးဆောင်ရေးဆွဲ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ပြစ်မှုဆိုင် ရာဥပဒေ “ရာဇသတ်ကြီး”(Penal Code)၊ ပြစ်မှုဆိုင် ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ “ရာဇဝတ် ကျင့်ထုံးဥပဒေ”(Criminal Procedure Code)၊ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ(Civil Procedure Code) တို့ကို ဆိုခဲ့သည့် သက်သေခံ အက်ဥပဒေ (Evidence Act) အပါအဝင် သီးခြား သက်သာခွင့်အက်ဥပဒေ (Specific Relief Act) ပဋိညာဉ်အက်ဥပဒေ (Contract Act)၊ ကာလစည်း ကမ်းသတ်အက်ဥပဒေ (Limitation Act)၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေ (Transfer of Property Act) စသည့် ဥပဒေများနှင့် အညီ တရား သူကြီး၊ ရှေ့နေ၊ တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများက မြန်မာ ပြည်တရားစီရင်ရေးတွင် ကျင့်သုံးလိုက်နာဆောင်ရွက် ကြ၍ မူခင်းကိစ္စများ စစ်ဆေးစီရင်ခဲ့ကြသည်။

၁၈ ရာစု ဥရောပစက်မှုလက်မှု တော်လှန်ရေး ကြီးပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ၏ ကုန် ထုတ်လုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ပစ္စည်းသယ်ယူပို့ဆောင် ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းသည် အချိန်နှင့် အမျှ တိုးတက် များပြားလာသည်။ ၁၉ ရာစုအကုန်တွင် ယိုးဒယား နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံများမှ အပ အာရှ၊ အာဖရိက၊ လက် တင် အမေရိကနိုင်ငံများသည် နယ်ချဲ့ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်၊ စပိန်၊ ပေါ်တူဂီ၊ ဂျာမနီတို့၏ ကိုလိုနီကျွန် ပြုမှုကို ခံခဲ့ကြရသည်။ ကိုလိုနီနိုင်ငံများ၏ လူမှုစီး ဖွားရေး၊ လူမှုနိုင်ငံရေး အဆောက်အအုံတို့သည်လည်း ပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ နိုင်ငံများသည် မိမိတို့ကျင့် သုံးခဲ့ကြသော ရိုးရာဥပဒေများနှင့် ရောမဥပဒေသိပ္ပံ ပညာ (Roman Jurisprudence)မှသည် ခေတ် သစ်ဥပဒေသိပ္ပံပညာ (Modern Jurisprudence) နယ်မြေတွင်းသို့ ကူးပြောင်းရောက်ရှိလာကြသည်။ ဥပဒေပြုအာဏာပိုင်က ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေများနှင့် အညီသက်ဆိုင်ရာအာဏာ အပ်နှင်း

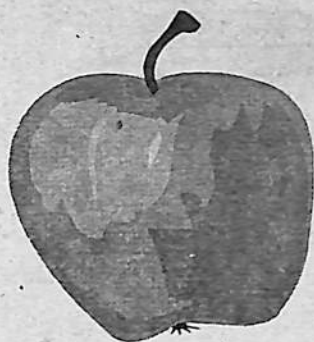
ခြင်းခံရသူများက စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်ကြရသည်။ တရားစီရင်ကြရသည်။ နိုင်ငံတွင်း ဌာနစုံ၊ လုပ်ငန်းစုံ၊ နယ်ပယ်စုံ အတွက် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများ များပြားတိုးပွားလာခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုလိုနီခေတ် လွတ်လပ်ရေးမရမီကာလမှ ပါလီမန်ကာလ (၁၉၄၈-၁၉၆၂)အထိ အက်ဥပဒေပေါင်း (၇၆၉)ခု၊ တော်လှန်ရေးကောင်စီကာလ (၁၉၆၂-၁၉၇၄) အထိ ဥပဒေပေါင်း(၁၈၂)ခု၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကာလ (၁၉၇၄-၁၉၈၈) အထိ ဥပဒေပေါင်း (၁၂၅)ခု၊ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ကာလ ဥပဒေပေါင်း (၁၃၉)ခု၊ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီကာလ(၂၅-၅-၂၀၀၁နေ့ထိ)ဥပဒေပေါင်း (၃၀)ခု၊ စုစုပေါင်းမှာ ယနေ့အထိ ဥပဒေပေါင်း (၁၂၄၅) ခုကို ပြဋ္ဌာန်းပေး၍ ကျင့်သုံးခဲ့ကြပြီး ရုပ်သိမ်းခဲ့သော

ဥပဒေပေါင်းမှာ (၄၉၅) ခုဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့ တည်ဆဲဥပဒေပေါင်းမှာ (၇၅၀) ဖြစ်သည်။ ထိုဥပဒေများမှ ပေါက်ဖွားလာသော နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ ထိုဥပဒေအရေအတွက်ထက် ပို၍ များပြားသည်။ တရားစီရင်ရေးတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြရသည့် တရားသူကြီးများသည်လည်းကောင်း၊ တရားစီရင်ရေးရာကို ဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အညီ စွဲဆိုလျှောက်လဲကြရသော ဥပဒေအရာရှိ၊ ရဲအရာရှိနှင့် တရားရုံးဥပဒေအကျိုးဆောင် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည်လည်းကောင်း မိမိတို့လုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အဆိုပါ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ တရားရုံး ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတတ်မြောက်ရန် အထူးလိုအပ်သည်။

တရားစီရင်ရေးနှင့် ဥပဒေပညာ၊ ရှေ့နေများ၏ ကျင့်ဝတ် သိက္ခာများ

မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေပညာ သင်ကြားရေးသမိုင်းတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်နှင့် ပေါင်းစည်းထားသော ရန်ကုန်ကောလိပ်ကို ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ရာ ဥပဒေပညာဌာနတစ်ခု ပါဝင်ဖွဲ့စည်း၍ ရှေ့နေရှေ့ရပ်စာမေးပွဲ (Pledership Examination for Lower Grade and Higher Grade) ဖြေဆိုရန် ရှေ့နေများအတွက် သင်တန်းများပို့ချခဲ့သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကြီးကို တည်ထောင်ခဲ့ရာ ဥပဒေမဟာဌာန ဖွင့်လှစ်၍ ဥပဒေဝိဇ္ဇာဘွဲ့ (B.L.) သင်တန်းများဖွင့်လှစ်သင်ကြားခဲ့သည်။ ဘွဲ့များအပ်နှင်းခဲ့သည်။ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူတို့သည် မိမိတို့သား

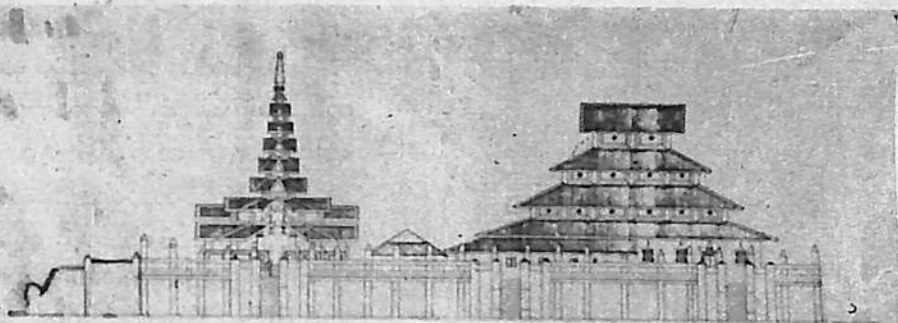

သမီးများကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ်၍ “Bar-rister Examination” ဝတ်လုံ (ခေါ်) ယွတ်ဟော် ရှေ့နေစာမေးပွဲကို ဖြေဆိုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာပြည် တရားစီရင်ရေးတွင် တရားရေးလုပ်ငန်း အင်အား ပြည့်စေရန် ၁၈၇၉ ခုနှစ်က အိန္ဒိယဦးပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ရှေ့နေလိုက် သူများအက်ဥပဒေ (The Legal Practioner's Act) ကို ၁၆-၄-၁၉၀၀ နေ့မှစပြီး အောက်မြန်မာပြည်တွင် အာဏာသက်ရောက် ကျင့် သုံးစေခဲ့သည်။ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေ (The Bar Council Act of 1926) ကိုလည်း ၁၉၂၉ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်တရားလွှတ်တော် (Rangoon High Court) အတွက် အကျိုးသက်ရောက် အာဏာတည်စေ ခဲ့သည်။

ဟရားရေးမဏ္ဍိုင်၊ ဥပဒေမဏ္ဍိုင် ခိုင်ခန့်စေ ရေးနှင့် မှန်သောတရား စီရင်နိုင်ရန် တရားဥပဒေရေး ရာ၊ တရားရေးလုပ်ငန်းခွင်တွင် ကျွမ်းကျင်သော

ဥပဒေပညာရှင်များနှင့် ဥပဒေပညာတတ်ကျွမ်းသော၊ စိတ်ထားကောင်းမွန် မှန်ကန်သော၊ ဖျင့်ဝတ်သိက္ခာ စောင့်စည်းသော၊ တာဝန်ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင် သော၊ အရည်အချင်းကောင်းများနှင့် ပြည့်စုံသော ပညာရှိရှေ့နေကြီး / ငယ်များ များစွာလိုအပ်သည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ လိုက်နာအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ များ၊ တာဝန်များ၊ အခွင့်အရေးများ၊ စည်းကမ်းချက် များ၊ ကန့်သတ်ချက်များ၊ ကျင့်ထုံးများ၊ ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများ ကောင်စီအက်ဥပဒေ၊ ရှေ့နေလိုက်သူများအက်ဥပ ဒေ၊ သက်သေခံအက်ဥပဒေ၊ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေ၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေ၊ တရားရုံးများ လက်စွဲ၊ ရဲလက်စွဲ၊ အကျဉ်းထောင် လက်စွဲ၊ | တရားရုံးချုပ် | ညွှန်ကြားလွှာများ၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံးများ စသည်တို့တွင် ဖော်ညွှန်း ပြဆိုထားသည်ကို ရှေ့နေရှေ့ရပ်များက အထူးဂရုပြု လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးကြရသည်။

“ဒေါသ”မီး တောက်လောင်၍ ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ကြရသော- “ဟော့”မီး၊ “မောဟ”မီး ဟောက်လောင်၍ တရားမမှုဖြစ်ကြရသော - “ဒေါသ၊ လောဘ၊ မောဟ” မီး တောက်လောင်နေသူများ နှင့် ပေါင်းဖော်မိသော တရားလို၊ တရားခံ၊ တရားပြိုင်များ၏ မူခင်းကိစ္စအတွက် ဥပဒေအကျိုး ဆောင်ရွက်နေကြီးများအဖြစ် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ကြရသော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် ဥပဒေနှင့် အညီ ရုံးတော်သို့ တင်ပြလျှောက်လဲကြရန် အမှုသည်၏ သက်သာခွင့်ကို ဥပဒေနှင့် အညီ တောင်းခံလျှောက်လဲကြရန်နှင့် အမှု၏ ပြီးပြတ်ခြင်းကို အလိုရှိကြရန် ဖြစ်သည်။ အစစ်အမှန်ဖြစ်သော သက်သေ၊ သက်သေခံချက်များကို ရုံးတော်ကို တင်ပြစစ်ဆေးရေးရန် ဟာဝန်သည် ဥပဒေအကျိုးဆောင်ရွက်မှုများ၏ အဓိကကျသော တာဝန်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ တရားရုံးက မှန်သောတရားစီရင်နိုင်ရန် မူခင်းတစ်ခုအတွက် မှန်ကန်ပြည့်စုံ၍ ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်သော သက်သေခံချက်များကို ဥပဒေ၊ ကျင့်ထုံး၊ လမ်းညွှန်များနှင့် အညီ စစ်ဆေးရယူသော အလုပ်သည် ပဓာနကျသော ရှေးဦးပထမ တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဥပဒေနှင့်အညီ မှန်သောတရားစီရင်နိုင်ရေးအတွက် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည်

- (က) “အမှုသည်ထံမှ ရှေ့နေခံတောင်းရာတွင် ရှေ့နေခံအပြင် လာဘ်ပေးရန် ပြောဆိုတောင်းခံခြင်း မပြုရ”ဟု တရားလွှတ်တော် “Special Bench” တရားဝန်ကြီး Mosely နှင့် Sir Ba U တို့က “1935, ILR Vol. XIII P. 518 တွင် ထုံးသာဓကပြု၍ ညွှန်ပြပြီး ဖြစ်သည်။

- (ခ) “သက်သေအား တံစိုးပေးပြီး သက်သေခံစေရန် မပြုလုပ်ရ” ဟု ဟရားယွတ်တော် တရားသူကြီးချုပ် Sir Arthur နှင့် တရားသူကြီး Sir Mya Bu တို့က ရန်ကုန်စီရင်ထုံး အပတ်-၁၃၊ စာ-၅၀၆ (1935, ILR Vol. XIII P. 506) ဟု ထုံးသာဓက ပြု၍ ညွှန်ပြပြီး ဖြစ်သည်။

- (ဂ) “သက်သေအစစ်နေရာတွင် သက်သေအတုထည့်သွင်းစစ်ဆေးခြင်း မပြုရ”ဟု ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင်ထုံး၊ စာ - ၁၈၅ တွင် တရားရုံးချုပ် တရားသူကြီးချုပ်ဒေါက်တာ မောင်မောင်နှင့်တရားသူကြီး ဦးသက်ဖေတို့က ထုံးသာဓကပြု၍ ညွှန်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

- (ဃ) “အမှုသည်၏ ညွှန်ကြားချက် မရှိသည့်အပြင် အစစ်အမှန်လည်း မဟုတ်သော စာချုပ်စာတမ်းကို တင်သွင်းရန် အားထုတ်ခြင်း မပြုလုပ်ရ”ဟု AIR 1939, Rangoon 312 တွင် တရားလွှတ်တော် တရားသူကြီးချုပ် Roberts နှင့် တရားသူကြီး Dunkley တို့က ထုံးသာဓကပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

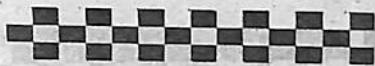

တရားရုံးသို့ သက်သေစာရင်း မတင်သွင်းမီ သက်သေခံ မည်သူမည်ဝါသည် အမှုနှင့် မည်သည့် အချက်ကို သိမြင်ကြောင်း လေ့လာ၍ သက်သေစာ ရင်း တင်သွင်းခြင်းနှင့် စာချုပ်စာတမ်း သက်သေခံချက်များ တင်သွင်းရန်ရှိပါက လေ့လာစိစစ်ကြည့်ရှု၍ ဥပဒေကျင့်ထုံးနှင့်အညီ တင်ပြခြင်း စသည်တို့ကို ရှေ့နေများက မလွဲမသွေ ဆောင်ရွက်ရသော လုပ်ငန်းတာဝန် ဖြစ်သည်။ ရှေ့နေသည် “သက်သေများ စစ်မေးရာတွင်လည်း သက်သေခံ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၆ အရ သက်သေအား ပြန်လှန်စစ်မေးခွင့်ရှိ သော်လည်း အကြောင်းယုတ္တိမရှိသော၊ စာရိတ္တကို ထိပါး သော စွပ်စွဲချက်ပါသည်။ မေးခွန်းမျိုးနှင့် သက်သေ၏ ဂုဏ်သရေထိခိုက်စေသည့် မေးခွန်း များ မလိုအပ်ဘဲ မမေးရ” ဟု သက်သေခံ ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၄၈ (၃)နှင့် ပုဒ်မ ၁၄၉ တို့အရလည်း ပိတ်ပင်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြ၍ ၁၉၉၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ တရားစီရင်ထုံး၊ စာ- ၈၂ တွင် “ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့် ဦးမောင်မောင်ယု” အမှုတွင် ထုံးသာဓကပြု ညွှန်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ရှေ့နေသည် သက်သေအား ကြိမ်းမောင်းခြိမ်း ခြောက် အော်ငေါက်၍ မေးမြန်းခြင်း မပြုရ။ ကြိမ်း တမ်းစွာ ပြောဆိုစစ်မေးခြင်းများ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ မမေးသင့် မမေးထိုက်သော၊ မေးခွင့်မရှိသော မေးခွန်း များကို မမေးရဟူ၍ သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၉၊ ၁၅၀၊ ၁၅၁၊ ၁၅၂ တို့တွင် ကန့်သတ် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်ကို အထူးဂရုပြု ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

တရားစီရင်ရေးနှင့် သက်သေ၊ သက်သေခံများ

“သက်သေ” ဟူသည် အမှုအခင်း အငြင်းပွား မှုတွင် ကိုယ်တိုင်မြင်တွေ့ရသည့် အဖြစ် အပျက် အချက်အလက်၊ အကြောင်းခြင်းရာနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ထောက်ခံချက်ပေးသူ၊ သက်သေထူပေးသူဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ကြုံတွေ့ရပုံကို တရားရုံး တွင် ထုတ်ဖော်အစစ်ခံသူ ဖြစ်သည်။ သက်သေ၊ သက်သေခံနှင့် သက်သေခံချက်တို့သည် မှန်သောတ ရား စီရင်နိုင်ရေးအတွက် အဓိကသော့ချက်ဖြစ်၍ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ထွက်ဆိုကြရသည်။ မမှန်သက်သေ ခံခြင်း၊ မတရားသက်သေလိုက်ခြင်း၊ အသပြာသက် သေ၊ ကြံကြိုက်သက်သေ၊ အကြံအဖန်သက်သေ ပြခြင်းတို့သည် တရားစီရင်ရေး၏ အမှန်တရားဖော် ထုတ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ပိတ်ဆို့ဟန့်တားရာ ရောက်ပေသည်။ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံပြောဆိုသော သက်သေတို့၏ သက်သေထွက်ဆိုချက်များကို တရား

သူကြီးများက ကြီးစွာသော သတိသမ္ဗဇင်ဉာဏ်ဖြင့်
ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာသုံးသပ်၍ ဖယ်ထုတ်ကြရ
သည်သာ ဖြစ်သည်။

တရားမှခင်းများ စစ်ဆေးစိစစ်ဆုံးဖြတ်ရာတွင်
မြန်မာ့တရားရုံးပညာရှိ သုခမိန်တို့က တန်ဖိုးကြီးမား
လှသော ဥပဒေဆိုရိုးစကားများကို အမွေပေးခဲ့သည်။
၎င်းတို့မှာ

“သက်သေကြီးသော်လည်း၊ မထီးစေရာ”

“အချုပ်သက်သေ၊ သဝေမခြားစေရာ”

“ခုံကျူးလျှင်ခုံကာ၊ ရှေ့နေကျူးရှေ့နေကာ၊”

“မင်းစေကျူးလျှင်မင်းစေကာ”

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

တရားစီရင်ရေး၏ အဓိကသော့ချက်ကား
သက်သေများက မှန်ကန်သည့်အတိုင်း သက်သေခံ
ရန်နှင့် ဥပဒေနှင့်ညီသော စာရွက်စာတမ်း၊ သက်သေ

ခံချက်များ တင်သွင်း စစ်ဆေးရယူကြရန် ဖြစ်သည်။
တရားစီရင်ရေးသည်ကား သူ့တာကိုယ်တာ ပိုင်းခြား
သတ်မှတ် အာဏာအပ်၍ အသင့်ဆင့်ကြပ်မတ်
ဆောင်ရွက်စေခြင်း ဖြစ်သည်။ လူသားတိုင်းတွင်
တစ်မျက်နှာသာရှိသကဲ့သို့၊ မှန်သောတရားသည်
ဟပ်သောရှိသည်။ အမှုအခင်းဆုံးဖြတ်ရာတွင်လည်း
တစ်ခုတည်းသော အမှန်တရားရှာဖွေဖော်ထုတ်ကြ၍
တစ်ခုတည်းသော ဥပဒေမျက်နှာကိုသာ ကြည့်ရှုကိုး
ကောက် စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။ အပြစ်ကျူးလွန်
သူကို ပြစ်ဒဏ်ပေး၍ အမှားပြုလုပ်သူကို တရားရုံးက
အရှုံးပေးသော တရားရုံးအမိန့် ဒီကရီ ချမှတ်ရသည်။
တရားရုံး အဆုံးအဖြတ်တစ်ခုတွင် သရေပူ၍ မရှိ။
အပြစ်ရှိ မရှိ။ အရှုံး အနိုင်ကိုသာ ပြက်သားတိကျ
စွာ စီရင်ချက်ပေးသားချမှတ်ကြရသည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာတရားလမ်း ဓမ္မသတ်ချုပ်တွင် ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ ဖြောင့်ဖြောင့်မတ်မတ် ရပ်၍ ကျင့်ကြံအားထုတ်လုပ်ကိုင်ရသော သူရှစ်ယောက်အနက် တရားသူကြီး၊ သက်သေ၊ စာချီ၊ စာမာ(ခုံ တော်စာရေးမင်းမှုထမ်း) တို့လည်း ပါဝင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထိုကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ ကျင့်ရသော သူရှစ်ယောက်မှာ

- ၁။ “ တရားသူကြီး၊
- ၂။ စစ်သူကြီး၊
- ၃။ သက်သေ၊
- ၄။ စာချီစာမာ၊
- ၅။ ဧည့်သည်၊
- ၆။ မိန်းမ၊
- ၇။ ဝေဖန်သောသူ
- ၈။ တမန်”

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ရှေးမြန်မာဘုရင်ခေတ် သက်သေခံများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သမ္မဟပ ဝိဇ္ဇေဒနီဓမ္မသတ်ချုပ် (ခေါ်) မြန်မာဟာရားလမ်းဓမ္မသတ်ချုပ်တွင်

“သက်သေအပြား	-	၇ပါး
မြေခြားသက်သေနိမိတ်	-	၂၇ပါး
သက်သေအင်္ဂါ	-	၁၀ပါး
သက်သေ မရရာသောအရပ်	-	၇ပါး
သက်သေ ရရာသောအရပ်	-	၄ပါး”

ဟူ၍ ပြဆိုထားသည်။

မနုဇ္ဈနဓမ္မသတ်တွင်လည်း “အကြင်တရားသူကြီးတို့သည် သက်သေခံတို့အပေါ် စုံစမ်းခြင်း၊ သက်သေအပြားများကို ကောင်းစွာ စုံစမ်းမေးမြန်း

ခြင်းသည် သတိတရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်းမည်ရာ၏” ဟူ၍ ညွှန်ပြထားခဲ့သည်။

တရားသူကြီးသည် သက်သေခံတို့အပေါ် လက်ခံစစ်ဆေးရာတွင် သက်သေခံသူသည် အကျင့်သီလရှိသူ(သုသီလပုဂ္ဂိုလ်)၊ အကျင့်သီလမရှိ မကောင်းမှုပြုတတ်သူ(ဒုသီလပုဂ္ဂိုလ်)၊ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း၊ စုံလင်အောင် စုံစမ်းရကြောင်း ဓမ္မသတ်ကွန်ဒြာလေးဆောင်ချုပ်တွင် “ပိဋကတ်တော်လာ ဒုဇရိက် (၁၀)ပါး၊ သုစရိက် (၁၀)ပါး၊ ငါးပါးသီလ၊ ရှစ်ပါးသီလ၊ ဆယ်ပါးသီလ၊ သမ္မဇေတရား (၅)ပါး၊ မဂ္ဂင် (၈)ပါး၊ သူတော်ကောင်းတရား (၇)ပါးတို့၌ သက်ဝင်သည် မသက်ဝင်သည်တို့ကို စုံစမ်းရာ၏” ဟူ၍ ညွှန်ပြထားသည်။

သက်သေစစ်ဆေးနည်းသမိုင်း

ပိဋကတ်တိုက်
ဓမ္မိတရာ ၂ (၁၆-လမ်းရုံးထိပ်)

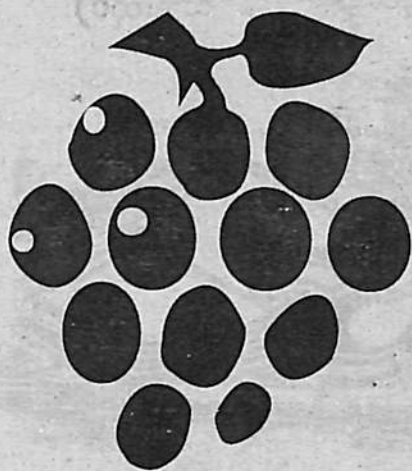
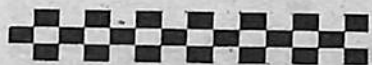
ရှေးမြန်မာဘုရင်ခေတ် တရားရုံးတို့သည် ထိုသို့ နံ့စပ်ပြီးနောက် သက်သေတို့ကို စစ်မေးရာ၌ အကျိုး အပြစ်ကို နားလည်အောင် ရှင်းပြပြီးမှစစ်ဆေးကြရ သည်။ သက်သေတို့သည် အကယ်၍ မဟုတ်မမှန် ထွက်ဆိုခဲ့ပါမူ “ ဘေးရှစ်ပါး၊ ဒဏ် (၁၀)ပါး၊ အပါယ်လေးပါး၊ ရပ်ပြစ် (၈)ပါး၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး၊ ကြမ္မာ (၃၂)ပါး၊ ဥပဒ္ဒေါ (၂၅)ပါး၊ ရောဂါ (၉၆) ပါး စသော ဘေးဆိုး၊ ကြမ္မာဆိုး၊ အန္တရာယ်ဆိုးများ ကျရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မမှန်သက်သေခံခြင်း၌ အပြစ်ကြီးကြောင်း ပြောရမည်” ဟူ၍ မနုဇ္ဈနာ၊ ဗိနိ ဣယပကာသနီနှင့် မွေဝိလာသဓမ္မသတ်တို့တွင် ပြဆိုထားပေသည်။

ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

သက်သေတို့ကို ကျမ်းကိုင်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် စပ် လျဉ်း၍ ရှေးမြန်မာဘုရင်ခေတ်ကမူ “ အမှုသည် ဖြစ်စေ၊ သက်သေဖြစ်စေ ရုတ်တရက် ကျမ်းမကိုင် ရပေ။ ခါးစီးကောက်ချက်တွင် သက်သေကို ကျမ်းပေး ၍ မေးစေပါမှသော်လည်းကောင်း၊ သက်သေမရနိုင် မှသော်လည်းကောင်း၊ သက်သေအခြေအနေရည်တူ ညီမျှဖြစ်မှသော် လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးဌာတ်ဦး ယုံပုံ လွှဲအပ်မှသော် လည်းကောင်း ကျမ်းကိုင်ရန် စီမံကြရသည်။” ကျမ်းကိုင်ပုံများလည်း ယခုကဲ့သို့ ကျမ်းကိုင်ရသည် မဟုတ်ပေ။ “ ကျမ်းကိုင် မည် ဆဲ ဆဲ အခါ၊ ကျိန်စာကို သေချာစွာ ဖတ်ပြရုံမက၊ နှုတ်တိုက် လိုက်ဆိုရသည်။ ထိုသို့ဆိုပြီးမှ ကိုယ်ချုပ်ကို ဆိုရသည်။ ကိုယ်ချုပ်ဆိုပြီးမှ လိုရာအရေး စစ် ဆေးမေးမြန်းသည်ကို ဖြေဆိုပြောကြားရသည်။” ဟူ၍ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း (စတုတ္ထပိုင်း)တွင်

အထက်ပါ ကျင့်ထုံးနည်းနာနှင့် ကျမ်းတိုက်ခြင်း၊ ကျမ်းကိုင်ခြင်း၊ သစ္စာမူ၍ ဖွင့်ဟ ပြောဆိုခြင်းတို့ သည် သက်သေတို့က ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကိုသာ ထွက် ဆိုပြောကြားရန်နှင့် ရုံးဟောင်းမှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်လျက် မှန်သော တရား၊ မှန်သောအဆုံးအဖြတ်ကို ချမှတ်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ တရားရုံးရောက်လာသော သက်သေတို့ကို စစ်ဆေးရာတွင် သုသိလပုဂ္ဂိုလ်၊ ဒုသိလပုဂ္ဂိုလ် ဟူ၍ ခွဲခြားပြီး လိုအပ်ပါမှ ကျမ်းကိုင်စေပြီး စစ်ဆေးခဲ့ ကြခြင်းမှာ ရှေးမြန်မာတို့သည် ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် အကျင့်သီလကို တန်ဖိုးထားကြသူများဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ “ မုသာဝါဒါ” ကံ ထိန်းကြသူ များဖြစ်သည်။ မှန်သောစကားသာ ဆိုလေ့ရှိသည်။ ကျမ်းကိုင်၍ မမှန်စကား ထွက်ဆိုကြပါမူ ကျမ်းစူး၍ လူညွန့်တုံးသည် ဟူသောအယူအဆရှိခဲ့သည်။ ကျမ်း ကိုင်ဘူးသူ၏ သားသမီးများကို လင်သားမပြုလို၊

ရှောင်ကြဉ်ကြသော အလေ့ရှိခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးကာလ တရားမှုခင်းစစ်ဆေးစီရင်ခြင်းတွင် ကိုယ် ကျင့်တရားနှင့် သစ္စာ တရားအပေါ် အခြေပြုစစ်ဆေး ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ယခုမူ ရှေးကကဲ့သို့ မဟုတ်ပြီ “ကျွန်ုပ် အမှန် အစစ်ခံပါမည်၊ မမှန်အစစ်ခံလျှင် ကျမ်းသစ္စာပါသည် အတိုင်း စူးရောက်စေသား” ဟူ၍သာ ရွတ်ဆို အစစ် ခံကြရသည်။ သို့သော် ယနေ့တရားစီရင်ရေးတွင် သက်သေခံအက်ဥပဒေအရ သက်သေများကို စစ် ဆေးခြင်း၊ နည်းစနစ် ကျင့်ထုံးတို့သည်လည်းကောင်း၊ သိပ္ပံနည်းကျ စစ်ဆေးရယူသော သက်သေခံချက် များသည်လည်းကောင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်း၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းများကို ချေးငှားခြင်း၊ ပေါင်နှံခြင်း၊ ရောင်းချခြင်း၊ ပေးကမ်းခြင်း၊ လှူဒါန်း နိုင်ခြင်းတို့နှင့် စပ်ဆိုင်သော ဥပဒေနှင့်ညီညွတ်

စာချုပ်စာတမ်း အမှတ်အသားအဖြစ် လက်ခံရန် ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသော ဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများ စီရင်ထုံးများသည် လည်းကောင်း များစွာပြောင်းလဲ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဥပဒေနှင့် ညီသော မှန်ကန် သော စာတမ်း အမှတ်အသား သက်သေခံချက်သည် မှန်သောတရား စီရင်နိုင်ရေးအတွက် အဓိကအင်အား တစ်ရပ် ဖြစ် သည်။ သို့သော် ဥပဒေနှင့် အညီလည်း မဟုတ်သော၊ မှန်ကန်သည်လည်းမဟုတ်သော စာချုပ်စာတမ်း အမှတ်အသား သက်သေခံချက်သည် တရားစီရင်ရေးတွင် အသုံးပြု ထောက်ကူ၍ မရသော သက်သေခံချက် ဖြစ်ပေမည်။ တရားရုံးသို့ လာရောက်ကြသူ အမှုသည် တို့သည် သန့်ရှင်းသော လက်ဖြင့် လာကြရန်ဖြစ် သည်။ ဥပဒေနှင့် ညီသော သက်သာခွင့်ကို လျှောက် ထားတတ်ရန် လိုပေသည်။ (He who comes into Equity must come with clean hand)

လောက လူ့ဘဝလူဇာတ်ခုံပေါ်က ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် “အမှုအခင်း အဖြစ်အပျက်တို့သည် ရှုပ်ထွေးပွေလီကြသည်” ဟု ဆိုကြသည်ထက် ပို၍ ရှုပ်ထွေးကြောင်း တရားရုံးရောက်မှ ပို၍ပင် သိမြင် လာရသည်။ “အမေဘုတ်ကဲ့ သူ့ချည်ခင် ဘယ်သူရှင်းလို့ ရပါ့မလေး” ဟူ၍ လက်မှိုင်ချပြီး ငြီးတွားငေးဝိုင် ပြောဆိုနေရုံမျှဖြင့် မပြီးပေ။ “အနာ ရှိ ဆေးရှိ”၊ “နစ်နာမှုရှိက ကုစားမှုရှိရမည်” ဟူသော ဆိုရိုးစကားနှင့် အညီ လူရှိ ပြဿနာရှိမည်။ ရှိသောပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးရန် ဥပဒေရှိရသည်။ ဥပဒေနှင့် အညီ တရားရုံးက စစ်ဆေးကြားနာ စီရင် ဆုံးဖြတ်ပေးကြရသည်သာ ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံသားတိုင်း ဥပဒေကို လေးစားလိုက်နာခြင်း

တရားရုံးနှင့် ဥပဒေနှင့်အညီ ချုပ်ဆိုရသော စာချုပ် စာတမ်းများ

တရားဥပဒေစိုးမိုးသော နိုင်ငံတော်တွင် နိုင်ငံသားတိုင်းသည်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတွင်းရှိ နိုင်ငံခြားသားများသည်လည်းကောင်း လူတိုင်းလူတိုင်းသည် နိုင်ငံတော်က ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လေးစားလိုက်နာကြရမည် ဖြစ်သည် (Everybody must obey the Law)။ အားလုံးသော နိုင်ငံသားများသည် ဥပဒေအရာတွင် တူညီကြသည် (All are equal before the Law) “ဥပဒေကိုမသိ၍ ကျူးလွန်ရပါသည် ဟူသော ဆင်ခြေကိုပေး၍ စောဒကတက်မရ၊ ဥပဒေကခွင့်မပြု (Ignorance of Law is no excuse)” စသည်တို့သည် ဥပဒေရေးရာ အခြေခံမူသဘောတရားများ ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်၊ နိုင်ငံအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံအစိုးရ၌သာ တာဝန်ရှိသည်မဟုတ်၊ နိုင်ငံသားများမှာပါ တာဝန်ရှိသည် ဟူသော အခြေခံသဘောကို ဘိုးဘွားများလက်ထက်ကပင် ခံယူကျင့်သုံးခဲ့သည့် ဥပဒေရေးရာမူတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ကို သတိချပ်အပ်ပေသည်။

တိုင်းသူပြည်သားများသည် ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော အမှုကို မပြုလုပ်ရန် လိုသည်။ ဥပဒေနှင့်အညီ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကား ချေးငှား၊ ပေါင်နှံ၊ ရောင်းချပေးကမ်း၊ လှူဒါန်းကြရသည်။ မိမိပိုင်ပစ္စည်းကို မိမိနှစ်သက်ရာ စီမံခန့်ခွဲဆောင်ရွက်ခွင့်ကို ဥပဒေက မပိတ်ပင်ပါ။ သို့သော်လည်း ဥပဒေတွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကို ကန့်သတ်၊ သတ်မှတ်၊ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဤသို့ ပြဋ္ဌာန်းကျင့်သုံးကြရခြင်းမှာလည်း အမှုအခင်း၊ အရှုပ်အရှင်၊ အချင်းများ အငြင်းပွား၍ တရားရုံးရောက်လာသည့်အခါ မှန်သောတရားစီရင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လှူဒါန်း၊ ပေးကမ်း၊ ရောင်းချခြင်းဆိုင်ရာ တရားရုံးသက်သေခံ၊ သက်သေခံချက်များတွင် နှုတ်သက်သေခံချက်နှင့် အခြားသက်သေခံချက်များအပေါ်

ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်ရုံး၌ ချုပ်ဆိုထားသော ဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ထားသည့် မှတ်ပုံတင်စာချုပ်စာတမ်း သက်သေခံချက်က လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ အိုးအိမ်တိုက်တာ လှူဒါန်း၊ ပေးကမ်း၊ ရောင်းချပါက မှတ်ပုံတင်စာချုပ်စာတမ်းတစ်ခု မလွဲမသွေ ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ မှတ်ပုံတင်ရုံးကလည်း ဥပဒေနှင့်အညီ စုံစမ်းမေးမြန်းစစ်ဆေးဆောင်ရွက်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ စုံလင်စွာ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်ပြီး ဖြစ်သည်။ မှတ်ပုံတင်ထားသော စာချုပ်များကိုပင်လျှင် ဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း ဟုတ် - မဟုတ် စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန်လိုက် တရားရုံးက ဥပဒေနှင့်အညီ အဆုံးအဖြတ်ပေးကြရပေသည်။

တရားရုံးချုပ် စုံညီခုံရုံးရှေ့မှောက် တင်ပို့လာသော အမှုတစ်ခုတွင် အဖွားအုံကြီးတစ်ဦးသည် ၎င်းတူတော်သူကို ၎င်းပိုင်အိမ်မြေကို ပေးကမ်းခြင်း မှတ်ပုံတင်စာချုပ်တစ်ခု ပြုလုပ်ပေးကမ်းခဲ့သည်။ ထိုပေးကမ်းခြင်းစာချုပ်ကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် ရုံးတော်သို့ တစ်ဖန် ၎င်းကိုယ်တိုင်ပင် တောင်းဆိုလျှောက်ထားခဲ့သည်။ ထိုအမှု၏ အဓိက ဥပဒေပြဿနာမှာ ပေးကမ်းခြင်း မှတ်ပုံတင်စာချုပ်သည် ဥပဒေနှင့် အညီ ချုပ်ဆိုထားသော စာချုပ်ဟုတ် - မဟုတ် ဖြစ်သည်။

တရားရုံးချုပ် စုံညီခုံရုံးက အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် ဥပဒေကောက်ချက်သည် “ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၃၁၊ သက်သေခံအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၇၀တို့အရ မရွေးမပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို ပေးကမ်းခြင်းစာချုပ် (Gift deed) တွင်အသိသက်သေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော်လည်း ပေးကမ်းသူ၏ရှေ့တွင် မဟုတ်ခြင်း၊ ပေးကမ်း

သူက စာချုပ်ပေါ် ရှိလက်မှတ်များ ၎င်းလက်မှတ်ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံခြင်း၊ သက်သေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၇၀ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ ချုပ်ဆိုသူ၏ ဝန်ခံချက်သည် စာချုပ်ချုပ်ကြောင်း လုံလောက်သည့် သာဓကဖြစ်- မဖြစ်” အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။

သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများကို လေ့လာခဲ့ကြရာ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂၃တွင် မရွေးမပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်းကို မေတ္တာဖြင့်ပေးလျှင် အနည်းဆုံး သက်သေ ၂ဦးနှင့် ပေးသူကဖြစ်စေ၊ ပေးသူအတွက်ဖြစ်စေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးရမည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ တွင် မှန်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း ဆိုသည်မှာ စာချုပ်တစ်ခုကို ချုပ်ဆိုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေအသီးသီးတို့ကလည်း စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူရှေ့တွင် မှန်ကြောင်း ဝန်ခံလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းကို ဆိုသည်ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။ မှန်ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း အထမြောက်ရန် အောက်ပါ အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံရန်လိုသည်-

(၁) အနည်းဆုံး သက်သေ ၂ဦး ရှိရမည်၊

(၂) သက်သေတိုင်းက စာချုပ်၌ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူ လက်မှတ်ရေးထိုးသည်ကို ဖြစ်စေ၊ အမှတ်အသားပြုသည်ကို ဖြစ်စေ တွေ့မြင်ရမည်။(သို့မဟုတ်) စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူက မိမိလက်မှတ် သို့မဟုတ် အမှတ်အသား ဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံပြောဆိုသည်ကို ကြားသိရမည်၊

(၃) သက်သေတိုင်းက စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူ၏ ရှေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။

“သက်သေခံအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၇၀ တွင် အသိသက်သေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စာရွက်စာတမ်း အမှတ်အသားကို ချုပ်ဆိုသူကိုယ်တိုင်က ချုပ်ခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံချက်” ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းဖော်ပြထားရာ ဥပဒေ၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ထိုအမှုတွဲပေါ်ပေါက်ချက်များအရ စာချုပ်ချုပ်ပေးကမ်းသူက စာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံရုံမျှဖြင့် မလုံလောက်၊ မပြည့်စုံ။ အသိသက်သေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စာတမ်းအမှတ်အသားကို ချုပ်ဆိုခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံမှသာ လုံလောက်သော ဝန်ခံချက်ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်ခဲ့ကြပြီး ထိုအမှု၏ကောက်ချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း အမိန့် ဒီကရီချမှတ်ခဲ့သည်-

“အသိသက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးပေးခြင်း ဆိုသည်မှာ စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူက စာချုပ်ချုပ်ဆိုကြောင်း သိရှိသူများအနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ စာချုပ်အပေါ်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုသူတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးသည်ကို မြင်သည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သိရှိခြင်း၊

မြင်တွေ့ခြင်းမရှိဘဲ စာချုပ်ပေါ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးရုံသက်သက် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမှာ အသိသက်သေအဖြစ် လက်မှတ်ရေးထိုးရာ မရောက်ပေ” ဟူ၍ ဖြစ်ပေသည်။

တရားရုံးတို့သည် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေ၊ စီရင်ထုံး၊ လမ်းညွှန်များနှင့်အညီ ချိန်ထိုး စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။ တရားရုံးချုပ်သည် ထုံးပြုရန် လိုအပ်သော ဥပဒေမူများကို ချမှတ်ထုံးပြုပေးကြရသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော် တရားသူကြီးများသည် မှန်သောတရားစီရင် နိုင်ရေးအတွက် ဉာဏ်ပညာ အစွမ်းရှိသမျှ အမှန်တရားကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ကြရမည်။ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ ထွက်ဆိုထားသော သက်သေတို့၏ သက်သေခံ ချက်များနှင့် ဥပဒေနှင့်ညီသော စာတမ်းအမှတ် အသား သက်သေခံချက်များအပေါ် လေ့လာ စိစစ်ဆန်းစစ်ကြလျက် ဥပဒေနှင့် ပေါင်းစပ်ကာ တရားမှုခင်း အရှုံးအနိုင် အဆုံးအဖြတ်တို့ကို တရားသူကြီးကျင့် ဝတ်(၁၀) ပါး ဦးထိပ်ထား၍ စီရင်ချက်၊ အမိန့် ဒီကရီ ချမှတ်ကြရကြောင်း ရေးသားအပ်ပေသည်။

ဓမ္မောဟဝေ ရက္ခတ် ဓမ္မစာရီ

ဒေါက်တာတင်အောင်အေး

ရှေ့နေများ အကြောင်း တစ်ချို့အကြောင်း

တရားရုံးချုပ် ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ်အပ်နှင်းခြင်း ခံရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အပြင်ဆုံး တရားရုံးဖြစ်တဲ့ တရားရုံးချုပ်မှာ ရှေ့နေကြီးများအဖြစ် လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခွင့်ရကြမှာ ဖြစ်လို့ ယခင်ကထက် တာဝန်ပိုမိုကြီးလေးလာကြမှာ အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ တာဝန်ကြီးလေးလာတာနဲ့အမျှ ဆောင်ရွက်ရမည့် ရှေ့နေကျင့်ဝတ်သိက္ခာ၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့အကျိုး ပြည်သူများရဲ့အကျိုးနဲ့ အမှုသည်များရဲ့အကျိုးအတွက် သယ်ပိုးထမ်းဆောင်ရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားတွေဟာလည်း ပိုမိုလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအသစ်များအနေနဲ့ မိမိတို့ရဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်တွေကို ထမ်းဆောင်ကြရာမှာ အဖက်ဖက်မှ အောင်မြင်ပြီး တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းမြှင့်တင်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ နိုင်ငံတော်ရဲ့ အကျိုး၊ ပြည်သူများနှင့်တကွ အမှုသည်များရဲ့အကျိုးကို သယ်ပိုးထမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါစေလို့ ဆန္ဒပြုပါတယ်။

အထက်ပါပြောကြားချက်များသည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့တွင် တရားရုံးချုပ် (မန္တလေး)၌ ကျင်းပပြုလုပ်သော တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ပေးအပ်ပွဲ အခမ်းအနားတွင် နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ် ဦးအောင်တိုး ပြောကြားသည့် မိန့်ခွန်းမှ ကောက်နုတ်ချက်အချို့ဖြစ်ပါတယ်။

အမှုသည်များကိုစစ်ဆေးကြားနာဆုံးဖြတ်ရာမှာ မှန်ကန်တည့်မတ်ရန်နှင့် မြန်ဆန်လာစေရန်အတွက် တရားရုံးများဘက်က အရှိန်အဟုန်နှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာတွင် တရားရုံးဘက်တစ်ဘက်တည်းနှင့် ဆောင်ရွက်၍ မဖြစ်နိုင်သည်ကို သိရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ တရားစီရင်ရေးနှင့် ဆက်နွယ်နေသော ရှေ့နေချုပ်ရုံးနှင့် ဥပဒေရုံးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့၊ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန၊ အကျဉ်းဦးစီးဌာနတို့အပြင်၊ သက်ဆိုင်ရာဌာနအသီးသီးမှ တာဝန်ရှိသူများ အစရှိသော သူတို့ကလည်း ဝိုင်းဝန်းကူညီရန်၊ ပူးပေါင်းညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ အနေနှင့် မိမိတို့စောင့်ထိန်းလိုက်နာအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်သွားကြသည့် တိုက်တွန်းရေးသားလိုပါသည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များလိုက်နာအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာအချို့ကို ရှေ့နေလိုက်သူများ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် တရားမ ပျင့်ထုံးဥပဒေ၊ ပစ္စည်းလွဲပြောင်းရေး ဥပဒေ၊ သက်သေခံ ဥပဒေ စသည့် ဥပဒေများ၊ တရားရုံးများလက်စွဲနှင့် တရားရုံးချုပ်ညွှန်ကြားလွှာ စသည်တို့တွင် ဖော်ပြထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီမှ ထုတ်ဝေသော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ၊ ကာကွယ်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများ စာအုပ်တွင်လည်း ရှေ့နေရှေ့ရပ်များက တရားရုံးများ၊ ဟောင်းသူကြီးများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စောင့်ထိန်းရမည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ၊ မိမိအမှုသည်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားပါသည်။

သို့သော်လည်းအချို့သော ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိကြ၍ ၎င်းတို့အပေါ်အရေးယူပေးရန် တိုင်တန်းသော တိုင်စာများ အများအပြားရရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုတိုင်ကြားချက်များအပေါ်တရားရုံးချုပ်မှ လိုအပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများပြုလုပ်ပြီး ရှေ့နေကျင့်ပတ်သိက္ခာပျက်ပြားသော ရှေ့နေများကို တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်မှ ယနေ့အထိ တရားရုံးချုပ်က အရေးယူခဲ့ရသော အထက်တန်းရှေ့နေ ၇၅ ဦး၊ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ၇၀ ဦး၊ စုစုပေါင်းမှာ (၁၄၅) ဦး ရှိပြီဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ရှေ့နေကျင့်ဝတ်သိက္ခာ မစောင့်ထိန်းသူများ၏ လုပ်ရပ်အချို့ကို ဖော်ပြရလျှင် -

- ရဲစခန်း၊ ဥပဒေရုံး၊ တရားရုံး စသည်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် နီးစပ်မှုယူပြီး တရားရုံးများတွင် နယ်စားရှေ့နေလုပ်နေခြင်း၊

- ဟောင်းသူကြီးပေး၊ တရားရုံးဝန်ထမ်းတွေနှင့် ဆွေမျိုးတော်သည်၊ တစ်ချိန်ကလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သည်၊ တပည့်ဖြစ်သည် စသည်ဖြင့် ဝင်ကြားပြောဆိုကာ တရားရုံးမှာ အမှုနိုင်စေရမည်ဟု အမှုသည်များကို မမှန်မကန်လှည့်ပတ်ဆွဲဆောင်ခြင်း၊

- ရှေ့နေမအပြင် ဟယ်ယူကို ဟယ်လောက်ပေးရမည် စသည်ဖြင့် တစ်ဦးဦး၏ နာမည်သုံးပြီး ငွေတောင်းခြင်း၊

- တရားသူကြီးကို ငွေပေးလျှင်ရသည်ဆိုပြီး တရားရုံးအား မထိခံမြင်ပြုခြင်း၊ တရားသူကြီးများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက်ကျဆင်းစေရန် မဟုတ်မမှန်လုပ်ကြံ သတင်းလွှင့်၍ ပုတ်ခတ်ပြောဆိုခြင်း၊

- တရားသူကြီးကို အရေးယူပေးရန် မမှန်မကန်တိုင်ကြား စာလုပ်ကြံရေးသားပေး၍ အမှုသည်အား တိုင်ကြားစေခြင်း။

- အမှုနှင့် ပတ်သက်သော တရားစီရင်ရေးလမ်းကြောင်းအရ ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ တင်ပြခွင့် ရှိပါလျှက်နှင့် တရားသူကြီးကိုတိုင်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုမည် စသည်ဖြင့် ခြိမ်းခြောက်ခြင်း။

- မိမိတို့ရဲ့ အမှုသည်များအား လွဲမှားတဲ့ နည်းလမ်းဖြစ်သော လာဘ်ငွေသွားပေးရန် ကိုယ်တိုင် နည်းပေးလမ်းပြပြုလုပ်ခြင်း။

- တရားရုံးတစ်ရုံးမှာ ဆေးဝါးကုသမှုခံနေရကြောင်း၊ အကြောင်းပြခွင့်တိုင်၍ ရက်ချိန်းတောင်းပြီး၊ အခြားတရားရုံးတစ်ရုံးသို့ သွားရောက် အမှုလိုက်ပါခြင်း။

- မိမိအမှုသည်၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှုကို အလွဲသုံးစားပြု၍ တစ်ဖက်အမှုသည်အား အကျိုးပြုခြင်း၊ အမှု၏ အခြေအနေမှန်ကို မိမိအမှုသည်အား မပြောကြားခြင်း။

ဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ရှိသူများ ဖြစ်ကြပါလျက်နှင့် ကိုယ်တိုင်ပြစ်မှုကျူးလွန်၍ သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများမှာ တရားစွဲဆို အရေးယူ အပြစ်ပေးခြင်း ခံရခြင်း၊

စသည့် မလျော်ကန်သော လုပ်ရပ်များကို တွေ့ရှိနေရပါ၍ ထိုသို့သော လုပ်ရပ်များကို ရှောင်ရှားသွားကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ အနေဖြင့် အချင်းချင်းတစ်ဦးကို တစ်ဦးထိန်းကျောင်းပေးကြမည်ဆိုလျှင် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာချိုးဖောက်သူများ ကင်းရှင်းပပျောက်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နေများအနေနှင့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာဖောက်ဖျက်မှုများ ပြုလုပ် ကျူးလွန်မိခြင်း မရှိစေရန်နှင့် မိမိတို့၏ မွန်မြတ်သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုကို မြတ်မြတ်နိုးနိုးနှင့် တန်ဖိုးထားဆောင်ရွက်ကြရန် လိုအပ်ပါသည်။

အလျဉ်းသင့်၍ ဖော်ပြရလျှင် ရှေ့နေများအနေနှင့် မိမိတို့ရှေ့နေအလုပ်နှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများ၊ နည်းဥပဒေများကို နားလည်သဘောပေါက်ထားကြရန် လိုပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင် တစ်ဆက်တည်း သုံးနှစ်ကာလအတွင်း ရှေ့နေလိုက်

ခြင်း မရှိသည့် ရှေ့နေများ၊ ရှေ့နေသက်သေခံ လက်မှတ်အသစ်လဲလှယ်ရန် ပျက်ကွက်သူများ၊သက် သေခံလက်မှတ်ပျောက်ဆုံးသူများအနေနှင့် သက်ဆိုင် ရာနည်းဥပဒေများနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှု သို့မဟုတ် အခြားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုခုကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေပါက တရားရုံးချုပ်သို့ စာဖြင့်အကြောင်းကြားရန် ပျက် ကွက်ခြင်း တို့ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကို မပျက်ကွက် ကြရန်လည်း လိုအပ်ကြောင်းထပ်မံဖော်ပြလိုပါသည်။

နိုင်ငံတော်တရားသူကြီးချုပ်၏ ပြောကြားခဲ့ သည့်မိန့်ခွန်းများထဲမှ ရှေ့နေများနှင့် ပတ်သက်သော ကောက်နှုတ်ချက်ကို အချို့ကို ဖော်ပြရလျှင်-

- ရှေ့နေရှေ့ရပ်များအနေနှင့် မိမိ၏ပညာ ဒီဂရီကို အားကိုးပြီး ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှာ ရိုးရိုး သားသားသိက္ခာရှိရှိ အသက်မွေးမြူကြရန်၊

- မိမိနာမည်ကြီးရေး၊ အမှုများများရရှိ ခေးအတွက် ဖြတ်လမ်းနည်းများ သုံးခြင်းမျိုးကို

ရှောင်ရှားကြရန်၊

- မိမိအမှုသည်အတွက် ဥပဒေနှင့်အညီ ရသင့်ရထိုက်သော သက်သာခွင့်နှင့် အခွင့်အရေးကို ရစေရန် မှန်ကန်သော ဥပဒေအကြံဉာဏ်များပေး ကြရန်၊

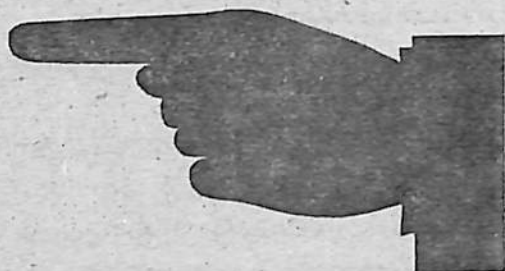
- အမှုများပွားအောင် တမင်ဖန်တီးပြု လုပ်ပေးခြင်းမျိုးကို ရှောင်ရှားရန်၊

- ငွေကုန်လူပမ်း မဖြစ်စေရန်၊ မကြန့် ကြာသင့်ဘဲ အမှုများ ကြန့်ကြာနေခြင်းမျိုး မရှိစေရေး ဝိုင်းဝန်းကြိုးပမ်းကြရန်၊

- တရားခွင့်တွင် လျှောက်လဲသည့်အခါ တရားရုံး၏ အချိန်၊ ကျန်ရှေ့နေများ၏ အချိန်ကို ငဲ့ကွက်ပြီး လိုရင်းကိုသာတင်ပြကြရန်၊ ထိုသို့ တင်ပြနိုင်စွမ်းရှိရန်လည်း ကြိုးစားအားထုတ်ကြရန်၊

- ဥပဒေကို ပြည်သူများက နားလည် လိုက်နာကျင့်သုံးလာစေရန် ပညာပေးခြင်းကိုလည်း တဖက်တစ်လမ်းက ဆောင်ရွက်ကြရန်၊

- မိမိအသက်မွေးမှုပြုနေသည့် ရှေ့နေ လုပ်ငန်းအတွက် အထောက်အကူရရှိစေရန်အတွက် ဥပဒေအရာတွင် ကျွမ်းကျင်မှုရှိအောင် ကြိုးစားကြ ရန်၊

- တိုးတက်ပြောင်းလဲနေသော ဥပဒေ၊
စီရင်ထုံးများကိုလည်း မျက်ခြေမပြတ် လေ့လာဆည်း
ပူးကြရန်၊

- မိမိတို့၏ သိက္ခာ၊ တရားရုံး၏ သိက္ခာ
ကို ကျဆင်းစေနိုင်သည့် ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ ပြောဆို
ဆက်ဆံမှုများကို ရှောင်ရှားကြရန်၊

- ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှင့် ရုံးထိုင်တရားသူကြီး
(Bar and Bench) အပြန်အလှန်လေးစားကြရန်၊

- ကောင်းမွန်သည့် အစဉ်အလာများကို
ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်လျက်ရှိကြသော ရှေ့နေကြီး
များ၏ အဆုံးအမကို နာယူပြီး ရှေ့နေကောင်းတစ်ဦး
အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရအောင် ကြိုးစားကြရန်၊

- နိုင်ငံတော် အပေါ်သစ္စာရှိပြီး၊ နိုင်ငံ
တော်၏ ဦးတည်ချက်များကို မျက်ခြေမပြတ်ဘဲ နိုင်ငံ
တော်၏အကျိုး၊ ပြည်သူများ၏အကျိုးကို အစဉ်ရှေးရှု
ဆောင်ရွက်ကြရန်၊

ယခုအချိန်သည် နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲများ
၏ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ တရားရုံးချုပ်နှင့် တရား
ရုံးအဆင့်ဆင့်ကို ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါ
သည်။ ယင်းသို့ ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း၏ ရည်
ရွယ်ချက်များ ဖြစ်သော -

“အမှုသည်များ ကြန့်ကြာမှုမရှိစေဘဲ ပြီးပြတ်
အောင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်”

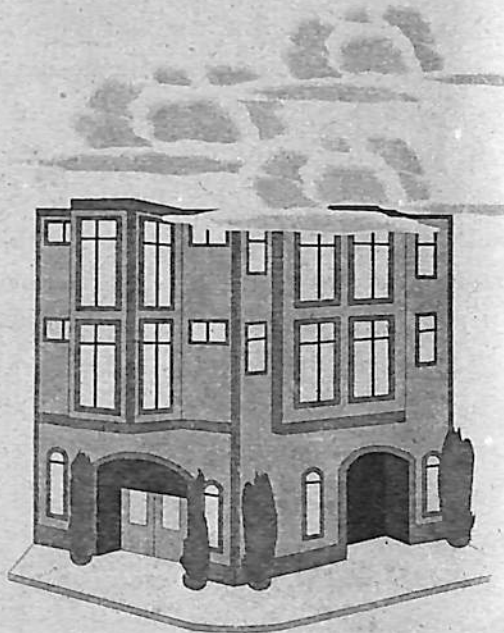
“ပြည်သူများရဲ့ အကျိုးကို ပြည့်ပြည့်ဝဝဖြည့်
ဆည်းပေးနိုင်ရန်”

“တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းများ ပိုမိုထက်မြက်
သွက်လက်လာပြီး တရားရုံးများသို့ ရောက်ရှိလာ
ကြသော ပြည်သူများအတွက် ငွေကုန်လူပင်ပမ်း
မဖြစ်စေရန်နှင့် အချိန်နှင့် လုပ်အား ဖြုန်းတီးခြင်း
မျိုးမရှိစေရန်”

“အမှုများကြားနာ စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရာမှာ
မှန်ကန်တည့်မတ်ပြီး၊ မြန်ဆန်လာစေရန်”

စသည့်ရည်ရွယ်ချက်များ ထမြောက်အောင်
မြင်စေရန် တရားစီရင်ရေးနှင့် ဆက်နွှယ်နေသော
တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများ၊ အထက်တန်း ရှေ့နေ
များကလည်း တာဝန်သိသိ သစ္စာရှိရှိဖြင့် တရားရုံး
များနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ကြောင်း
စေတနာမှန်ဖြင့် ရေးသားဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဦးသက်ထွန်း
တရားရုံးချုပ်(မန္တလေး)

ကချင်ပြည်နယ်နှင့်

ဥပဒေများအာဏာ သက်ရောက်မှု

ခင်မောင်ဌေး (တရားရေး)

တွေ့ဆုံကြိုရန်ထမ်းဘဝ

မကြာသေးမီက ပြည်နယ်တရားရုံးသို့ အစည်းအဝေးသွားတက်ရင်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တရားရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ၎င်းတို့ကိုင်တွယ်စစ်ဆေးနေရသည့် အမှုများမှ စွဲဆိုသည့် ဥပဒေတစ်ရပ် အကြောင်းကို ဆွေးနွေးကြပါသည်။ ကျွန်တော် အနေဖြင့် ယင်းဥပဒေတရားစွဲဆိုရာတွင် တစ်ပါးတည်း ပါရှိရမည့် တရားစွဲဆိုခွင့် (Sanction) အကြောင်းကိုသာ အဓိကထား၍ ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ ကံအားလျော်စွာ ရန်ကုန်မှ ကချင်

ပြည်နယ်သို့ တာဝန်ဖြင့် ပြောင်းရွှေ့လာသည့် ဥပဒေအရာရှိတစ်ဦးထံတွင် ပါလာသော ဥပဒေပညာရှင်တစ်ဦးရေးသားသော ဗဟုအုပ်ကိုဖတ်ရှုရပါသည်။ ယင်းဗဟုအုပ်တွင် အသုံးများသော အချို့ဥပဒေများသည် ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်မှုမရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် အံ့သြသွားမိသည်။ ယင်းအာဏာသက်ရောက်မှုမရှိသော ဥပဒေများအား ကိုးကားဆောင်ရွက်ကြသည့် မှားယွင်းမှုများ နောက်ထပ်မကျူးလွန်စေရန် စေတနာ ရှေ့ထား၍ ဤဆောင်းပါးကို ရေးသားရပါသည်။

ဥပဒေများ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် အာဏာ သက်ရောက်မှုမရှိသည့် အကြောင်းရင်း

မြန်မာနိုင်ငံအား နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်မျှ ချယ် လှယ်သွေးစုပ်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ သမားများသည် မြန်မာနိုင်ငံအား လွတ်လပ်ရေးမ ပေးမီ ပြည်မနှင့် ပြည်နယ်များအား ခွဲခြား၍ တိုင်းရင်းသား ညီအစ်ကို မောင်နှမများ ကြားတွင် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေး (Divide and Rule) စနစ်ကို ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခဲ့ ကြပါသည်။

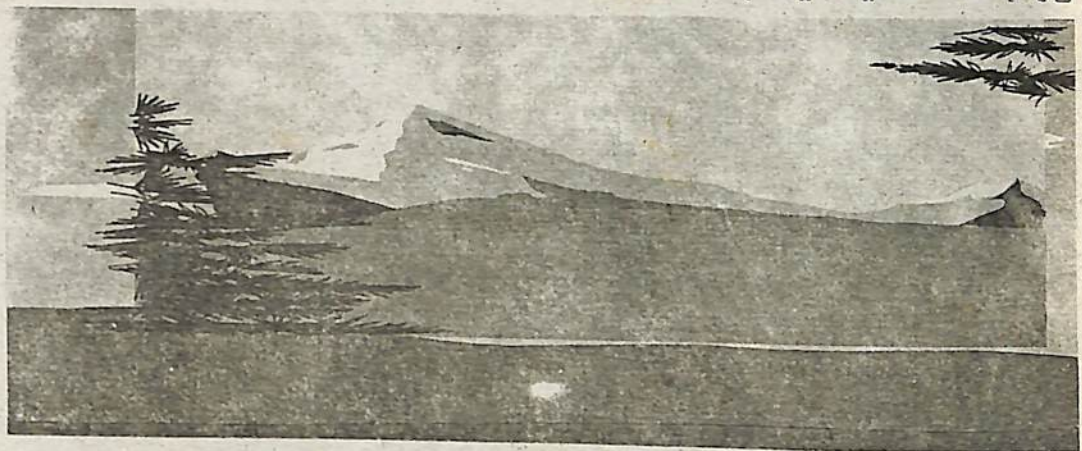
ယင်းစနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ရည်ရွယ်၍ ၁၉၃၅ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံစီရင် အုပ်ချုပ်မှု အက်ဥပဒေကို ၁-၄-၄၇ နေ့မှစ၍ အာဏာတည် စေခဲ့ပါသည်။ ယင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ-၄၀(၁)တွင် ဥပဒေပြုအာဏာပိုင်အဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားသော အက်ဥပဒေများသည် ပြည်နယ်များကဲ့သို့ ဗဟိယ ယေးပါဒေသများတွင် ချက်ချင်းအာဏာ မတည်ကဲ၊ သီးခြားအမိန့်ကြော်ငြာစာတုတ်ပြန်၍ အာဏာတည် စေမှသာ အာဏာတည်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

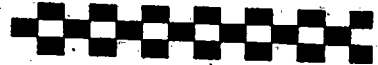
၁၉၃၅ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံစီရင်အုပ်ချုပ်မှုအက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းခြင်း မပြုမီကပင် ပြည်နယ်များအတွက် အက်ဥပဒေများ၊ ဗည်းမျဉ်းဥပဒေများနှင့် အမိန့်များ ကို သီးခြားထုတ်ပြန်၍ အာဏာသက်ရောက်စေခဲ့ သည်များလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၄၇ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ-၉၂(၁)အရ ပါလီမန်က လည်းကောင်း၊ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ-၉၂ (၂)အရ ပြည်နယ်ကောင်စီ များကလည်းကောင်း၊ ပြည်နယ်များတွင် အာဏာ သက်ရောက်စေခဲ့သည့် ဥပဒေများလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၃ခုနှစ် တရားဥပဒေများ အာဏာ တည်စေခြင်းနှင့် ရပ်စဲခြင်း ဥပဒေပုဒ်မ-၂ တွင် လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ဥပဒေ တစ်ရပ်အား တိုးချဲ့၍ အာဏာသက်ရောက်စေရမည်ဟု ဆင့်ဆို စေနိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ယခင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ဥပဒေ များသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အချို့ဒေသများတွင် အာဏာသက်ရောက်သော်လည်း၊ အချို့ဒေသများတွင် အာဏာသက်ရောက်မှု မရှိသေးပါ။ တိုးချဲ့၍

အာဏာတည်စေမှသာ အာဏာသက်ရောက်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေများအား မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဒေသ များအားလုံး၌ အာဏာတည်မှု မရှိသောကြောင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို လက်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်အခဲများစွာကို တွေ့ကြုံရပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ပစ္စည်း လွှဲပြောင်းရေး အက်ဥပဒေသည် ၂၀-၅-၁၉၂၅ ရက်စွဲပါ ယခင် တရားဌာန အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၇၃)အရ ပူတာအိုခရိုင်တွင် အာဏာသက်ရောက်မှုရှိသော် လည်း၊ ယင်းအက်ဥပဒေနှင့်ဆက်စပ်သည့် မြန်မာ နိုင်ငံ တံဆိပ်တော်အက်ဥပဒေ၊ မှတ်ပုံတင် အက် ဥပဒေများသည် ၂၇-၁၁-၉၇ ရက်စွဲပါပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအဖွဲ့၏အမိန့်ကြော်ငြာ စာအမှတ်-၁၈ / ၉၇ဖြင့်သာ ပူတာအိုခရိုင်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် အာဏာသက်ရောက်မှု ရှိလာပါသည်။

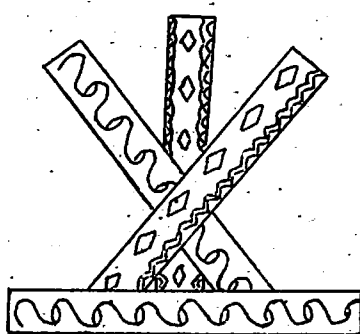
သို့ရာတွင် အမှုသည်များအကြား အငြင်းပွား သည့် တရားမမှုခင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သီးခြားပြဋ္ဌာန်း ချက်မရှိလျှင် တရားရုံးသည် တရားမျှတမှု၊ သာတူ ညီမျှမှုနှင့် မွန်မြတ်သော အသိတရားတို့အရ အဆုံး အဖြတ်ပေးနိုင်ပါသည်ဟူ၍ မြန်မာနိုင်ငံတရား ဥပဒေများဆိုင်ရာ အက်ဥပဒေပုဒ်မ-၁၃(၃) ပြဋ္ဌာန်း ချက်ရှိ၍သာ တော်ပေတော့သည်။

၁၉၇၃ခုနှစ် စကားရပ်များ အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆို ရေးဥပဒေပုဒ်မ-၁၂တွင်-
“ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်၌ အခြားနည်းဖော်ပြထား ခြင်း မရှိပါက ယင်းဥပဒေသည် နိုင်ငံတော် တစ်ဝန်း လုံးတွင် အာဏာတည်ရမည်” ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားရာ နောက်ပိုင်း ထုတ်ပြန်သော ဥပဒေများတွင်မူ

ပြည်နယ်များ၌ အာဏာ သက်ရောက်မှု ရှိ / မရှိ ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပါ။

ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ဥပဒေများအာဏာ သက်ရောက်ခြင်း

ကချင်ပြည်နယ်တွင် အသုံးများသည့် ဥပဒေ များသည် ယင်းပြည်နယ်အတွင်း အာဏာ သက်ရောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ လွယ်ကူစွာ ခွဲခြားလေ့လာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် နောက်ဆက်တွဲဇယား (က)ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

စဉ်	ဥပဒေအမည်	ကချင်ပြည်နယ်တွင်အာဏာသက်ရောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ	မှတ်ချက်
၁	နိုင်ငံခြားသားအက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည် မတွေ့ရှိပါ	ကာကွယ်ရေးဌာန(နိုင်ငံရေးဌာနခွဲ)
၂	နိုင်ငံခြားသားများမှတ်ပုံတင်ရေးအက်ဥပဒေ	မြစ်ကြီးနားနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်ရှိ ကချင်တောင်တန်း	၏ ၉-၄-၄၀ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာ စာအမှတ် (၂၅၇)အရ
၃	မြန်မာနိုင်ငံတရားခံလွှဲပြောင်းပေးခြင်း အက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိပါ	
၄	မြန်မာနိုင်ငံလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး(အရေးပေါ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များ)အက်ဥပဒေ	မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်ခရိုင်ရှိ ကချင်တောင်တန်းဒေသများနှင့် ယင်းခရိုင်များရှိ တောင်တန်းဒေသ မဟုတ်သည့် အခြားဒေသ များတွင် အာဏာသက်ရောက်	နယ်ခြားဒေသအုပ်ချုပ်ရေး (တရားဌာနခွဲ)၏ ၂၄-၁၀-၄၇ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် (၄၁၉)နှင့် နိုင်ငံခြားရေးရာဌာန (လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဌာနခွဲ) ၏ ၂၁-၁၁-၄၇ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၆)အရ မြန်မာနိုင်ငံပြန်တမ်း။ ၁၉၅၄ခုနှစ်၊ အပိုင်း ၁၊ စာ-၁၉၇
၅	မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်သူများမှတ်ပုံတင်ရေးအက်ဥပဒေ	ပူတာအိုမြို့နယ် လောက်ခေါင်း၊ ဆဒုန်၊ ဆင်လွန်ကဘားနယ်ပိုင်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်	
၆	တရားရုံးများမထိမဲ့ခြင်ပြုမှုအက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိပါ	
၇	ရဲအက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်	ဇယားဝင်ဒေသများ (ဥပဒေများတိုးချဲ့ပြန်နံ့ခြင်း) စည်းမျဉ်းဥပဒေအမှတ်-၃ / ၁၉၄၆အရ

စဉ်	ဥပဒေအမည်	ကချင်ပြည်နယ်တွင်အာဏာသက်ရောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ	မှတ်ချက်
၈	အကျဉ်းထောင်များ အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပါ	ကချင်တောင်တန်းဒေသ မျိုးရိုးတူစုဝင်များအတွက်
၉	လက်နက်များ အက်ဥပဒေ လက်နက်များ (ယာယီဖြင့်ဆင်ချက်)ဥပဒေ လက်နက် (အရေးပေါ်ဖြစ်ဒဏ်စီရင်မှု) ယာယီအက်ဥပဒေ	ကချင်တောင်တန်းဒေသ မျိုးရိုးတူစုဝင် မဟုတ်သူများနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့အပေါ် အာဏာသက်ရောက်ပါသည်။	ကချင်တောင်တန်း သား မျိုးရိုးတူစု ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေပုဒ်မ-၂၉နှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်
၁၀	အရေးကြီးကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဆောင်ရွက်မှုများ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်ပါသည် အက်ဥပဒေ	ပြည်နယ်များ (ဥပဒေများတိုးချဲ့ပြန်နှံခြင်း)အက်ဥပဒေ ၁၉၄၈ခုနှစ်အရ
၁၁	ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်း ကာကွယ်ရေးအက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်ပါသည်	ပြည်နယ်များ (ဥပဒေများတိုးချဲ့ပြန်နှံခြင်း)အက်ဥပဒေ ၁၉၄၈ခုနှစ်အရ
၁၂	အရေးပေါ်စီမံမှု အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်ပါသည်	-
၁၃	နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်မှု စည်းမျဉ်းအက်ဥပဒေ	ကချင်တောင်တန်းဒေသတွင် အာဏာသက်ရောက်ပါသည်	နယ်ခြားဒေသအုပ်ချုပ်ရေး (တရားဌာနခွဲ)၏ ၂-၈-၄၇ ရက်စွဲပါအမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ်-၂၆၈ (ခ) အရ ပြည်နယ်များ (ဥပဒေတိုးချဲ့ပြန်နှံခြင်း) အက်ဥပဒေ ၁၉၄၈ခုနှစ်အရ
၁၄	ပင်လယ်အကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာသက်ရောက်ပါသည်	

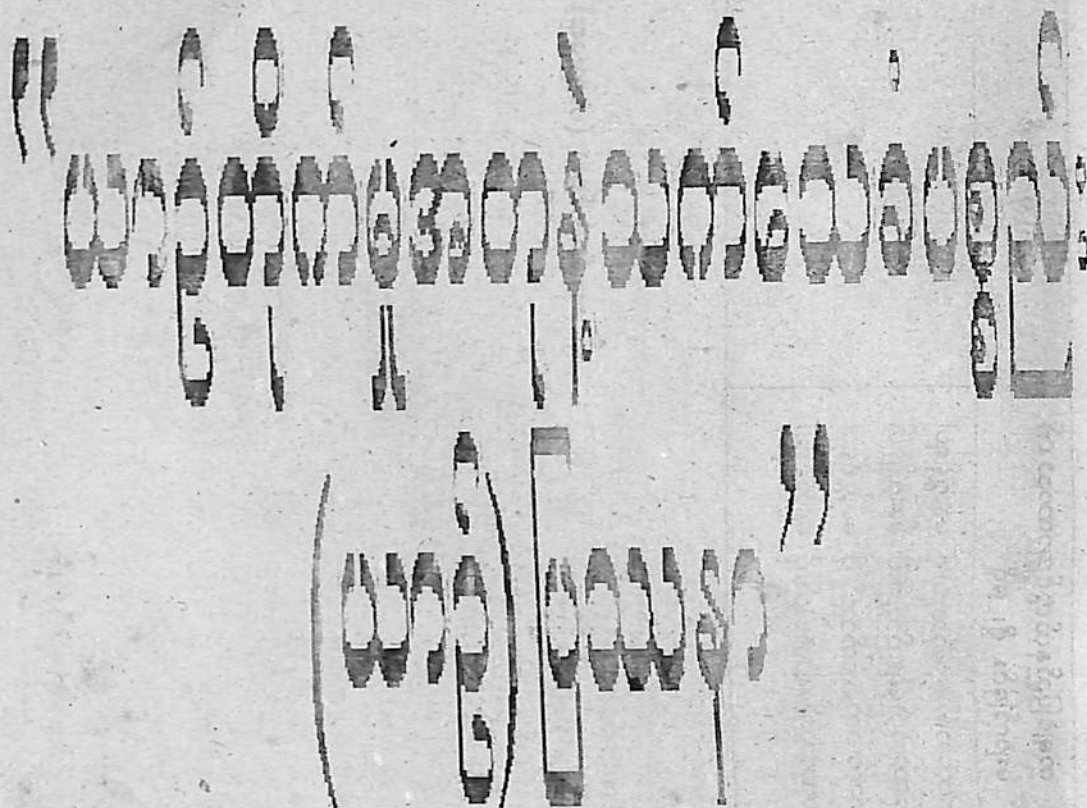

စဉ်	ဥပဒေအမည်	ကချင်ပြည်နယ်တွင်အာဏာသက် ရောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ	မှတ်ချက်
၁၅	ကုန်းလမ်းအကောက်ခွန် အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	ပြည်နယ်များ (ဥပဒေများတိုးချဲ့ပြန်နှံ့ခြင်း) အက်ဥပဒေ ၁၉၄၈ ခုနှစ်အရ ကချင်တောင်တန်းလက်စွဲအပိုဒ်-၃၁ နှင့် ၁၃၇
၁၆	ယစ်မျိုးအက်ဥပဒေ	မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်ခရိုင်ရှိ မြေပြန့်ဒေသများ၊ ဗန်းမော်ခရိုင် ဆင်လုံကမ္ဘာနယ်တွင် ဗန်းမော်မြို့သစ်လမ်းမှ တရုတ်နယ်စပ်အထိလမ်းဘေးဝဲယာ တစ်ဖက်တစ်ချက်မိုင်ဝက် အတွင်းရှိ တောင်တန်းဒေသ မျိုးရိုးတူစုများနှင့်သက်ဆိုင် ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း ကျန်ဒေသများတွင်မူ ၁၈၉၅ခုနှစ် ကချင်တောင်တန်းမျိုးရိုးတူစုများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ ပုဒ်မ-၃၁- (က) နှင့် အကျုံးဝင်သက်ဆိုင်သည်
၁၇	မြန်မာနိုင်ငံ တံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ အစိုးရအဖွဲ့၏ ၂၇-၁၁-၉၇ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် - ၁၈/၉၇ အရ
၁၈	ရုံးခွန်အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	၎င်း
၁၉	ပစ္စည်းယူပြောင်းရေး အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	၎င်း
၂၀	မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	၎င်း
၂၁	ပြည်သူ့တန်ဆာ ခိုင်ကွပ်ရေး အက်ဥပဒေ	ကချင်ပြည်နယ်တွင် အာဏာ သက်ရောက်ပါသည်	ယင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၁ (၂)အရ

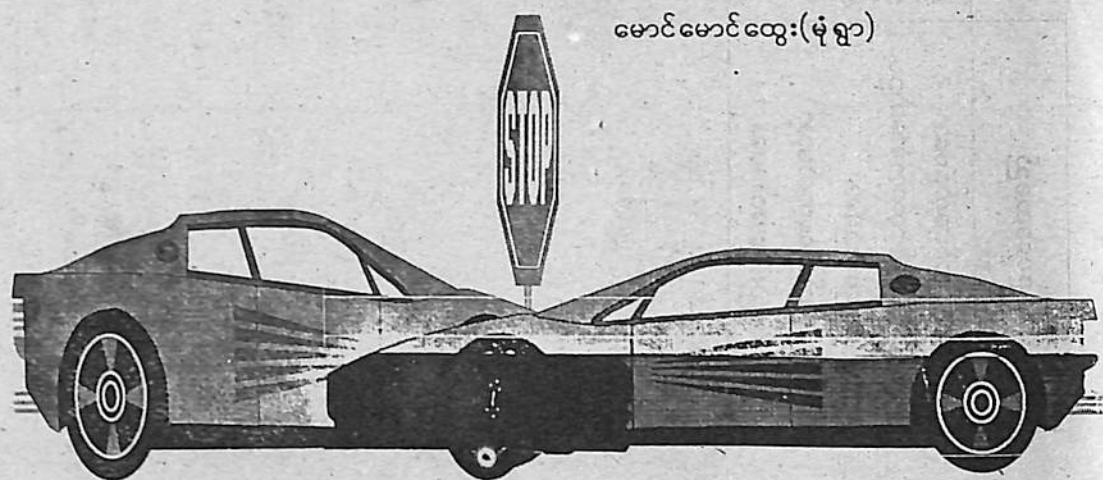

စဉ်	ဥပဒေအမည်	ကချင်ပြည်နယ်တွင်အာဏာသက် ရောက်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ	မှတ်ချက်
၂၂	တူးမြောင်းအက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပါ	-
၂၃	မြန်မာနိုင်ငံတာဝန်အက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပါ	-
၂၄	ရေနံအက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပါ	-
၂၅	ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ပစ္စည်းများအက်ဥပဒေ	အာဏာသက်ရောက်သည်ကို မတွေ့ရှိရပါ	-

ခင်မောင်ဌေး (တရားရေး)

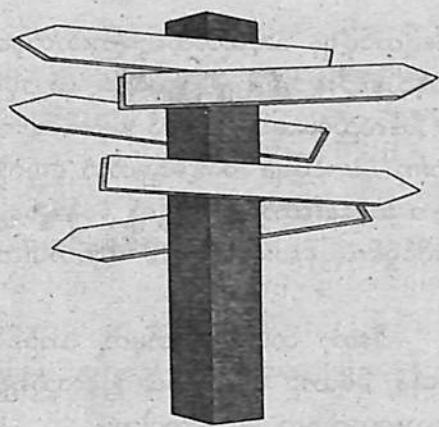
မောင်မောင်ထွေး(မုံရွာ)

တစ်စိတ် တစ်အိတ်လုပ်တာ မဟုတ်ပါဘူး၊ မြန်မာပြည်တစ်နံ့တစ်လျားမှာတွေ့ကြုံနေရတဲ့ ပြဿနာလေးကို ရေးချင်ပါတယ်။ မတော်တဆပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ မူးလို့ပဲဖြစ်ဖြစ် မဆင်မခြင်အရမ်းပေါ့လျော့ပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ယာဉ်တိုက်မှု-မှောက်မှု-ယာဉ်ပေါ်က ခရီးသည်လိမ့်ကျမှု စသဖြင့် ဖြစ်ကြရင် သေသူသေ၊ ဒဏ်ရာကြီးကြီးငယ်ငယ်ရသူရ၊ ကိုယ့်ယာဉ်သူယာဉ် ပျက်စီးလိုပျက်စီးနှင့် မှားမှားမှန်မှန် ယာဉ်မောင်းသူ နဲ့ယာဉ်ကတော့ ရဲစခန်းနဲ့တရားရုံးကို ရောက် ကြရတာပါဘဲ။ အမှားအမှန်ဆိုတာကတော့ တရားရုံး ကစစ်ဆေးပြီး တရားလိုတရားခံ သက်သေများရဲ့ ထွက်ချက်များအပေါ် မူတည်လို့ အဆုံးအဖြတ် ပေးရတာပါ။

ရဲစခန်းရောက်၊ တရားရုံးရောက်ရတာကိုပဲ မသမာသူတွေက အခွင့်အရေးယူပြီး၊ ယာဉ်တိုက်မှု (ကားတိုက်မှု)အတုဆိုတာ မကြာမကြာတွေ့ကြုံနေ ကြရပါတယ်။ ယာဉ်တိုက်မှု (ကားတိုက်မှု)အတုဆိုတာ ကိုတော့ ကြုံရဖူး၊ ခံရဖူးတဲ့သူတွေမှလွဲပြီး ကြားသိဘူး ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အံ့သြနေသလား၊ မအံ့သြပါနဲ့ တကယ်ရှိတာပါ။

ယာဉ်တိုက်မှု (ကားတိုက်မှု)ကို လူတစ်စုက ဖန်တီးကြတာပါ။ လူစည်ကားရာနေရာမှာ လူတစ်စု (ဂိုဏ်း)ဟာ ကားအသွားအလာကို လေ့လာပြီး၊ ကိုယ်ပိုင်ကားကောင်းကောင်း မောင်းနှင်လာတဲ့ကား ဆိုရင် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးမောင်းလာတဲ့ကား ဆိုရင် လူတစ်စုက ကြိုတင်ကြံရွယ်ထားတဲ့အတိုင်း လမ်းဖြတ်အကူး ကားကိုလက်ဖြင့် ပုတ်လိုက်ပြီး၊ ကားတိုက်လိုက်တဲ့ပုံစံဖြင့် လဲကျသွားပါတယ်။ ကားမောင်းသူကလဲ တကယ်ပဲ မိမိကားနဲ့ တိုက်မိ

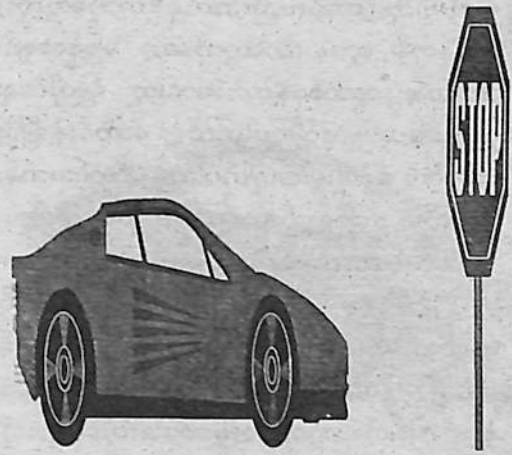
ပြီထင်မှတ်ပြီး ကားကိုရပ်ဆင်းကြည့်၊ အနီးပတ်ဝန်း ကျင်မှာ စောင့်နေကြတဲ့ အဖွဲ့ဝင်လူတစ်စုကလဲ ဝိုင်းအုံလာကြပြီး၊ ရဲတိုင်မယ်၊ ကားနံပါတ်မှတ်နဲ့ ပေါ့၊ ဒီတော့ ကားမောင်းသူကလဲ၊ ပြဿနာအတက် မခံနိုင်၊ ရုံးပြင်ကနား ရောက်မှာလဲစိုး၊ ရုံးပြင်ကနား ရောက်ရင် အချိန်ကုန်လှပန်း ငွေကုန်ငွေခမ်းနဲ့ ကားကိုလည်းအမှုမပြီးမချင်း သက်သေခံပစ္စည်း အဖြစ်ရုံးမှာ တင်ပြရဦးမည်။ ကားအာမခံလုပ်ရနဲ့ အလုပ်ရှုပ်လားရှုပ်ပါဘိ၊ ငွေကုန်ငွေခမ်းတာ အရေး မကြီးပါဘူး(တတ်လည်းတတ်နိုင်တဲ့သူတွေကိုး) အချိန်ကုန် လှပန်းတာတွေကိုတော့ မဖြစ်စေချင်၊ အဲဒီတော့ လူတစ်စုနဲ့ကားမောင်းသူ ရဲမတိုင်ရေး အပေးအယူပြုလုပ်ကြပါတယ်။ သောင်းနဲ့ချီပြီး သောင်းမှ နဲ့နဲပါးပါးမဟုတ်ပါဘူး၊ သောင်းဂဏန်း ကြီးကြီးနဲ့ ပြေလည်သွားကြပါတယ်။ ဒါပါဘဲ၊ ကြိုတင်ဖန်တီးထားတဲ့ “ယာဉ်တိုက်မှုအတု”ဆိုတာ။

ဆိုတော့ --- ယာဉ်တိုက်မှု ဖြစ်ပွားပြီ ဆိုရင်လည်း ယာဉ်ကိုရုံးသို့ သက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ် တင်ပို့ကြပါတယ်။ ရုံးအနေနဲ့ကလည်း သက်သေခံ ပစ္စည်းဖြစ်တဲ့ယာဉ်ကို အမှုစစ်ဆေးတဲ့နေ့များကို

ရုံးရှေ့တင်ပို့ရန် သင့်တော်တဲ့ငွေကြေးသတ်မှတ်ပြီး ခံဝန်သူနှစ်ဦးနဲ့ ခံဝန်ချုပ်ပြုလုပ်ပြီး၊ ယာဉ်ပိုင်ရှင်ထံ ပြန်လည်ပေးအပ်ကာရှိသလို အမှုစစ်ဆေးတဲ့နေ့များကို ရုံးတင်ပို့ရန် အမိန့်မချမှတ်ဘဲ ရုံးမှလိုအပ်ပါက ဆင့်ခေါ်သောနေ့ တင်ပို့ရန် ခံဝန်ချုပ်ချုပ်ဆိုပြီးပိုင်ရှင်ထံပြန်ပေးလေ့ရှိတာလဲ ရှိတတ်ပါတယ်။

ဒီတော့ ဘယ်လိုပဲသတ်မှတ် ယာဉ်ပိုင်ရှင်အနေနဲ့ မိမိယာဉ် မိမိလက်ဝယ် ပြန်လည်ရရှိပြီမို့ ပြဿနာတက်စရာ မလိုတော့ပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ --- အမှုစစ်ဆေးတဲ့ နေ့များကို ရုံးရှေ့တင်ပို့လိုသတ်မှတ်ပြီး ချမှတ်ရင် အကြောင်းအကျိုးမညီညွတ်လို့ ရုံးရှေ့တင်မပို့နိုင်ဘူးဆိုရင်တော့ ပြဿနာတက်တော့တာပါပဲ။ ရှိခဲ့ဘူးပါတယ်။ ၁၉၆၅ ခုနှစ်ဟုန်းက၊ မန္တလေးမြို့မှာဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်ရပ်လေး တစ်ခုပါ။ နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်အထိ ချောက်ခဲ့တဲ့ မှတ်သားစရာအလွန်ကောင်းတဲ့ ဖြစ်စဉ်ဆုံးဖြတ်ချက်ပေါ့။

အဲဒါက --- (၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးရာဇဝတ် ပြင်ဆင်မှုအမှတ်-၂၉ (ခ) ဒေါ်သန်းတင်နှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ စာ ၃၃၆)

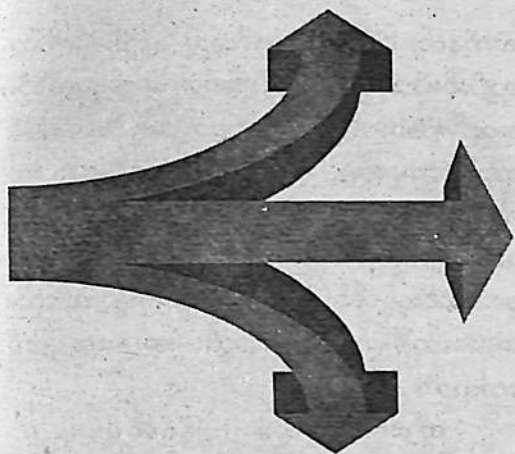
အဲဒီစီရင်ထုံးအပြည့်အစုံကို လေ့လာမှတ်သား ကြသူတွေ ရှိကြမှာပါ။ ဒါပေမယ့် ဥပဒေလေ့လာဆဲ သူတွေအတွက် သိသင့်သိထိုက်တယ်လို့ယူဆပြီး ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်-ရာဇဝတ်ပြင်ဆင်မှု တရားသူကြီး ဦးစိန်သင်းရှေ့တွင် ဒေါ်သန်းတင် (ပြင်ဆင်ရန်လျှောက်ထားသူ) နှင့်

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ (ပြင်ဆင်ရန် လျှောက်ထားခံရသူ)

ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ-၃၃၇အရ၊ စွဲဆိုမှု-မော်တော်ကားတိုက်မှုတွင် မော်တော်ကားကို သက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ် ရုံးသို့တင်ပို့ခြင်း၊ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ အသုံးပြုသည့်ပစ္စည်း သို့တည်းမဟုတ် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းဟုတ်-မဟုတ်၊ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆(က)အရ အမိန့်ချမှတ်ခြင်း ပြုနိုင်-မပြုနိုင်။

ဆုံးဖြတ်ချက်။ တရားခံမောင်းနှင်သည့်ကားသည်အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရုံးရှေ့မှောက်သို့ ရောက်လာသည့်ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကားမှန်၏။ သို့ရာတွင် ရာဇပတ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ အသုံးပြုသည့် ပစ္စည်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းမဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ထိုပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ မူလရုံးတရားသူကြီးသည် ရာဇဝတ်ကျင့်

ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆(က) အမိန့်ချမှတ်နိုင်။

ဖူလာဆင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အေအိုင်အာ ၁၉၃၁၊ လာဟို စာမျက်နှာ ၅၆၅ကို ရည်ညွှန်းသည်။ ပြင်ဆင်ရန် လျှောက်ထားသူအတွက်၊ — ပြင်ဆင်ရန် လျှောက်ထားခံရသူအတွက်၊ အစိုးရ ရှေ့နေကြီး ဦးဘဖေ။

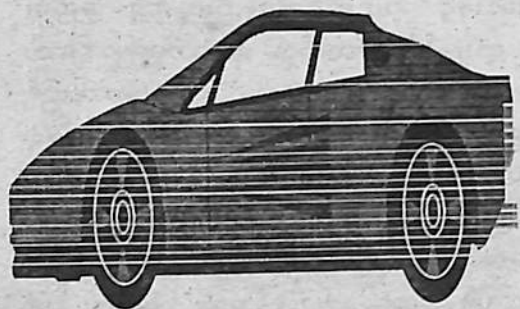
တရားသူကြီး ဦးစိန်သင်း၊ ဤပြင်ဆင်မှု ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း အကြောင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

မန္တလေးမြို့၊ ၃ရာဘက် ရာဇဝတ်တရားသူ ကြီးရုံး၊ ၁၉၆၅ခုနှစ်၊ ရာဇသတ်ကြီးမူအမှတ် ၈၃ တွင် မနောဆိုသူအမေပိုင် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ-၃၃၇ အရ တရားစွဲဆိုထားလေသည်။ မနောကျူးလွန်ပါ သည်ဆိုသည့်ပြစ်မှုမှာ မော်တော်ကားနှင့် မော်တော် ဆိုင်ကယ်တိုက်မိရာမှ ပေါ်ပေါက်သည့် ပြစ်မှုဖြစ် ခြင်းကြောင့် အခင်းဖြစ်စဉ်က မနောမောင်းနှင်သည့် ကား ကိုသက်သေခံပစ္စည်းအဖြစ် ရုံးသို့တင်ပို့ခဲ့သည်။ ပညာရှိ ၃ရာဘက် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးသည် ထိုမော်တော်ကားကို အမှုစစ်ဆေးနေစဉ်အတွင်း

ပိုင်ရှင်ဒေါ်သန်းတင်အား ပြန်လည်ပေးအပ်ထားရန် အမိန့်ချမှတ်လေသည်။ အမှုစစ်ဆေးသည့်နေ့များတွင် ထိုမော်တော်ကားကို ရုံးရှေ့သို့ တင်ပို့ရန် ကျပ်ငွေ ၅၀၀၀/-ကျပ်တန် ခံဝန်သူနှစ်ဦးနှင့် ခံဝန်ချုပ် ပြုလုပ်စေရန်ကိုလည်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထို့ နောက်အမှုစစ်ဆေးရန် ချိန်းဆိုသည့်နေ့များ၌ ဒေါ်သန်းတင်သည် မော်တော်ကားကို ရုံးသို့တင်ပို့ရန် ပျက်ကွက်သဖြင့် ၃ရာဘက်တရားသူကြီးက ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မတ်လ ၅ရက်စွဲပါ အောက်ပါ အမိန့်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။

“သက်သေခံကားအား အမှုစစ်ဆေးဆဲ အ တွင်း အာမခံပြုသိမ်း၍၊ ဘိလစ်ထံ အပ်နှံထားစေ၊ အာမခံ သူနှစ်ဦးမှာ အာမခံပျက်ကွက်သည့်အတွက် အာမခံ ငွေ ၅၀၀၀ ကျပ်စီ အဘယ်ကြောင့် မပေး လျော်သင့်ကြောင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးဆောင်ရွက်ရန် ရာဇဝတ်သေးမှုဖွင့်၍ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည်”

ထိုအမိန့်ကိုမကျေနပ်သဖြင့် ဒေါ်သန်းတင် (၁)၊ မန္တလေး ရာဘက်စက်ရှင်တရားသူကြီးရုံး၊ ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ ရာဇဝတ်ပြင်ဆင်မှုအမှတ်၆တွင် လျှောက်လွှာတစ်စောင်တင်သွင်းခဲ့သည်။ ပညာရှိ ရာဘက်စက်ရှင်တရားသူကြီးက အောက်ရုံးချမှတ်

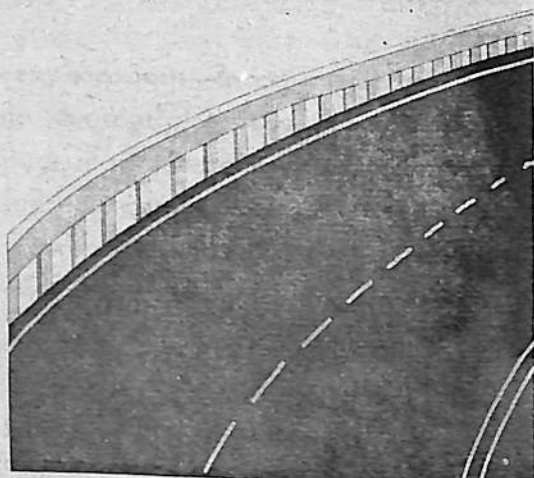

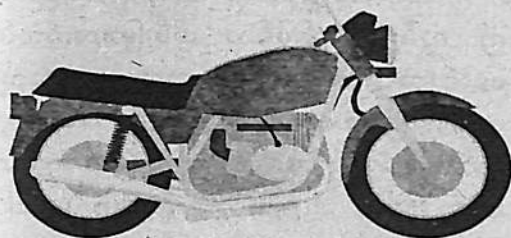
ထားသည့် အမိန့်များသည် ဥပဒေနှင့် မညီညွတ်သောကြောင့် ထိုအမိန့်များကိုပါယ်ဖျက်ပေးရန် ထောက်ခံ ချက်ဖြင့် အမှုတွဲများကို ဤရုံးသို့ ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေ ၄၃၈အရ တင်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ရာဇဝတ်ကျူးလွန်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ရသော ပစ္စည်းတစ်ခုခု တရားရုံးရှေ့သို့ ရောက်ရှိလာလျှင် ထိုပစ္စည်းကို အမှုစစ်ဆေးနေစဉ် အတွင်း သင့်တော်သလို ထိန်းသိမ်းထားရန်တရားရုံးက ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆ (က)အရ အမိန့်ချမှတ်နိုင်သည်။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်တဲ့ပစ္စည်းဟူရာ၌ အဆိုပါ ပစ္စည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ရာဇဝတ်မှုမြောက်သော ပစ္စည်းကိုသာလျှင် ဆိုလိုသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆိုသော် ယစ်မျိုး ဥပဒေ၊ အက်ဥပဒေအရ၊ တရားစွဲဆိုသည်အမှုများ၌ ထိုဥပဒေအရ ပြစ်မှုမြောက်သည့် အရက်သေစာ အစရှိသည့် ပစ္စည်းများပင်ဖြစ်သည်။ ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ရာတွင် ထိုပြစ်မှုအထမြောက်စေရန်အသုံး ပြုခဲ့သည့် ဓား၊

လက်နက်၊ သေနတ် အစရှိသည့် ပစ္စည်းမျိုးကိုသာ လျှင်ဆိုလိုသည်။ မော်မော်ကား မောင်းသူဟစ်ဦးအား ရာဇဝတ်ကြီးပုဒ်မ-၃၃၈ အရ တရားစွဲဆိုသည့် အမှုတွင် ထိုမော်တော်ကားမောင်း သူမောင်းနှင့်သည့်ကားသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် ပစ္စည်းဟူ၍ မယူဆနိုင်ကြောင်း၊ ဖူလာဆင်းနှင့် နိုင်ငံတော်တွင် စီရင်ထုံးဖွဲ့ထားသည်။ အလားတူစီရင်ထုံးများလည်း အများအပြားရှိလေသည်။

ထို့ကြောင့် ယခု ဖျက်ပစ်ရှေ့ရှိအမှုတွင်၊ တရားခံမနောမောင်းနှင့်သည့်ကားသည် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ အသုံးပြုသည့်ပစ္စည်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းမဟုတ်ဟု ယူဆချေမည်။ ထို့ကြောင့်ထို ပစ္စည်းနှင့်ပတ်သက်၍ မူလတရားသူကြီးသည် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆(က)အရ အမိန့်မချမှတ်နိုင်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ထိုပုဒ်မအရ အမိန့်မချမှတ်နိုင်သည့် ပစ္စည်းမျိုးမှာ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းနှင့်

သက်ဆိုင်သည်ဟုထင်မြင်ရသော သို့တည်းမဟုတ် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ရာ၌ အသုံးပြုသည်ဟု ထင်မြင်ရသော ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်ရပေမည်။ ထိုအမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် မော်တော်ကားသည် ရုံးရှေ့မှောက်သို့ မျောက်ရံလာသည့် ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်သည်ကား မှန်၏။ သို့ရာတွင် ထိုပစ္စည်းသည် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးအနက် တစ်ခုခုတွင် အကျုံးဝင်သည်ဟု မဆိုသာချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုပစ္စည်းသည် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆(က)တွင် အကျုံးဝင်သည့် ပစ္စည်းမဟုတ်ချေ။

ပညာရှိအဖိုးရရှေ့နေကြီးက မူလရုံးဟုများယူကြီး၏ အမိန့်ကိုပယ်ဖျက်၍ ကားကိုပိုင်ရှင် ဒေါ်သန်းတင်အား ထုံးစံအတိုင်း အလိုရှိသောအခါ ရနိုင်ရန် အာမခံနှင့်ပြန်ပေးရန် အကြံပေးထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအကြံဉာဏ်ကို ကျွန်ုပ်လက်မခံနိုင်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ထိုမော်တော်ကားသည် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၅၁၆(က)တွင် အကျုံးဝင်သည့် ပစ္စည်းမျိုးမဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုမော်တော်ကား နှင့်ပတ်သက်၍ အဆိုပါပုဒ်မအရ မည်သည့်အမိန့် မျိုးကိုမျှချမှတ်နိုင်မည်မဟုတ်။ သို့ရာတွင် မူလရုံးက ထိုမော်တော်ကားသည်

အမှုစစ်ဆေးရန် လိုအပ်သည် ဟု ထင်မြင်ယူဆလျှင် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံး ကိုဥပဒေပုဒ်မ-၉၄အရ သင့်တော်သောအမိန့်ချမှတ်နိုင်သည် ဖြစ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါအကြောင်းများကြောင့် သက်သေခံပစ္စည်းမော်တော်ကားနှင့် ပတ်သက်၍ ဥရားဘက်၊ ရာဇဝတ်တရားသူကြီးချမှတ်သည့် အမိန့်များကို ပယ်ဖျက်လိုက်သည်။

မှတ်မှတ်ရရ ၁၉၈၄ခုနှစ်လောက်တုန်းက၊ စာရေးသူအနေနဲ့ ကားတိုက်မှုတစ်မှုမှာ (မူလအမှု စာရေးသူ လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ) ကားအာမခံ ပျက်ကွက်ပြီး ရုံးရှေ့တင်ပို့နိုင်ခြင်း မရှိလို့ အာမခံသူ နှစ်ဦး ဒဏ်ငွေ ၅၀၀၀၀ ပေးဆောင်ရတဲ့အတွက် စစ်ကိုင်းတိုင်းတရားရုံးမှာ ပြင်ဆင်မှု တက်ခဲ့ပါတယ်။ အထက်ပါစီရင်ထုံးတင်ပြနိုင်ခဲ့လို့၊ မြို့နယ်တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ချက်ကို၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း တရားရုံးက ပယ်ဖျက်ပြီး၊ ပေးဆောင်ထားတဲ့ဒဏ်ငွေ ၅၀၀၀/-စီ ပြန်လည် ရရှိခဲ့ပါတယ်။

အတုတွေကြားမှ ငွေညစ်မှုဘေးကင်းကြစေရန် အထက်ပါစီရင်ထုံးအသုံးပြုလို့ ကုထုံးမှု ပြုနိုင်မပြုနိုင် ပညာရှိဥပဒေရှင်ကြီးဆက်လက် စဉ်းစားကြစေရန် မည်သန်လျှက် -----

မောင်မောင်ထွေး(မုံရွာ)

ကိုးလလွယ်၊ ဆယ်လဖွား၊ ဖဝါးလက် နှစ်လုံး၊ ပုခုံးလက်နှစ်သစ်၊ ဝါးဖတ်တော်ကစီနှစ်နဲ့ လူဖြစ်ခဲ့ ကြရသောလူသား။

မိခင်နှင့်ဖခင်တို့တစ်ဦးကိုတစ်ဦး မေတ္တာမျှ ကြပြီး ချစ်တင်းနှိုးနှောကြရာမှ ဘုမသိဘမသိ လူ့ဘဝထဲ ရောက်ရှိလာသော ကလေးငယ်တွင် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါ၏လော။

အပြစ်မဲ့ရင်သွေးငယ်အတွက် မိခင်နှင့်ဖခင် လိုအပ်ပါသည်။ အချို့သော မိဘ များသည် သား သမီးအရင်းအခြာ ကိုပင်မိမိ၏သား သမီးမဟုတ်ပါဟု ငြင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

“အပြစ်မဲ့ရင်သွေးအတွက်
ဖခင်ဖော်ပေးသော ပုဒ်မ ၁၁၂”

ဦးခင်ဇော် (မရမ်းကုန်း)

မွေးဖွားလာသော ရင်သွေးငယ်အတွက် လိုအပ်လျက်ရှိနေသော ဖခင်ကို ဖော်ထုတ်ပေးထား သည့် ဥပဒေကို သိကြမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေတည်ရှိသော “အချိန်”သည် တရားဝင် သားဟုတ်မဟုတ် စဉ်းစားရာတွင် “အဓိကမဟုတ်ဘဲ” “မွေးဖွားသော အချိန်” သာလျှင် အရေးကြီးသည့် အချက်ဖြစ်ကြောင်း ဥပဒေက ဆိုပါသည်။

မဟာမေဒင် ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေတွင် ထိမ်း မြားလက်ထပ်ပြီးနောက် (၆)လအတွင်း မွေးဖွားသော သားသည်တရားဝင်သားဖြစ်သည်ဟုယူဆထားသည်။

သက်သေခံဥပဒေက ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေ ကို လွှမ်းမိုးသည်ဖြစ်ရာ ထိမ်းမြားလက်ထပ် ပေါင်းသင်းနေစဉ် မွေးဖွားသောသားသည် လက်ထပ်ပြီးနောက် (၆)လအတွင်း မွေးဖွားစေကာမူ ယင်းသားအား ပဋိသန္ဓေတည်စဉ်အချိန်က ဆက်ဆံ ပေါင်းသင်းရန် အခွင့်အရေးမရရှိခဲ့ပါဟု မတင်ပြ နိုင်လျှင် တရားဝင်သားဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မဟာမေဒင် ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေကိုသို့ပင် အခြားသော ဓလေ့ထုံးတမ်း ဥပဒေ တစ်ခု ခုတွင် မည်သို့ သော ပြဋ္ဌာန်း ချက်များရှိနေစေ ကာမူ သက် သေခံ ဥပဒေ

ပုဒ်မ ၁၁၂က လွှမ်းမိုးသဖြင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းပါ ယူဆချက်များ အတည်မဖြစ်နိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

တစ်ဦးတစ်ယောက်သော အမျိုးသားသည် အမျိုးသမီးတစ်ဦးနှင့် တရားဝင်ထိမ်းမြားလက်ထပ် ပြီးနောက် လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေချိန် ဖြစ်စေ၊ လင်မယားကွာရှင်းပြီးနောက် အမျိုးသမီး သည် နောက်ထပ်အိမ်ထောင်မပြုဘဲနေထိုင်စဉ် ရက်ပေါင်း ၂၈၀ အတွင်းမွေးဖွားပါမူ မွေးဖွားလာ သောကလေးသည် ထိုအမျိုးသား၏ တရားဝင် သားသမီးဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အချိန်ကာလအတွင်း လင်မယားနှစ်ဦးသည် ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်လောက်အောင် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခွင့်မရကြောင်းသက်သေထင်ရှားပြသနိုင်လျှင်မူ မွေးဖွားလာသော ကလေးသည် တရားဝင်သားသမီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆခြင်းမပြုနိုင်ပါ။

မိခင်နှင့် ဖခင်တို့သည် ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်လောက်အောင် ကာမစပ်ယှက်မှု ရှိသည်ဆိုခြင်းကို သက်သေထုရန် မလိုပါ။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် အခွင့်အရေးရှိကြောင်း ပေါ်ပေါက်ပါက သက်သေခံဥပဒေပုဒ်မ(၁၁၂)ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် အကျုံးဝင်မည်ဖြစ်ပါသည်။^၁

ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန်အခွင့်အရေးမရှိကြောင်း သက်သေထုတင်ပြရန်မှာ အဆိုပြုသူ၏အပေါ်တွင် သာကျရောက်ပါသည်။

အချိန်၊ နေရာနှင့် ကျန်းမာရေးအခြေအနေများအရ လင်ယောက်ျားသည် မယားဖြစ်သူနှင့်

ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် အခွင့်အရေးရှိကြောင်း ပေါ်ပေါက်ထင်ရှားပြီးဖြစ်လျှင် မယားသည် အခြားယောက်ျားများနှင့် ဆက်ဆံခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားများ ရှိနေစေကာမူ မွေးဖွားလာသော သားသမီးသည် လင်ယောက်ျား၏ သားသမီးမဟုတ်ပါဟုငြင်းဆို၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

လင်မယားအဖြစ်တည်ဆဲအချိန်တွင်ဖြစ်စေ၊ လင်မယားကွာရှင်းပြီးနောက်ရက်ပေါင်း (၂၀၀) အတွင်းတွင်ဖြစ်စေ၊ မွေးဖွားလာသော သားသမီးသည် ထိုဖခင်၏ တရားဝင်သားသမီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်သာဖြစ်သည်။ ထိုယူဆချက်ကို တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်နိုင်ရန်မှာ သားသမီးဖြစ်သူကို ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်လောက်အောင် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခွင့် မရခဲ့ကြောင်းပေါ်လွင်ထင်ရှားဖို့လိုပါသည်။

အကယ်၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခဲ့ကြောင်း (သို့မဟုတ်) ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် အခွင့်အရေးရှိခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားရှိလျှင် ဖခင်နှင့်ရသော သားမဟုတ်ဟု တင်ပြခြင်းမပြုနိုင်ပေ။^၂

၁။ ကရုဗ္ဗရာဇာဆားဗေဒနှင့် မရန်ဒီ၊ အတွဲ ၁၂၊ ရန်ကုန် ၂၄၃။

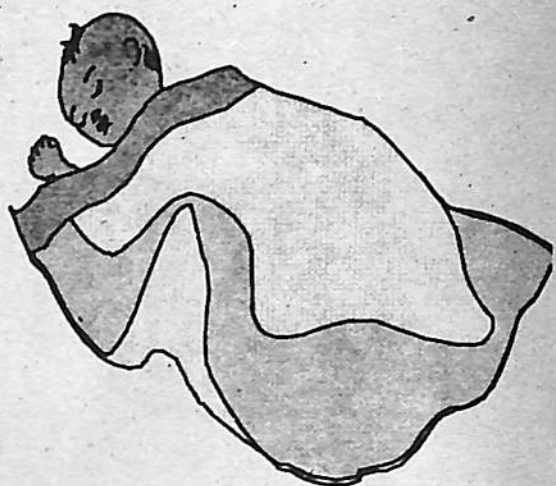
၂။ မောင်သိန်းမောင်နှင့် မအတင်၊ ၁၉၆၄၊ မြန်မာပြည်စီရင်ထုံး၊ ၂၁၃။

အမျိုးသားတစ်ဦးနှင့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် လင်မယားအဖြစ် အထင်အရှားပေါင်းသင်း နေထိုင်ကြလျှင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည့်အခမ်းအနားကို တင်ပြနိုင်ခြင်း မပြုနိုင်စေကာမူ တရားဝင်ထိမ်းမြား လက်ထပ်ပြီး ပေါင်းသင်းနေထိုင်ကြသည်ဟု ကောက်ယူနိုင်ပေသည်။^၃

လင်နှင့်မယားတို့သည် တရားဝင်လက်ထပ် ပေါင်းသင်းနေထိုင်ကြစဉ် ရက်ပေါင်း ၂၀၀အတွင်း လျော့နည်းသောအချိန်အတွင်း သားသမီးမွေးဖွားခဲ့လျှင် ထိုဖခင်၏ တရားဝင်သားသမီးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရမည်သာဖြစ်ပါသည်။

လက်မထပ်မီကပင် ပဋိသန္ဓေရှိစေခဲ့ကာမူ လက်ထပ်ပြီးနောက် လင်မယားအဖြစ်တည်ဆဲအချိန်၌ မွေးဖွားလာသော သားသမီးသည် တရားဝင် သားသမီးသာဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေအရ တရားဝင်သားသမီးဟုတ်မဟုတ် စဉ်းစားရာတွင် ပဋိသန္ဓေတည်ရှိသောအချိန်သည် အဓိကမဟုတ်ဘဲ၊ မွေးဖွားသောအချိန်သာလျှင် အရေးကြီးသောအချက်ဖြစ်ပါသည်။

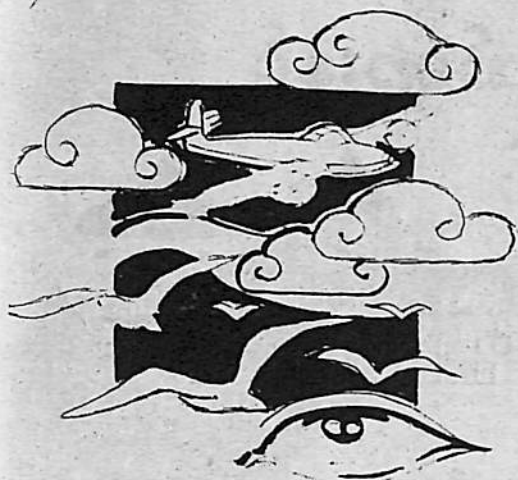
သို့ရာတွင် မွေးဖွားလာသော သားသမီးသည် တရားဝင်ရရှိသော သားသမီးမဟုတ်ပါဟု ငြင်းဆိုချေပလာလျှင်မူကား ပဋိသန္ဓေတည်ရှိနိုင်လောက်အောင် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် အခွင့်အရေးရှိမရှိ ပြဿနာပေါ်ပါက ပဋိသန္ဓေတည်ရှိသော အချိန်သည် အရေးကြီးသော အချက်ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

ဖခင်သေဆုံးပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်ပြီးမှ မွေးဖွားသော သားသမီးသည် ဖခင်၏ တရားဝင်သားဖြစ်သည်ဟု ယူဆရန်ခဲယဉ်းပေသည်။^၄

အမျိုးသမီးတစ်ဦးသည် ပထမလင်ယောက်ျားနှင့်ကွာရှင်းပြီးနောက်ဖြစ်စေ၊ ပထမလင်ယောက်ျားသေဆုံးပြီးဖြစ်စေ၊ နောက်ထပ်အိမ်ထောင်ပြုပြီး ရက်ပေါင်း ၂၀၀ အတွင်းသားသမီးမွေးဖွားလာလျှင်

၃။ မောင်ကြည်နှင့် မရွှေအောင်၊ အတွဲ ၇၊ ရန်ကုန်-၇၇၇။

၄။ မသိန်းနှင့် မောင်မြခင်၊ အေအိုင်အာရ်၊ ၁၉၃၇၊ ရန်ကုန် ၆၇။

မွေးဖွားလာသော သားသမီးသည် ဒုတိယယောက်ျား၏ တရားဝင်သားသမီးဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရပါသည်။

ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်လောက်အောင် ကိုယ်လက်နှီးနှောရန်အခွင့်အရေးမရှိကြောင်း ထင်ရှားအောင် သက်သေတင်ပြရန် လွယ်ကူမည် မဟုတ်ပါ။

လင်ယောက်ျားသည် မြို့နေသူ သို့မဟုတ် ပဋိသန္ဓေပေးနိုင်လောက်အောင် ကိုယ်ကာယမသန်စွမ်းသူ၊ ပဋိသန္ဓေတည်ရမည့် အချိန်တွင် လင်သည်မယားနှင့်အတူ မရှိပါ။ အတူရှိသော်လည်း ကာမစပ်ယှက်ရန် အခွင့်အရေးမရနိုင်ပါဆိုသော ပတ်ဝန်းကျင်အထောက်အထားများကို တင်ပြ၍ ထင်ရှားအောင်သက်သေထူနိုင်သည်။^၅

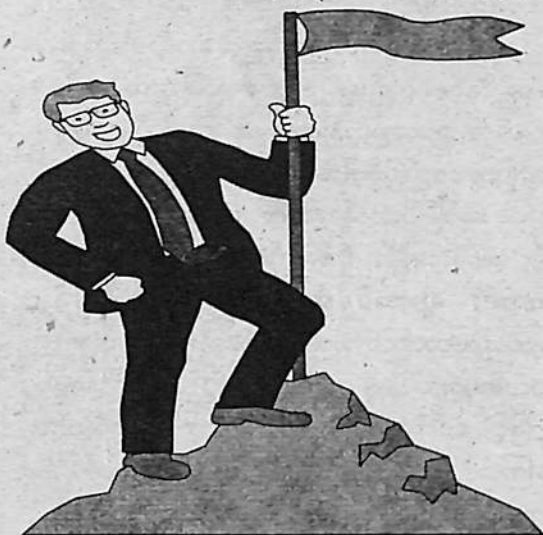
ပတ်ဝန်းကျင်အထောက်အထားဟုဆိုရာ၌ တရားဝင်သားမဖြစ်နိုင်ကြောင်း လက်ခံနိုင်လောက်သည့်အထောက်အထားဖြစ်ရန် လိုပါသည်။ သံသယမကင်းသည့် သက်သေခံချက်မျိုးမဖြစ်ရပါ။ လင်နှင့်

မယားတို့သည် အတူမနေဘဲ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ခွဲခွာ၍နေထိုင်ကြသော်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး တွေ့ဆုံနိုင်ရန် အကြောင်းရှိပါက မယားဖြစ်သူမှ မွေးသောသားသမီးသည် လင်ယောက်ျား၏ တရားဝင်သားသမီးသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရန် အခွင့်အရေးဆိုရာတွင် ပဋိသန္ဓေတည်နိုင်မည့်အချိန်တွင် တည်ရှိသောအခွင့်အရေးကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သက်သေခံပဒေသနာ ၁၁၂ သည် လူ့ဘဝထဲရောက်ရှိလာကြသော အပြစ်မဲ့သားသမီးများအတွက် ဖခင်အစစ်အမှန်မည်သူဖြစ်သည်ကို ဆေးဝါးပညာ၊ ဓါတုဗေဒပညာများအသုံးပြု၍ ဖော်ထုတ် ပေးထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

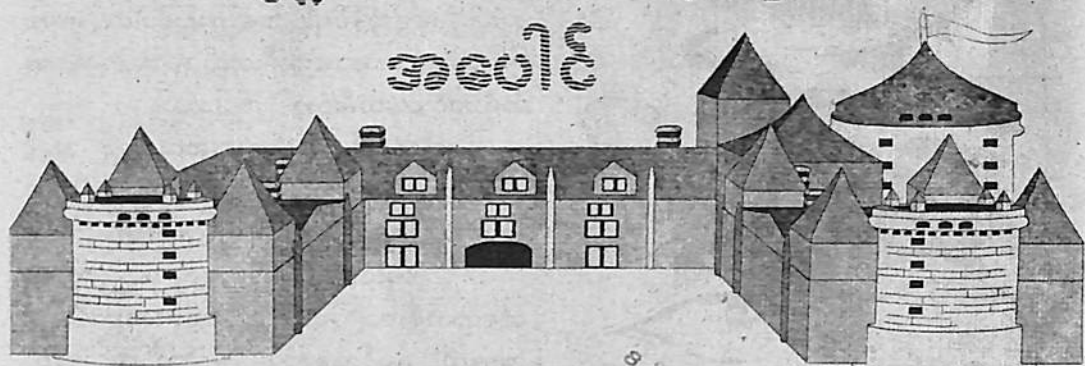
ဦးခင်ဇော် (မရမ်းကုန်း)

၅။ ထွန်းအေးနှင့် မမြ (၁၉၁၄-၁၆)၊ အထက်မြန်မာပြည်စီရင်ထုံး၊ ၂၃။

ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့် အပေါင်

ဆောင်းပါးအမှတ် (၂)

မောင်တင်မင်း (ရှေ့နေ)

နိုင်ငံတော်တရားရုံးချုပ်မှ ထုတ်ဝေသည့် တရားရေးဂျာနယ်၊ အတွဲ(၁)၊ အမှတ် (၈)တွင် ဖော်ပြခဲ့သော “ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့်အပေါင်” ဆောင်းပါးနှင့် ဆက်စပ်လျက် ဆက်လက်၍ ရေးသားဖော်ပြရပါသည်။ ဤဆောင်းပါးသည် အပေါင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဘဏ်၏လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များထက်၊ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းထားချက်များကို ဦးစားပေး တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြပြီးသည့်အတိုင်း ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ နှင့် အပေါင်တွင်၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ် စာတမ်း များအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်း” ကိုပိုမို ဆောင်ရွက်လာကြပါသည်။ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ် စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းသည် နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာဖြင့် ပေါင်နှံသူနှင့် အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)တို့ အကြား ယုံကြည်စိတ်ချမှု၊ မှန်ကန်ရိုးသားမှု၊ နားလည်သဘောပေါက်မှု၊ တာဝန်သိနားလည်မှုတို့

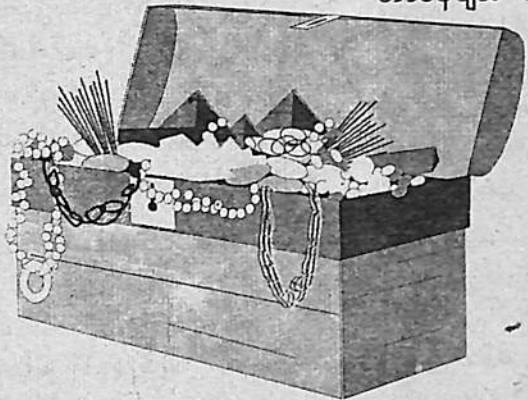
အပေါ် အလွန်အခြေခံနေသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ ပိုင်ဆိုင်လျက် ရှိသူတစ်ဦးသည် အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)သို့ အဆိုပါ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများကို လက်ထံ လက်ရောက်ပေးအပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံသည့် အပေါင်ကို စတင် လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်) အနေဖြင့်လည်း၊ ပေါင်နှံသူက ပေးအပ်သည့် ပိုင်ဆိုင် ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများကို လက်ခံလိုက်ခြင်း ဖြင့် ပေါင်နှံသူ၏ ကမ်းလှမ်းချက်ကို အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)က သဘောတူ လက်ခံလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် သတိပြုသင့်သော အချက်တစ်ချက်မှာ ပေါင်နှံသူက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)သို့ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများကို အပ်နှံရာ၌ ပေါင်နှံမှုအတွက် အာမခံအဖြစ် ရည်ရွယ် တင်ပြရန်လိုပါသည်။ ထိုသို့မဟုတ်လျှင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်

ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်း အထမြောက်မည်မဟုတ်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အချို့သော ပေါင်နှံသူများက အပေါင်စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် မလိုအပ်သည့်အပေါ် လွှဲမှားစွာဖြင့် (ချေးငွေများကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် ရှိသည့်အခါတွင်) ပေါင်နှံသူနှင့် အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)တို့အကြားတွင် မည်သည့် သဘောတူစာချုပ်ချုပ်ဆိုထားမှုမရှိကြောင်း ပေးဆပ်ရန်အချိန်ကာလသတ်မှတ်ထားမှုမရှိကြောင်း ဘဏ်တိုးများနှင့် ဘဏ်မှစိုက်ထုတ်ကုန်ကျထားသော စရိတ်စကအဝဝတို့ကို ပေးဆပ်ရန် မလိုကြောင်း စသည်ဖြင့် အကြောင်းပြလျက် ခုခံချေပတတ်ကြသည်ကို တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရပါသည်။

ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းသည် မည်မျှခိုင်မာမှုရှိသည်ကို အောက်ပါအတိုင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

“ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၉၆)တွင် လက်မဲ့ပေါင်နှံခြင်း” အတွက်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော

စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းနှင့်လည်း သက်ဆိုင်သရွေ့ အကျိုးဝင်စေရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်မဲ့ပေါင်နှံခြင်းကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ပေါင်နှံသည့်ပစ္စည်း၏ အကျိုးသက်ဆိုင်မှုကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ပေါင်နှံသူက ချေးငွေကို ကိုယ်တိုင်ပေးဆပ်ရန် တာဝန်ယူခြင်း၊ ပေါင်နှံသည့်ပစ္စည်းကို အပေါင်ခံသူသို့ လက်ရောက်ပေးထားမှုမရှိခြင်း၊ ချေးငွေကြွေးမြီအရပ်ရပ်ကို ပေးဆပ်ခြင်းမရှိပါက၊ ပေါင်နှံသည့်ပစ္စည်းကို ရောင်းချ၍ အဆိုပါချေးငွေကြွေးမြီအရပ်ရပ်ကို အပေါင်ခံသူက ခုနှိမ်ရယူခွင့်ရှိခြင်း၊ အပေါင်ရွေးနှုတ်ခြင်းမှ ပိတ်ပင်မှုမရှိခြင်း အစရှိသည့်အင်္ဂါရပ်များကို တွေ့ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၉၆)ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းတွင်လည်း အဆိုပါအင်္ဂါရပ်များ ရှိသည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေတွင် ပေါင်နှံသူ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို ပုဒ်မ (၆၀)မှ (၆၆)အထိသော်

၂။ SIMPLE MORTGAGE
 ၃။ RIGHTS AND LIABILITIES

လည်းကောင်း၊ အပေါင်ခံသူ၏အခွင့်အရေးများနှင့် တာဝန်များကို ပုဒ်မ (၆၇)မှ (၇၇)အထိသော် လည်းကောင်း၊ အတိအလင်းသတ်မှတ်ပြဌာန်းထား ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပြဌာန်းချက်များကို ပေါင်ခံသူနှင့် အပေါင်ခံသူတို့ အသီးသီးလေးစား လိုက်နာကြမည်ဆိုပါက ပေါင်ခံသူနှင့် အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)တို့အကြား ပေါ်ပေါက်နေသော အငြင်းပွားမှု များသည် များစွာလျော့နည်းသွားမှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ် စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ ပေါင်ခံခြင်းတွင် ပေါင်ခံသူ သည် အပေါင်ပြုလုပ်သည့်ပစ္စည်းကို လက်ရောက် ပေးအပ်ထားမှု မရှိသည့်တိုင်အောင်ပင် အဆိုပါ အပေါင်ပြုလုပ်သည့် ပစ္စည်း၏အကျိုးသက်ဆိုင်မှုကို အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)သို့ လွှဲပြောင်းပေးထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အဆိုပါအပေါင်ပြု လုပ်ထားသည့်ပစ္စည်းကို ပေါင်ခံသူက အခြားသူ တစ်ဦးဦးသို့ဖြစ်စေ၊ အခြားဘဏ်တစ်ခုခုသို့ဖြစ်စေ၊ ရောင်းချခြင်း၊ ပေါင်ခံခြင်း၊ လွှဲပြောင်းပေးခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပြုလုပ်ခွင့်မရှိသည် ကိုလည်းတွေ့ရပါသည်။ အပေါင်ခံသူ(ဘဏ်)၏ ချေးငွေရင်း၊ ဘဏ်တိုးနှင့် ဘဏ်မှစိုက်ထုတ်ထား သည့် စရိတ်စကများကို ပေါင်ခံသူက ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်လာသည့် အခါတွင်၊ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)

အနေဖြင့် အပေါင်ပြုလုပ်ထားသည့် ပစ္စည်းကို ရောင်းချပြီးကြွေးမြီများကို ခုနှိမ်ရယူခွင့်ပြုပါရန် တရားစွဲဆိုခွင့်ရှိလာပါသည်။ ထိုမျှမက အပေါင်ပြု လုပ်ထားသည့်ပစ္စည်းကို ရောင်းချလိုက်သည့်တိုင် အောင် ပေးဆပ်ရမည့် ကြွေးမြီအဝဝသည် လုံလောက်ခြင်းမရှိ၊ ပြေကြေခြင်းမရှိပါက (ပေါင်ခံသူ သည် ချေးငွေကို ကိုယ်တိုင်ပေးဆပ်ပါမည်ဟု ဝန်ခံထားရာရောက်သဖြင့်) ပေါင်ခံသူအပေါ်သို့ ပုဂ္ဂလိကဒီကရီ^၄ ကိုချမှတ်ပေးပါရန်ကိုလည်း တရားရုံးတွင် လျှောက်ထားခွင့်ရှိသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ သို့သော် ပေါင်ခံသူက အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်) သို့ ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်မှုအတွက် အပေါင် ပြုလုပ်ထားသည့် ပစ္စည်းကိုမူ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)က လက်ရောက်ရခွင့်^၅ မရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ ၍ ပေါင်ခံခြင်းတွင် အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)များက၊ ပေါင်ခံသူများ လက်မှတ်ရေးထိုးသည့် အော်ဒီမန်^၆ ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အော်ဒီမန်ကို လေ့လာကြည့်ရာ၌ အော်ဒီမန်သည် ငွေပေးကတိ စာချုပ်^၇ တွင်ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပြီး လွှဲပြောင်းနိုင် သည့် စာချုပ်လက်မှတ်ဥပဒေပုဒ်မ (၄)အရ၊ အော်ဒီမန်စာချုပ်ဆိုသည်မှာ ငွေတစ်စုံတစ်ရာကို

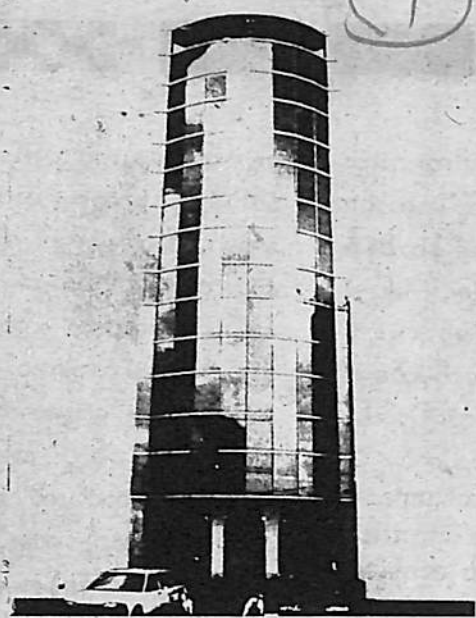
၄။ PERSONAL DECREE

၅။ ပြည်သူ့ဘဏ်အမှတ် ၅ / ၉ နှင့် စိန်သီဟ ကုမ္ပဏီပါးဂီ စီရင်ထုံး ၁၉၆၇ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင် ထုံးများ (ရုံးချုပ်)စာ-(၇၁၉)

၆။ ON DEMAND

၇။ PROMISSORY NOTES

4

လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သို့ဖြစ်စေ၊ ထိုသူက လွှဲအပ်သူ သို့ဖြစ်စေ၊ (သို့မဟုတ်) ထိုလက်မှတ်ယူလာသူသို့ ဖြစ်စေ စည်းကမ်းချက်တစ်စုံတစ်ရာမထားပဲ ပေးချေရန် တာဝန်ယူကာ လက်မှတ်ရေးထိုးထား သည့်စာချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဟု ထုံးဖြူထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့ပြဋ္ဌာန်းထုံးဖြူထားချက်အရ အော်ဒီမန်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ချေးငွေကို သတ်မှတ်ထားသည့် အတိုးနှုန်းဖြင့် ကျသင့်သော အတိုးငွေများနှင့်တကွ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)က တောင်းခံလာသည့်အခါတွင် ပေါင်နှံသူအနေဖြင့် ပေးဆပ်ပါမည်ဟု ကတိကဝတ်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုး ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ချေးငွေနှင့်အတိုးများကို မည်သည့်အချိန်ကာလအတွင်း မည်ကဲ့သို့ ပေးဆပ်ပါ မည်ဟု စည်းကမ်းချက်များ လုံးဝမပါရှိသည်ကို လည်း တွေ့ရပါသည်။ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)က တောင်းခံလာသည့်အခါ ပေါင်နှံသူအနေဖြင့်

ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန်တစ်ခုတည်းသာ မပျက်မကွက် ထမ်းဆောင်ရမည့် တာဝန်ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ပေါင်နှံသူက အော်ဒီမန်ပေါ်တွင် ကတိကဝတ်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးရာ၌လည်း သာမန်လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံ တံဆိပ်ခေါင်း အက်ဥပဒေကို ပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေ ပါဇယား(၁) အမှတ်စဉ် (၄၉)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထား သည့်အတိုင်း ချေးငွေ ၂၅၀/- ထက်မပိုလျှင် (-/၅၀/-)၊ ၂၅၀/- မှ ၁၀၀၀/- အထိကို (၃/-)နှင့် အခြားကိစ္စတစ်ခုခုအတွက် (၂/-)တို့ကို အခွန်တော် တံဆိပ်ခေါင်းကပ်လျက် ယင်းအခွန်တော် တံဆိပ် ခေါင်းများအပေါ်တွင် ပေါင်နှံသူက လက်မှတ်ရေး ထိုး ကတိကဝတ်ပြုကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အော်ဒီမန် ပေါ်တွင် ပေါင်နှံသူလက်မှတ်ရေးထိုးသည့်နေ့မှ တစ်နှစ် တာအချိန်ကာလအတွင်း ချေးငွေနှင့်

၈။ ဦးခင်မြင့်ပါ ၂ နှင့် မအုန်းအုန်းပါ ၂ စီရင်ထုံး ၁၉၆၆ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ (ရုံးချုပ်)စာ (၁၅၄၈)

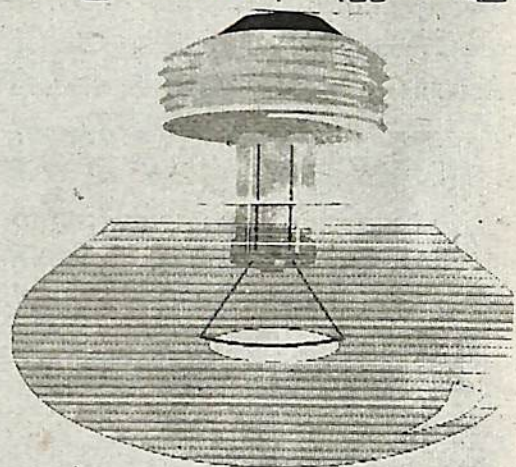
၉။ On demand

အတိုးများကို ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်ပါက တရားစွဲဆိုခြင်းကို ခံယူပါမည်ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ အပေါင်ခံသူ(ဘဏ်)မှလည်း ထိုအချိန်တစ်နှစ်တာအချိန်ကာလအတွင်း တရားစွဲဆိုခြင်း မပြုပါဟူ၍သော် လည်းကောင်း အော်ဒီမန်များတွင် စည်းကမ်းချက် တစ်စုံတစ်ရာထားရှိသတ်မှတ်ချက် မရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ လွှဲပြောင်းနိုင်သည့်စာချုပ်လက်မှတ် ဥပဒေပုဒ်မ(၁၉)တွင် "A promissory note or bill of exchange, in which no time for payment is specified, and a cheque, are payable on demand" ဟုပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းထားချက်အရ ငွေပေးကတိစာချုပ်၊ ငွေလွှဲ လက်မှတ်နှင့် ချက်လက်မှတ်များတွင် ငွေပေးချေရန် အချိန်ကာလကို သီးသန့်ကန့်သတ် သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ၊ ငွေကိုတောင်းခံလာသည့်အခါတွင် ပေးချေရန်ဖြစ်သည်မှာ မြင်သာလှပါသည်။ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများကို အပ်နှံ၍ ပေါင်န့်လိုက်ခြင်းဖြင့် အပေါင်တစ်ခုကို ၄င်းကိုယ်တိုင် ပြည့်စုံစွာ ဆောင်ရွက်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)အား တောင်းခံသည့်အခါ၊ ပေါင်န့်သူသည် မိမိချေးယူထားသော ချေးငွေနှင့်ဘဏ်တိုးများ အခြားစရိတ်များကို ပေးဆပ်ရန်မှာ ပေါင်န့်သူ၏ တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်လာပါသည်။ အပေါင်ခံသူ (ဘဏ်)က တောင်းခံခြင်းကို ထင်ရှားစေရန်အတွက် ပေါင်န့်သူ၏ ကြွေးမြီအရပ်ရပ် ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်မှုကို ဖော်ပြလျှက် တရားဝင်နို့တစ်စာဖြင့် ပေါင်န့်သူထံပေးပို့ကြောင်း ကြားလေ့ရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် အချို့သော ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များသည် ပေါင်န့်သူအား

ငွေစတင်ချေးယူသည့် အချိန်ကာလတွင် အော်ဒီမန်ပေါ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးစေသည်သာမက အတိုးနှုန်းများ ပြောင်းလဲသည့်အချိန်တွင် သော် လည်းကောင်း၊ အခြားအကြောင်းများကြောင့် သော် လည်းကောင်း၊ အော်ဒီမန်ပေါ်တွင် ပေါင်န့်သူအား ထပ်မံလက်မှတ်ရေးထိုးပြုလုပ်တတ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရတတ်ပါသည်။

အော်ဒီမန်ကို အကြိမ်ကြိမ်ပြုလုပ်ခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လေ့လာကြည့်မိပါသည်။ လွှဲပြောင်းနိုင်သည့် စာချုပ်လက်မှတ် အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၇၉)၊ အော်ဒီမန်စာချုပ်ချုပ်သူသည် အော်ဒီမန်စာချုပ်ချုပ်ဆိုသည့်နေ့မှစ၍ ဖော်ပြထားသည့် အတိုးနှုန်းဖြင့် အတိုးပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အတိုးနှုန်းကိုသတ်မှတ်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါက ပုဒ်မ(၈၀)အရ၊ ၆% အတိုးနှုန်းဖြင့် သတ်မှတ်၍ အတိုးကိုတွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အော်ဒီမန်ကို ထပ်မံပြုလုပ်စေခြင်းသည် ကာလစည်းကမ်းသတ်မှတ်အက်ဥပဒေပုဒ်မ (၁၉)အရ ပေါင်န့်သူက ကြွေးမြီများကို ပေးဆပ်ရန်တာဝန်ရှိကြောင်း ဝန်ခံသည့်သဘောသက်ရောက်လိုက်ခြင်းဖြစ်စေ၊ ပဋိညာဉ်

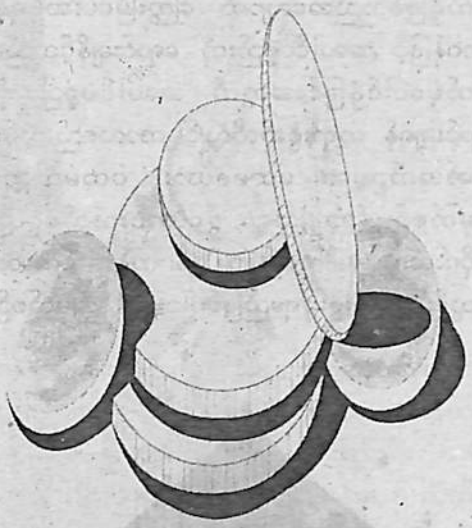

အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၂၅ (၃)အရ၊ ကာလစည်းကမ်း သတ်ကျော်လွန်နေသည့်ကြွေးမြီကိုပေးဆပ်မည် ဟု စာဖြင့်ရေးသားလက်မှတ်ထိုးကတိပြုစေလို၍ ဖြစ်စေ၊ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် မလိုလားအပ် သော ရှုပ်ထွေးမှုများ ပေါ်ပေါက်လာတတ်သည်ကို လည်း တွေ့ရပါသည်။ အော်ဒီမန်ကို ထပ်မံ ချုပ်ဆိုခြင်း ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရသည့် အကြောင်း တစ်ခုကို စီရင်ထုံးတမ်းရပ်တွင် လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

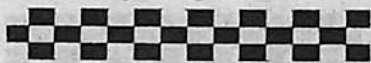
စာချုပ်စာတမ်းအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံပြီး ချေးငွေ အတွက် ငွေပေးကတိစာချုပ်ချုပ်ဆိုပေးသည့် ကိစ္စတွင် အပေါင်ခံသူက အပေါင်ဒီကရီအတွက် တရား စွဲဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ငွေပေးကတိစာချုပ်ချုပ်ဆို ပြီးနောက် (၃)နှစ်ကျော်မှ အမှုစွဲဆိုခြင်းကြောင့် အမှု စွဲဆိုသည့်နေ့တွင် ပုဂ္ဂလိက ဒီကရီရခွင့်ကို ပိတ်ပင် ထားပါက ဒုတိယငွေပေးကတိစာချုပ်ကို ပထမ စာချုပ်အပေါ် ပုဂ္ဂလိကဒီကရီရရန် ကာလစည်းကမ်း သတ်ကျော်လွန်မှ ချုပ်ဆိုပေးလျှင်၊ စာချုပ်အသစ် အား ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန် တာဝန်ကို ဝန်ခံသည့်အနေ ဖြင့် အမှီပြု၍ စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်။ ငွေပေးကတိစာချုပ် အသစ်ချုပ်ဆိုခြင်းသည် ပဋိညာဉ်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၅ (၃)အရ ကတိအသစ်ပေးခြင်း မြောက် သည်။ သို့ရာတွင် ယခင်ကရှိနေသော တရားစွဲဆို ရန် အကြောင်းကိုပြောင်းလဲစေခြင်းမပြု၊ ယင်းစာချုပ် သည် တရားစွဲဆိုနိုင်ရန် အကြောင်းသစ်ကို ရရှိစေသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းကိုအသုံးပြုလိုပါက တရားလိုသည် ၎င်းစာချုပ်အပေါ်အခြေခံ၍ တရားစွဲဆိုရမည်ဖြစ်သည်။^{၁၀} ဟု လေ့လာတွေ့ရှိရပါ

သည်။ ထို့အပြင် ကတိစာချုပ်ပျောက်ဆုံးသွားသော အခါ ကြွေးမြီပြန်ဆပ်ရန် အစွယ်အပွား အာမခံ^{၁၁} အဖြစ် ကတိစာချုပ်ကို လက်ခံလျှင် မူလအပေးအယူ အပေါ် မူတည်၍ တရားစွဲနိုင်ပါသည်။ သို့သော် တချုပ်လက်မှတ်သည် ကြွေးမြီအတွက် အပေးအယူ ဖြစ်လျှင် စာချုပ်လက်မှတ်အပေါ် မူတည်၍ တရားစွဲဆိုနိုင်ကြောင်းကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါ သည်။

၁၀။ ဗိုလ်ကြီးစီအာ၊ စမစ်နှင့် ဓမ္မစိဟက်(ပ်)တန်စတောစီရင်ထုံး၊ ၁၉၃၈ခုနှစ်၊ ရန်ကုန်၊ စာ (၆) ဦးမြ၏ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ စီရင်ထုံးပေါင်းချုပ်၊ (၁၈၇၂-၁၉၉၂) စာ-၈၄၇

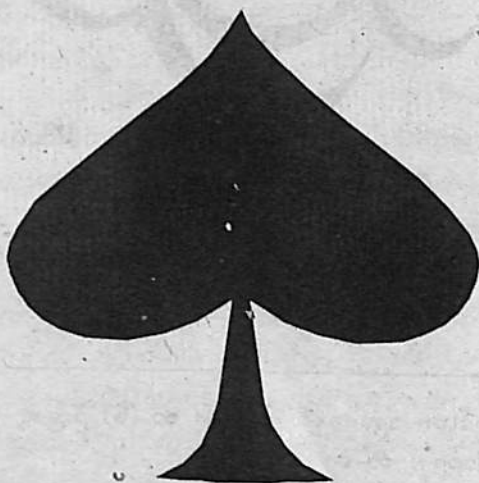
၁၁။ COLLATERAL SECURITY

အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းသည် လက်မဲ့ပေါင်နှံခြင်းအတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် သက်ဆိုင်သရွေ့ အကျုံးဝင်သည်ဖြစ်သဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများ အပ်နှံ၍ပေါင်နှံခြင်းအရ အပေါင်မူ တရားစွဲဆိုရာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလစည်းကမ်းကို လေ့လာမိပါသည်။ လက်မဲ့ပေါင်နှံခြင်း၌ ပေါင်နှံသူသည် အပေါင်ပစ္စည်းကို လက်ရှိဖြစ်သည်အလျောက် ကြွေးမြီပေးဆပ်ရန် တာဝန်ဖြင့် အပေါင်ပစ္စည်းကို ရောင်းချနိုင်သည်။ လက်မဲ့ပေါင်နှံခြင်းအတွက် အပေါင်ပစ္စည်းကို ရောင်းချရန် တရားစွဲဆိုလိုလျှင် ကာလစည်းကမ်း သတ်အက်ဥပဒေ ပထမဇယား၊ ပထမကဏ္ဍ၊ အမှတ်စဉ် (၁၃၂)အရ၊ စွဲတောင်းသည့်ငွေကို ရထိုက်သည့် အခါကစ၍ (၁၂)နှစ်၊ ကန့်သတ်ကာလ အတွင်း တရားစွဲဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အမှတ်စဉ်

(၁၃၂) အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပြချက် (၈)တွင်လည်း၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်စာချုပ်စာတမ်းများကို အပ်နှံအပေါင်ထား၍ ချေးယူသောငွေသည် မရွေ့မပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းပေါ်တွင် တာဝန်တင်ထားသည့်ငွေဖြစ်သည် ဟူ၍ မှတ်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

“ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များနှင့်အပေါင်” ဆောင်းပါးတွင် တင်ပြထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းကို ရန်ကုန်၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်နှင့် စစ်တွေမြို့များတွင်သာ ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေကို (၁-၇-၁၈၈၂)ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် (၁၉၁၅)ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြန်တမ်း၊ အပိုင်း(၁)၊ စာမျက်နှာ (၁၉၀၆)ဖြင့် မန္တလေးမြို့ကိုပါ ထည့်သွင်းသတ်မှတ် လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်အောင် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့ခေတ်အခြေအနေတွင် နိုင်ငံတော်က ရပ်ကွက်များ၊ ကျေးရွာများ၊ မြို့နယ်များကို တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သောအခါတွင် မြို့နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ချက်များလည်း ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာသည်ကိုလည်းတွေ့ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းကို ရန်ကုန်မြို့တွင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည် ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ သို့သော် ရန်ကုန်တိုင်းအတွင်း၏ တိုးချဲ့မြို့နယ်များဖြစ်ကြသော သံလျင်၊ ကော့မှူး၊ ကွမ်းခြံကုန်း၊ တံတေး၊ ရွှေပြည်သာ၊ ဒဂုံမြို့သစ်မြောက်ပိုင်း/တောင်ပိုင်းအစရှိသည့် မြို့နယ်များသည် “ရန်ကုန်မြို့”တွင် အကျုံးဝင်မှု ရှိ / မရှိဟူသော အချက်မှာ အငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်နေသည်ကို တင်ပြရပါသည်။

အဆိုပါမြို့နယ်များတွင် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ က ဘဏ်ခွဲများ အသီးသီးဖွင့်လှစ်လျက် (ရှိခဲ့လျှင်) ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းများအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းများပြုလုပ်ပါက တရားဝင်အပေါင် မြောက်နိုင်မှုရှိမရှိမှာ များစွာစဉ်းစားဖွယ်ကောင်းသည့် အချက်ဖြစ်နေပါကြောင်းကိုလည်း တင်ပြရပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုပါက နိုင်ငံတော်၏ တိုးတက် လာသော ဖိစီးပွားရေးအခြေအနေ၊ ငွေကြေး ဆက်ဆံမှု အခြေအနေ၊ မြို့ပြစည်ပင်ဖွံ့ဖြိုးမှု အခြေအနေ၊ ကုန်သွယ်မှုအခြေအနေများနှင့် လျော်ညီစွာ ယခု ဖွင့်ပြထားသော ရန်ကုန်၊ မော်လမြိုင်၊ ပုသိမ်၊ စစ်တွေနှင့် မန္တလေးမြို့များတွင်သာမက၊ အခြားသော သင့်လျော်သည့်မြို့ကြီးများတွင်လည်း တိုးချဲ့ခွင့်ပြု

ရန်သင့်မသင့်ကို ပြန်လည်စဉ်းစားသင့်ပါကြောင်း တင်ပြလျက် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်စာတမ်း များအပ်နှံ၍ ပေါင်နှံခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး တနေ့ တစောင်းထပ်လောင်း၍ ရေးသားတင်ဆက် လိုက်ပါ သည်။

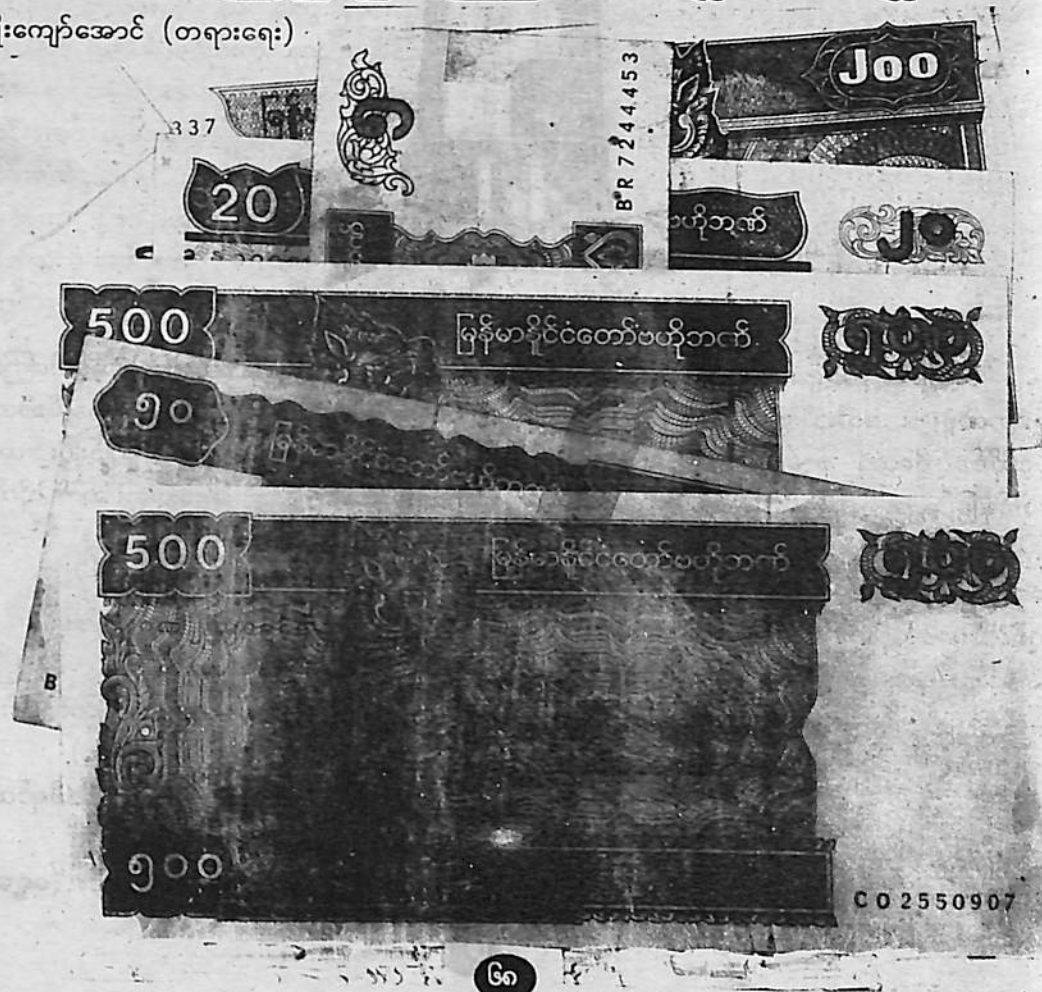
ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ ဦးသက်ဖေ၏ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေ၏သို့ကောင်းစရာများစာအုပ်။
- ၂။ ဘိဘိမစ်ထရာ၏ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း ဥပဒေစာအုပ် (အင်္ဂလိပ်ဘာသာ)
- ၃။ ဦးမြ၏ တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေစီရင်ထုံး ပေါင်းချုပ် (၁၈၇၂-၁၉၉၂)။

မောင်တင်မင်း (ရှေ့နေ)

အင်္ဂလိပ်စာဖြင့် ပြောဆိုသောစာအုပ်တွင် သတ်ဖြတ်ရမည့်အချက်များ

မျိုးကျော်အောင် (တရားရေး)

တရားရေးအရာရှိများ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁၂)၊ အခြေခံဝန်ထမ်းလောင်း သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၁၅၂)၊ သင်တန်းများပြီးဆုံးပြီးနောက် စာရေးသူတို့သည် တရားရုံးချုပ် ၏ ရုံးလုပ်ငန်းများ လေ့လာရန် အတွက် တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်) ၏ ဌာနအသီးသီးတွင် ရက်သတ္တ(၂)ပတ်မျှ ယာယီ တွဲဖက်တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ ကြပါသည်။ ထိုစဉ်က စာရေး သူသည် တရားရုံးချုပ်စစ်ဆေး ရေးဌာနတွင် ဒဏ်ငွေလက်ကျန် ပယ်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ အမှုတွဲများ ကို လေ့လာသိရှိခွင့်ရခဲ့သဖြင့် ပြန်လည်ဝေငှလိုပါသဖြင့် ဤ ဆောင်းပါးကို ရေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

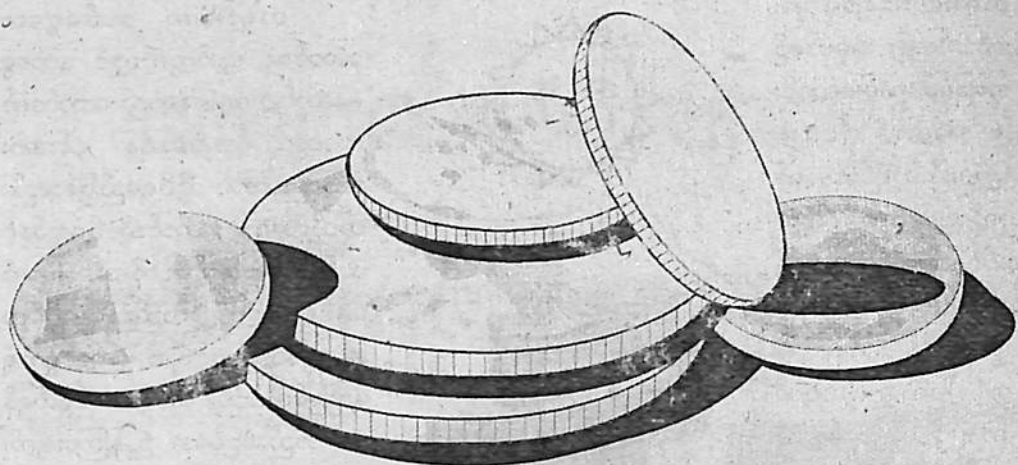
တရားရုံးချုပ်သည် တရားရုံးအသီးသီးရှိ ကောက်ခံမရနိုင်တော့သည့် ဒဏ်ငွေကြေးကျန်များ ကို လျော်ပစ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လိုက်နာရမည့် အချက်များကို ညွှန်ကြားချက်အမှတ် (၁၄ / ၈၉) ဖြင့် ၁၉၈၉-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၈)ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းညွှန်ကြားချက်တွင် ဒဏ်ငွေ လျော်ပစ်ရန်အတွက် ပယ်ဖျက်ခွင့်တင်ပြ လျှောက်ထားသည့်တရားရုံးများ နှင့်ဒဏ်ငွေ လျော်ပစ် ရန် ပယ်ဖျက်ခွင့်အတွက် စိစစ်ခွင့်ပြုရမည့် တရားရုံး များ လိုက်နာရန်အချက်များကို ညွှန်ကြားထား ပါသည်။

တရားခံက ဒဏ်ငွေပေး ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်လျှင် ဒဏ်ငွေ မဆောင်၍ ကျခံစေရမည့် ထောင်ဒဏ် ကာလကို ကျခံစေရန်၊ ၎င်းအား အကျဉ်းထောင် သို့ပို့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အကျဉ်းထောင်သို့ ပို့သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဒဏ်ငွေကို အရကောက် ခံနိုင်ရန် အတွက်လည်းပြစ်မှုဆိုင်ရာ အထွေထွေမှု ဖွင့်လှစ် ဆောင်ရွက်ရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရန် မှာ တည်ဆဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ် နည်းများအရ တရားရုံး များအနေဖြင့် မလွဲမသွေ ဆောင်ရွက် ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်သာ ဖြစ်ပါ သည်။

သို့ရာတွင် မည်သို့မျှကောက်ခံရရှိရန် အကြောင်းမမြင်တော့သည့် ဒဏ်ငွေကြေးကျန်များကို လျော်ပစ်ရန်အတွက် ပယ်ဖျက်ခွင့်တင်ပြလျှောက်ထား ကြရာတွင် တရားရုံးအသီးသီး၏ တင်ပြချက်များ သည် အောက်ပါအချက်များနှင့် ညီညွတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်-

- (က) တရားရုံးမှ ဒဏ်ငွေကိုအရ ကောက်ခံရာ တွင်အစွမ်းကုန်အားထုတ် ဆောင်ရွက်ထား ခြင်းရှိရပါမည်။
- (ခ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူသည်ဒဏ်ငွေကို အမှန် တကယ်ပေးဆောင်နိုင်စွမ်း မရှိကြောင်း ထင်ရှားပေါ်လွင်ရပါမည်။
- (ဂ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူသည် ဒဏ်ငွေကိုပေးဆောင် နိုင်စွမ်းရှိပါလျှက် တမင်မဆောင်ဘဲ ထောင်ကျခံခြင်း မဟုတ်ကြောင်းပေါ်လွင် ရပါမည်။

ဒဏ်ငွေကောက်ခံသည့် တရားရုံးသည် မြို့နယ်တရားရုံးဖြစ်လျှင်သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်း တရားသူကြီး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လျော်ပစ်ရမည် ဖြစ်ပြီး၊ ပြည်နယ် / တိုင်းတရားရုံးကဖြစ်စေ၊ ခရိုင် တရားရုံးကဖြစ်စေ၊ ကောက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ် လျှင် တရားရုံးချုပ်၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လျော်ပစ်ရ မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒဏ်ငွေလျော်ပစ်ရန် ပယ်ဖျက်ခွင့် ပြုသည့် တရားရုံးသည်လည်း အထက်အချက် (၃)ချက် ပေါ်မူတည်၍ လျော်ပစ်ရန် ခွင့်ပြုသင့် / မပြုသင့်ကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးသည် တရားခံထံမှ ဒဏ်ငွေ ကောက်ခံရရှိရေးအတွက် တည်ဆဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြား ချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အစွမ်းကုန် ဆောင်ရွက်အားထုတ်ထားသော်လည်း တရားခံသည် ဒဏ်ငွေကို မည်သို့မျှ ပေးဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရှိရလျှင် ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာ အထက်ရုံးသို့တင်ပြလျှောက်ထားကာ ခွင့်ပြုချက် ရယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ စိစစ်ခွင့်ပြုမည့် ပြည်နယ်/ တိုင်းတရားရုံး (သို့မဟုတ်) တရားရုံးချုပ်သည်

အောက်ပါအချက်များအပေါ် အခြေခံ၍တင်ပြလာ သော ဒဏ်ငွေလက်ကျန်ကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ပြုရန် သင့်/ မသင့်စိစစ်ဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

- (၁) ဝရမ်းကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့စခန်း၊ စခန်းမှူးထံထုတ်ဆင့်ခြင်း ရှိ / မရှိ
- (၂) ဝရမ်းအတည်ပြုသူသည် ရဲတပ်သား အဆင့် အထက်ရှိသူ ဟုတ် / မဟုတ်
- (၃) ဝရမ်းအတည်ပြုသူက တရားခံအမှန်တကယ် နေထိုင်ရာအရပ်သို့ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်ခြင်း ရှိ / မရှိ (ပေးထားသည့်လိပ်စာတွင် တရားခံ အမှန်တကယ်နေထိုင်ခြင်းမရှိဟုဆိုကာ ဝရမ်း အတည်မဖြစ်ဘဲပြန်သွင်းထားခြင်း ရှိ / မရှိ
- (၄) ဝရမ်းအတည်ပြုသူအား ရုံးရှေ့တွင် စစ်ဆေး ထားခြင်း ရှိ / မရှိ
- (၅) ဝရမ်းအတည်မဖြစ်ကြောင်း ပြန်လည် တင်သွင်းလာသည့် ဝရမ်းပေါ်တွင် ဝရမ်း အတည်ပြုသူ၏ လက်မှတ်နှင့်မှတ်ချက်၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ စခန်းမှူး၏ မှတ်ချက်နှင့်လက်မှတ်၊ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ရုံး

တံဆိပ်ပိုင်းပါ / မပါ။

(၆) တရားခံပိုင် ရွှေပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်း၊ မရွှေပြောင်းနိုင်သည့်ပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ ရှိ/မရှိ

(၇) တရားခံပိုင်ပစ္စည်းရှိကြောင်းပေါ်ပေါက်ကတည်ဆဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ထားခြင်း ရှိ / မရှိ

(၈) မူလရုံးပြစ်မှုကြီး၏ စီရင်ချက်မိတ္တူမှန် အပြည့်အစုံဖော်ပြထားခြင်းရှိ / မရှိ

(၉) တရားရုံးချုပ်တွင် အယူခံမှု (သို့) ပြင်ဆင်မှု ဝင်ရောက်ထားခြင်း ရှိ / မရှိ

(၁၀) ဒဏ်ငွေကိုအရ ကောက်ခံရာတွင် ပေါ့လျော့စွာဆောင်ရွက်ထားခြင်း ရှိ / မရှိ

သို့ဖြစ်၍ ကောက်ခံမရနိုင်တော့သည့် ဒဏ်ငွေများကို လျော်ပစ်ရန်အတွက် ပယ်ဖျက်ခွင့်တင်ပြလျှောက်ထားကြရာတွင် တရားရုံးအသီးသီးအနေဖြင့် အခြေခံဆောင်ရွက်ရမည့်အဆင့်များတွင် တည်ဆဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီဆောင်ရွက်ပြီး ပြည့်စုံလုံလောက်သောကြောင်း အထောက်အထားများ ရှိမှသာလျှင် အထက်သို့ တင်ပြလျှောက်ထားသင့်ပါသည်။ တင်ပြလာသော အမှုတွဲများသည်လည်း ဖော်ပြပါအချက်များနှင့် ပြည့်စုံလုံလောက်မှသာ သက်ဆိုင်ရာမှ ဒဏ်ငွေကို လျော်ပစ်ရန်ပယ်ဖျက်ခွင့် ပြုပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးချုပ်သို့တင်ပြလာသည့် အချို့သော ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ခွင့် လျှောက်လွှာနှင့် အမှုတွဲများတွင် အောက်ပါ အားနည်းချက်များကြောင့် ဆိုင်ရာရုံးသို့ ပြန်လည်ပေးပို့ရခြင်းများကို တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

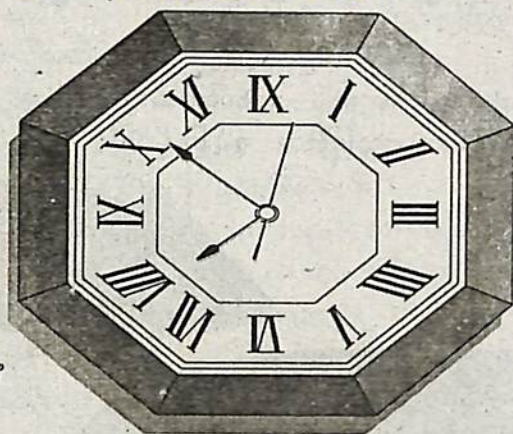
(က) တင်ပြလာသော အမှုတွဲများတွင် မူလပြစ်မှုကြီး၏ စီရင်ချက်အမိန့် မိတ္တူပြည့်စုံမှန်ကန်မှုမရှိခြင်း

(ခ) ဝရမ်းအတည်မဖြစ်ခြင်း(တရားခံမှာ ပေးထားသော လိပ်စာတွင် တစ်ခါမျှနေထိုင်ခဲ့ဘူးခြင်း မရှိခြင်း၊ တရားခံပေးထားသော လိပ်စာပါ ရွာမှာ ပျက်စီးပြီးဖြစ်ခြင်း စသည့်မှတ်ချက်လောက်ဖြင့် ဝရမ်းပြန်သွင်းထားခြင်း)

(ဂ) ပြန်လည်တင်သွင်းထားသော ဝရမ်းအား အတည်ပြုဆောင်ရွက်ထားသော ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများ၏ မှတ်ချက်၊ လက်မှတ်၊ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်၊ ရုံးတံဆိပ်ပိုင်းများ မပြည့်စုံခြင်း

(ဃ) ဒဏ်ငွေရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အစွမ်းကုန်အားထုတ်မှုမရှိခြင်း

မိမိကတ်တိုက် ဗဟိုတရားရုံး (ပန္နလေးရုံးထိုင်)

၄

အချို့သော တရားရုံးများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့စခန်းသို့ ဝရမ်းထုတ်ဆင့်သည့် အကြောင်းကြားစာတွင် ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ရေးသားဖော်ပြရမည့် အချက်အလက်များကို တစ်ပါတည်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသားဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထိုသို့ ရေးပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ ရဲတပ်ဖွဲ့အနေဖြင့်လည်း ဝရမ်းကို စနစ်တကျ အတည်ပြုထားကာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံရေးသား၍ ပြန်လည်တင်သွင်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားရုံးများအနေဖြင့် ဒဏ်ငွေလက်ကျန်နှင့် ပတ်သက်၍ တရားခံပိုင် ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း၊ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာ ရှိ / မရှိ ဆောင်ရွက်ရန် ဝရမ်းထုတ်ဆင့်ကြောင်းအကြောင်းကြားစာတွင် မည်ကဲ့သို့ အတည်ပြုဆောင်ရွက်ရမည်၊ မည်သည့်အချက်များရေးသွင်းဖော်ပြရမည်စသည်တို့ကို ပြည့်စုံတိကျစွာ ဖော်ပြပေးသင့်ကြောင်း အကြံပြုတိုက်တွန်းလိုပါသည်။

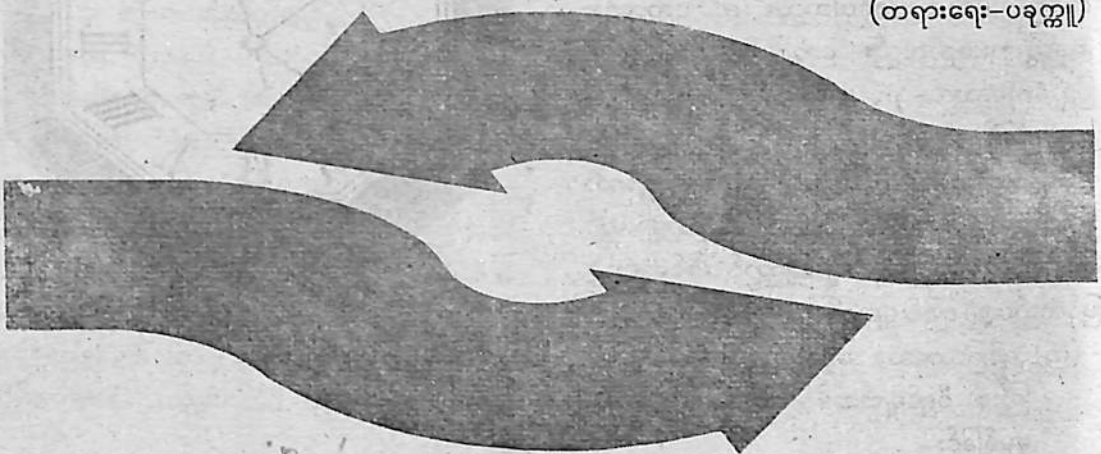
ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ခွင့်တင်ပြလျှောက်ထားကြရာတွင် ဒဏ်ငွေကျပ် -၁၀၀၀၀၀အထိကို ပြည်နယ်/တိုင်းတရားသူကြီးက ခွင့်ပြုနိုင်ပြီး၊ ဒဏ်

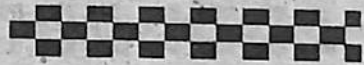
ငွေ-၁၀၀၀၀၀/အထက်ဆိုလျှင် တရားရုံးချုပ်ကသာ စိစစ်ခွင့်ပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးအသီးသီးအနေဖြင့် ကောက်ခံမရ နိုင်တော့သည့် ဒဏ်ငွေ ကြွေးကျန်များကို ပယ်ဖျက်ခွင့် တင်ပြဆောင်ရွက်ကြရာတွင် တည်ဆဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ပြီး လိုအပ်သောအချက်အလက်များဖြင့် ပြည့်စုံစွာတင်ပြလျှောက်ထားကြမှသာ ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ခွင့်ကို သက်ဆိုင်ရာမှ စိစစ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားရုံးချုပ် (ရန်ကုန်)တွင် ယာယီတွဲဖက်တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် ဒဏ်ငွေပယ်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၊ အမှုတွဲများကိုပြသ၍ ရှင်းလင်းပြောကြားပေးကြသော လေ့လာခွင့်ပြုကြသော တရားရုံးချုပ်စစ်ဆေးရေးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများနှင့် ဝန်ထမ်းများအား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မျိုးကျော်အောင်
(တရားရေး-ပုဒ်မ)

ရှေ့နေရှေ့ရပ်များသည် မိမိတို့လိုက်နာစောင့်ထိန်းအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာတို့ကို အမြဲတစေ ပြည့်စုံစွာ လိုက်နာစောင့်ထိန်းရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ထိုနည်းတူ ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်း၏ မွန်မြတ်သော အစဉ်အလာကောင်းများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် ရှေ့နေရှေ့ရပ်တိုင်းတွင် တာဝန်ရှိပါသည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်းသည် အကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ရှေ့နေရှေ့ရပ်များအနေဖြင့် အခကြေးငွေကို အဓိကမထားဘဲ တာဝန်ထမ်းဆောင်မှုကို အဓိကထားသင့်ပါသည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံရာတွင်လည်း မိသားစုစိတ်ဓာတ် ရဲဘော်-ရဲဘက်စိတ်ဓာတ်ထားရှိသင့်ပါသည်။

နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း တရားသူကြီးအဖွဲ့ထံ တိုင်ကြားစာပေးပို့ခဲ့သည်။ ယင်းတိုင်ကြားစာအရ နည်းလမ်းတကျစုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့က ဧရာဝတီတိုင်း တရားသူကြီးအဖွဲ့ထံ ညွှန်ကြားခဲ့သဖြင့် ဧရာဝတီတိုင်း တရားသူကြီးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ပါဝင်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ပြီးနောက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့နှင့် တိုင်းတရားသူကြီးအဖွဲ့၏ အစီရင်ခံစာတို့ကို ပြည်သူ့တရားသူကြီးထံ တင်ပြခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စကို ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ရုံးက ဗဟိုတရားရုံးသို့ လွှဲပြောင်းပေးပို့ခဲ့သဖြင့် ဗဟိုတရားရုံးက အထက်တန်းရှေ့နေဦး ——— အပေါ် ရှေ့နေလိုက်သူ

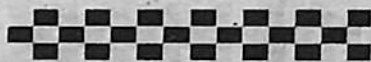
ရှေ့နေရှေ့ရပ်များ၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများ

၁၉၈၆ခုနှစ်က တရားရုံးဝင်းအတွင်း တရားရုံးတံစက်မြိတ်အောက်တွင် ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှစ်ဦးအမှုလုကြရာမှ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ထိုးကြိတ်သတ်ပုတ်ကြ၍ ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံး၏ ပြစ်မှုကြီးအမှတ် - ၃၄ / ၈၆ တွင် အဆိုပါရှေ့နေနှစ်ဦးအပေါ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၆၀ အရ ဒဏ်ငွေ - ၇၅/- စီပေးဆောင်စေရန်နှင့် ပျက်ကွက်က ထောင်ဒဏ် (၇) ရက်စီကျခံစေရန် တရားရုံးက ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဝါးခယ်မမြို့နယ်ရဲ့ ဦး ——— ဆိုသူက (၁၈ - ၇ - ၈၆) ရက်စွဲပါစာဖြင့် အထက်တန်းရှေ့နေဦး ——— အား အရေးယူပေးပါရန် ယခင်ပြည်သူ့ တရားသူကြီးအဖွဲ့

ဒေါ်စုငယ်များ အက်ဥပဒေအရ အရေးယူရန် ဗဟိုတရားရုံး ၁၉၈၇ ခုနှစ် တရားမ အထွေထွေလျှောက်လွှာအမှတ် - ၆၈ ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

ဗဟိုတရားရုံး ၁၉၈၇ ခုနှစ် တရားမအထွေထွေလျှောက်လွှာအမှတ် - ၆၈ တွင် ဗဟိုတရားရုံးက အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ခဲ့သည်။

“ရှေ့နေဦး ——— သည် ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံး ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကြီးအမှတ် - ၃၄ / ၈၆ တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၀ အရ ငွေဒဏ် ၇၅/- သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် (၇) ရက် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းခံခဲ့ရကြောင်း ထင်ရှားသည်။ ထိုသို့ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခံရသည်မှာ - ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံးဝင်း

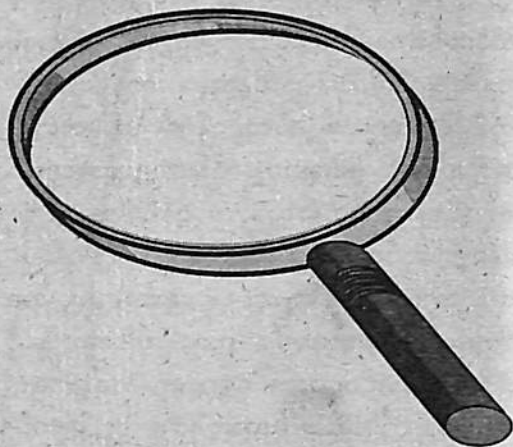
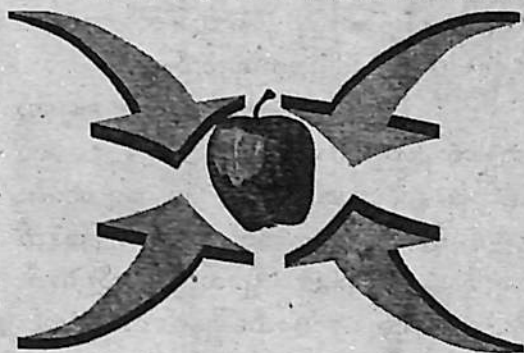

အတွင်း တရားရုံးတံစက်မြိတ် အောက်တွင် အမှုလုကြရာမှ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ထိုးကြိတ်သတ်ပတ်ကြသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ-၁၆၀ အရ သတ်ပတ်နှောင့်ယှက်မှုကို ကျူးလွန်ခြင်းသည် ရှေ့နေလိုက်သူများအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၂ တွင် ပြဆိုထားသည့် ရှေ့နေတစ်ဦးအဖြစ် မသင့်လျော်သည့် အကျင့်စာရိတ္တယိုယွင်းသည့် ပြစ်မှုကို ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်ချေ။ ထို့ပြင်ပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်းသည် တရားရုံးနှင့် သော်လည်းကောင်း၊ တရားရုံးရှိအမှုနှင့် သော်လည်းကောင်း၊ အမှုသည် တစ်ဦးဦးနှင့် သော်လည်းကောင်း ပတ်သက်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ရှေ့နေလိုက်သူများ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၃(ခ)တွင် အကျူးမဝင်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ သို့ရာတွင် ရှေ့နေလိုက်သူများ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၃ (စ)တွင် အောက်ပါအတိုင်းပြဋ္ဌာန်းထားသည် -

The High Court may also, after such inquiry as it thinks fit, suspend or dismiss any pleader holding a certificate as aforesaid.

x	x	x
x	x	x
x	x	x

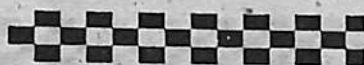
(f) for any other reasonable cause.

ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ - ၁၆၀ အရ ပြစ်ဒဏ် စီရင်ခံရခြင်းသည် အကျင့်စာရိတ္တယိုယွင်းမှုနှင့် လည်းကောင်း၊ ရှေ့နေအဖြစ်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုနှင့် လည်းကောင်း၊ မသက်ဆိုင်သော်လည်း တရားရုံးဝင်းအတွင်း အများပြည်သူ ရှေ့မှောက်တွင် ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် အမှုသည်တို့၏ အခွင့်အရေးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုနေရသူ ရှေ့နေရှေ့ရပ်တို့၏ စောင့်ထိန်းအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို စောင့်စည်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။”

ဗဟိုတရားရုံးက အထက်ပါအတိုင်းသုံးသပ်ပြီးနောက် အထက်တန်းရှေ့နေ ဦး -----အား ရှေ့နေလိုက်သူများအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃ (စ)အရ စီရင်ချက်ချမှတ်သည့် နေ့မှစ၍ ရှေ့နေအဖြစ်လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခြင်းမှ တစ်နှစ်တိတိ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။

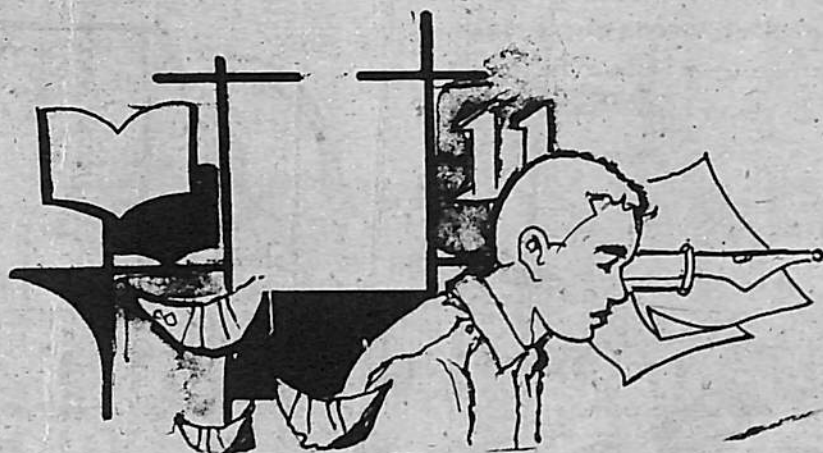
ထို့နောက် အထက်တန်း ရှေ့နေလိုင်စင် တစ်နှစ်ရပ်ဆိုင်းခြင်းခံရသူ ဦး ----- က ၎င်းနှင့် အတူ ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၀ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရသူ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး -----

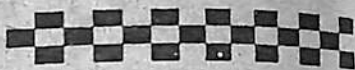

ကိုပါ အရေးယူပေးရန် (၉ - ၂ - ၈၈) ရက်စွဲပါ စာဖြင့် ယခင်ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌထံ လည်းကောင်း၊ ဝါးခယ်မမြို့နယ်နေ ဦး ----- ဆိုသူအမည်ဖြင့် တရားရုံးချုပ်၊ တရားသူကြီးချုပ်ထံ (၁၈ - ၄ - ၈၉)ရက်စွဲပါစာဖြင့် လည်းကောင်း တိုင်ကြားစာများပေးပို့ခဲ့သဖြင့် ယင်းတိုင်ကြားစာများ အပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးတင်ပြရန်၊ တရားရုံးချုပ်က ဧရာဝတီတိုင်း တရားသူကြီး ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ပါဝင်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု အစီရင်ခံစာအရ တရားရုံးချုပ်က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး ----- အပေါ် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများ ကောင်စီအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀ အရ အရေးယူသင့်မသင့် တရားရုံးချုပ် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ် တရားမအထွေထွေလျှောက်လွှာအမှတ် - ၈၇ ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။

တရားရုံးချုပ် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားမအထွေထွေလျှောက်လွှာအမှတ် - ၈၇ တွင် တရားရုံးချုပ်က အောက်ပါအတိုင်းသုံးသပ်ခဲ့သည်။

“အမှုကို လေ့လာစိစစ်ကြည့်ရာ ဤအမှုတွင် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး ----- အပေါ်မည်သူတိုင်ကြားသည်ဆိုခြင်းထက် ဦး ----- နှင့် အထက်တန်း ရှေ့နေ ဦး ----- တို့သည် အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာ၌ သတ်ပုတ်နှောင့်ယှက်မှု ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့် ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံးပြစ်မှုဆိုင်ရာ အမှုကြီးအမှတ် - ၃၄ / ၈၆ တွင် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆၀ အရ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခံခဲ့ရခြင်းရှိ မရှိ၊ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခံခဲ့ရခြင်း မှန်လျှင် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး ----- အပေါ် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၀ အရ အပြစ်ပေးရန် သင့် မသင့် အဓိကသုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။

ဧရာဝတီတိုင်း တရားရုံး၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအမှတ် ၁ / ၉၀ ဖြင့် တင်ပြလာသော စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုအစီရင်ခံစာနှင့် အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများအရ အချင်းဖြစ် ၂၃ - ၁ - ၈၆ နေ့ နေ့လည် ၁၂:၃၀ နာရီခန့်အချိန် ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံး၌ အမှုသည်များ၊ သက်သေများ၊ ရှေ့နေများ၊ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် အခြားလူများစည်ကြားချိန်တွင် တရားရုံးရှေ့အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာ၌ အထက်တန်းရှေ့နေဦး -----က တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး -----အား စတင်ထိုးကြိတ်ရာ ဦး -----က ခုခံပြန်ထိုးသဖြင့် ရုတ်ရုတ် သံသံဖြစ်သွားကြောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ လူအများနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များက ဝိုင်းဝန်းတားဆီးခဲ့ကြကြောင်း ထင်ရှားပေါ်ပေါက်သည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်ကြောင့် မူခင်း မှတ်တမ်း ရဲတပ်ဖွဲ့ရဲတပ်ကြပ်ကြီးက အထက်တန်း ရှေ့နေ ဦး ----- နှင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး----- တို့ကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပုဒ်မ - ၁၆၀ အရ အရေးယူတရားစွဲဆိုခဲ့ရာ၊ ဝါးခယ်မမြို့နယ် တရားရုံး ပြစ်မှုဆိုင်ရာအမှုကြီးအမှတ် ၃၄ / ၈၆ တွင် ဦး -----နှင့် ဦး ----- တို့နှစ်ဦးစလုံးကို ပုဒ်မ- ၁၆၀ အရ ဒဏ်ငွေကျပ် ၇၅/- စီပေးဆောင်စေရန် နှင့် ဒဏ်ငွေမဆောင်ပျက်ကွက်ပါက ထောင်ဒဏ် (၇)ရက် စီကျခံစေရန် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခဲ့ကြောင်းလည်း အငြင်းမပွားထင်ရှားသည်။

တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများကောင်စီ အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀ (၁)တွင် ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ အခြားကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ အကျင့်သိက္ခာပျက်ပြားသော တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေတစ်ဦး(When it finds guilty of Professional or other mis-conduct)အား တရားရုံးချုပ်ကသတ်ပေး

ခြင်း၊ရှေ့နေလိုက်ခွင့်ရပ်ဆိုင်းခြင်း သို့တည်းမဟုတ် ရှေ့နေအဖြစ်မှ ထုတ်ပယ်ခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ “အကျင့်သိက္ခာပျက်ပြားခြင်း”ဟူသော စကားရပ်၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် ဆိုပြဋ္ဌာန်းခြင်း မရှိချေ။ ထိုစကားရပ်မှာ လွန်စွာကျယ်ဝန်းသော အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်သည်။ တရားရုံးချုပ်အနေဖြင့် မိမိရှေ့မှောက်ရောက်ရှိလာသော အမှုအသီးသီး၏ အဖြစ် အပျက်အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထောက်ထားသုံးသပ်၍ ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။

ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူ ရှေ့နေများသည် အများပြည်သူလေးစားထိုက်သော ရှေ့နေတို့လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများကို စောင့်ထိန်းကြရန် အထူးလိုအပ်သည်။ မိမိ၏ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ရှေ့နေအချင်းချင်း၏ ဂုဏ်သိက္ခာအပြင် တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကိုပါ စောင့်ထိန်းရှုန် ရှေ့နေ

ဘိုင်းတွင် တာဝန်ရှိကြသည်။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်လုပ်ငန်း၏ မွန်မြတ်သော အစဉ်အလာကို ထိန်းသိမ်း၍ မိမိတို့လုပ်ငန်း၏ အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျသွားစေမည့် အပြုအမူ၊ အပြောအဆိုများကို ရှောင်ရှားကြရန်လိုသည်။ ဤကဲ့သို့ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာများကို စောင့်ထိန်းရာရောက်သည့်အပြုအမူ၊ အပြောအဆိုလုပ်ရပ်များကို ဆန့်ကျင်ပြုမူကျူးလွန်လျှင် ရှေ့နေကျင့်ဝတ်သိက္ခာပျက်ပြားရာရောက်ကြောင်း မှတ်ယူရပေလိမ့်မည်။

ဤအမှုတွင် အထက်က သုံးသပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း အထက်တန်းရှေ့နေ ဦး ----- နှင့် တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး ----- တို့ အနေဖြင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ပုဒ်မ - ၁၆၀ အရ တရားရုံး၏ ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခံခဲ့ကြရခြင်းမှာ အကျင့်စာရိတ္တယိုယွင်းမှုနှင့် ဖြစ်စေ၊ ရှေ့နေလုပ်ငန်းနှင့် ဖြစ်စေ မသက်ဆိုင်သည်မှန်သော်လည်း တရားရုံးရှေ့ အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာ၌ အများပြည်သူရှေ့မှောက်တွင် သတ်ပုတ်နှောင့်ယှက်မှု ကျူးလွန်ကြခြင်းမှာ အမှုသည်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်ပြုကြရသူ အများယုံကြည်ကိုးစားထိုက်သည့် ရှေ့နေရှေ့ရပ်တို့ စောင့်ထိန်းအပ်သော ကျင့်ဝတ်သိက္ခာကို ထိ

ခိုက်ပျက်ပြားစေခြင်းဖြစ်ကြောင်း ယုံမှားဘွယ်မရှိချေ။ အထက်တန်းရှေ့နေ ဦး ----- အပေါ် ယခင်ဗဟိုတရားရုံး တရားမ' အထွေထွေလျှောက်လွှာအမှတ် ၆၈ / ၈၇ တွင် ရှေ့နေလိုက်သူများ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၃(စ) အရ အရေးယူ အပြစ်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

တရားရုံးချုပ်က အထက်ပါအတိုင်း သုံးသပ်ပြီးနောက် လျှောက်ထားခံရသူ တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေ ဦး ----- အား တရားရုံးချုပ်ရှေ့နေများ ကောင်စီအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀ (၁) အရ အမိန့်ချမှတ်သည့် နေ့မှစ၍ ရှေ့နေအဖြစ်လိုက်ပါဆောင်ရွက်ခွင့် တစ်နှစ်တိတိ ရပ်ဆိုင်းလိုက်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။

ဒေါ်စုငယ်

တရားရေးဂျာနယ် စာပူများ ပေးပို့နိုင်ပါသည်

တရားရေးဂျာနယ်သည် ဥပဒေပညာပေးရန်နှင့် တရားစီရင်ရေး အထောက်အကူ ပြုရန်အတွက် ထုတ်ဝေလျက်ရှိသည့် ဂျာနယ်တစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပဒေပညာပေး ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါးနှင့် တရားစီရင်ရေး အထောက်အကူပြု ရသ၊ သုတ၊ ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ၊ ကာတွန်းများအား အောက်ပါလိပ်စာသို့ ရေးသား ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

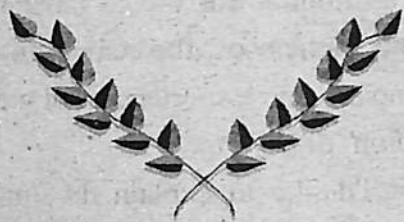
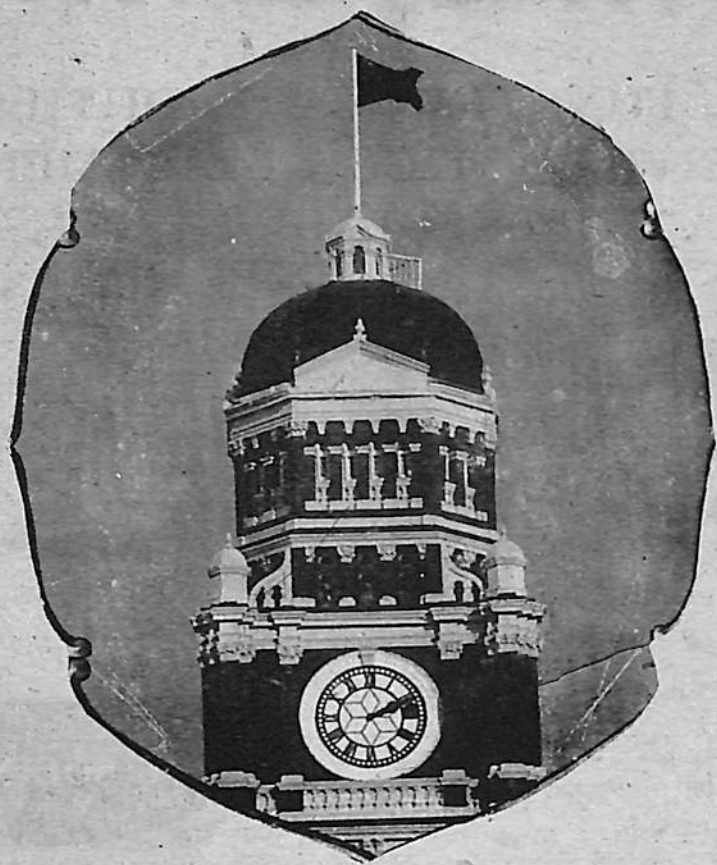
စာတည်းအဖွဲ့

တရားရေးဂျာနယ်၊ တရားရုံးချုပ်
ရန်ကုန်မြို့

ကြော်ငြာဖိတ်ခေါ်ပါသည်

တရားရေးဂျာနယ်တွင် ကြော်ငြာစဉ်သွင်းလိုသူများ အောက်ပါလိပ်စာသို့ ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက် နိုင်ကြောင်း ဖိတ်ခေါ်ပါသည်။

ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး
ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန
ဌာနခွဲ (၉)
တရားရုံးချုပ်၊ ရန်ကုန်မြို့
ဖုန်း-၂၈၃၆၈၁

JUDICIAL JOURNAL
ENGLISH SECTION

THE FUNCTIONS AND DUTIES OF THE CIVIL JUSTICE DEPARTMENT OF THE SUPREME COURT

U SOE NYUNT

It is a pleasure and an honour for me to have the opportunity to explain about the functions and duties of the Civil Justice Department of the Supreme Court and impart my experiences about the Administration of Civil Justice in the Union of Myanmar.

First and foremost, I'd like to explain the functions and duties of the Civil Justice Department of the Supreme Court.

The Civil Justice Department is one of the five departments of the Supreme Court under which two Branches are established viz., Civil Branch and Civil Judiciary Branch. The Civil Branch again branches into Civil Justice Adjudication Section, Execution of Orders and Decisions Section and Judicial Supervisory Section.

The Civil Justice Adjudication Department is constituted with Director, 6 Deputy Directors, 2 Assistant Directors and 3 Staff Officers totalling 12 officers and 63 other ranks altogether 75 in number.

The Civil Justice Adjudication Section consists of 1 Assistant Director and 1 Staff Officer totalling 2 officers and 23 other ranks. The Execution of Orders and Decisions Section is formed with 1 Assistant Director, 1 Staff Officer totalling 2 officers and 19 other ranks. The Judiciary Supervisory Section is set up of 1 Staff Officer and 21 other ranks.

Then, I'd like to submit the functions and duties of the Civil Justice Adjudication Section.

When memorandum of appeal or application for revision or miscellaneous application is submitted to the Supreme Court, the Officer-in-charge of this section who is Assistant Director, as a rule before accepting it, has to check it whether it is in conformity with the prescribed procedures. If he accepts it, he shall send it to chief clerk for seeing whether they are time barred or not; the court fees paid are sufficient or not. When the report of chief clerk is received back and if it is satisfied, the proceeding has to be opened and entry is made in the respective Register.

The cases as to their nature are registered as directed by Assistant Director and registration numbers of the cases shall be affixed on the memorandum of appeal or application and on the required places of the proceedings.

Then, the Assistant Director shall submit the case to the Director for orders as to whether it shall be admitted or set for argument as to admission.

The cases in which application for temporary stay of suit, temporary injunction, appointment of receiver, or any other matter on which the orders of a Judge are necessary, shall be submitted promptly to the Judge on duty at the chamber to get his order on the application.

When the case is admitted by the Director when the memorandum of appeal is ordered to be admitted by the Judge of Supreme Court the records of civil cases concerned with the memorandum of appeal shall be called for and notice shall be issued to the respondent accordingly.

The cause lists and warning lists of civil cases are prepared and lined up serially for hearing and when the Chief Justice approves the lists, they are notified to the litigants 21 days prior to the hearing date. Then the records of proceedings referred in the cause list of civil cases shall be submitted to the Judge on the hearing date.

The next point I'd like to mention is concerned with the functions and duties of the Execution of Orders and Decisions Section. The main duties of this section is to draw up the decree and formal order in conformity with the decision of the Supreme Court in appeal and revision cases. First the draft of the decree shall be drawn up and notified it for verification. Then the Staff Officer will sign the fair copy of the decree on behalf of the Assistant Director. After the decree has been drawn up the

records of the cases of subordinate courts shall be returned to the respective courts together the copies of the judgment and decree of the Supreme Court.

In doing so this section has to carry out the work in accordance with time schedule for each particular cases so as to avoid unnecessary delay. Another duty of this section is to collect the copies of the decisions decided during the week and submit them to the Chief Justice.

Now, I'd like to clarify about the functions and duties of Judicial Supervisory Section. The functions and duties of this section are not less important than other.

The Supreme Court is always monitoring and supervising whether the present system of the development of the Justice is in the interests of the people, whether the court is able to try the suits fairly and speedily in due course and whether the delayed trials are giving burden to the people.

The Judicial Supervisory Section is responsible for the purpose of carrying out the supervisory work.

The reports concerning adjudication of civil cases, pending cases for over one year and programme for reduction of cases over one year sent by the subordinate courts are closely scrutinized and submitted to the Judges of Supreme Court for their guidance. This section has to carry out the remarks made by Supreme court Judges in form - 72, which mentioned about the discrepancies, errors and mistakes done by

the subordinate Judges. At the same time, the credit remarks in Form-72 given by the Judges of Supreme Court for the outstanding performance of the subordinate Judge are recorded in this section.

The Judicial Supervisory Section exercises sufficient supervision over the adjudication of the cases by the courts to ensure fair and speedy trials. Due to the relentless effort of this section, unfair and unnecessary delay in deciding civil cases could be overcome.

Now, May I explain on the functions and duties of Civil Justice Adjudication Branch.

The Civil Justice Adjudication Branch is composed of 6 Deputy Directors and there is no section under this branch.

The Deputy Directors of this branch have special duties for judicial matters. The duties of the Deputy Directors are to give legal advice to the Judges of the Supreme Court, especially in cases not admitted by the Director but directly submitted to the Judges of Supreme Court for hearing as to admission and in hearing admitted cases. In doing so they are also responsible for giving advice from all perspectives, legally and factually.

The Deputy Directors have to give legal advice promptly to the Judges of Supreme Court relating to the application for temporary stay of suit, temporary injunction, appointment of receiver or for other matters on which the orders of the Supreme Court Judge are necessary.

The Deputy Directors also impart legal education in the courses conducted by the Judicial Department and other departments.

U SOE NYUNT
Director
Civil Justice Department,
Supreme Court

Quest For Justice

BY AUNG THAN TUN (MONYWA)

MANKIND craves for justice since primeval times. It is the nature of MAN that he always desires to be treated equally and fairly dealings with others. In the communal life, there should be justice one way or the other. Even the primitives have their own ways of justice though it may be crude in the light of modern viewpoint. It is in fact, an eternal wish.

As civilization progressed, the norms of justice developed with the changing circumstances. The standard of justice grew stronger and exactly enforced. Courts were set up to mete out justice according to the rules and regulations which later became law. Philosophers and jurists expounded on norms of justice extensively. It will be very interesting to see and view justice in the light of their contemporary times. But we should note that

their expositions were of perennial value which sound true even to-day. Let us see their over-all view since the days of the Greeks and the Romans.

OVER-ALL VIEWS ON JUSTICE

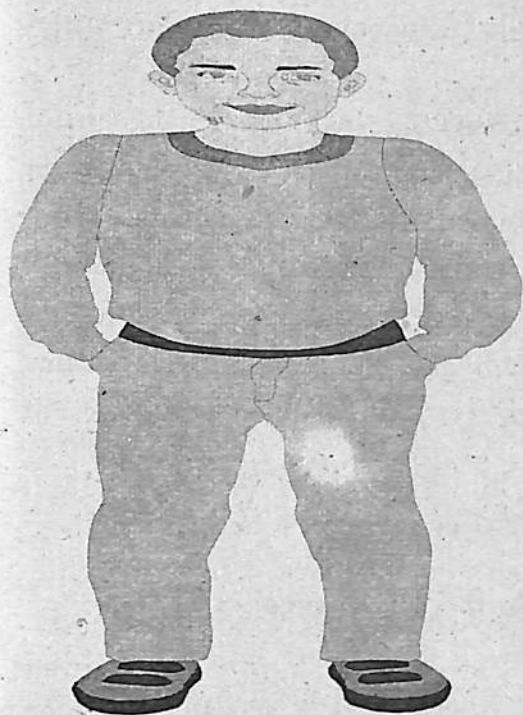
The Greek philosopher **Aristotle** said, "**JUSTICE** meant the equal treatment of those who are equal before the law." What he meant was **equality before the law** which we still practise and follow.

The philosopher **Dante** said, "**Right** is a relation existing between human beings in their dealings with each other and in their dealings with things. When **right** is

maintained, human society is preserved but when it is neglected, society is corrupted". His expositions sound quite true and has had universal application to all and sundry.

Medieval philosopher **Dante** had a quite a lot to say. He said, "In **law**, a man is guilty when he violates the rights of another. In ethics, he is guilty, if he only thinks of doing so." In Myanmar we called it **manaw-kan**, mental speculation that preceeds **kaya-kan** or physical act or overt act

. He said again , " However small the object of an **injustice** may be , the **injustice** may be very great . " He further said , " Everything in nature acts in conformity with **law** , " " **Duty** is the obligation to act in reverence for **law** , " and " **Nature** in an absolute manner wills that right should obtain the victory , " " **Conscience** is an instinct to judge ourselves in the light of **moral laws** . It is not a mere faculty . It is our **instinct** . " He admonished , " So act that your principle of action might safely be made a law for the whole world .

The Roman Emperor and philosopher **Justinian's** exhortation was the most profound and erudite . He said , " **JUSTICE** is the constant and perpetual wish to render every man his due . "

The philosopher **Kant** has also said , " An action is essentially good, if the **motive** of the agent be good, regardless of consequences." What he meant is bona-fide action for the good of another which entitles the doer to exemption from criminal liability like the saving of the life of the patient by the surgeon, destruction of building with a view to save contagion from the conflagration , etc.

Benjamin Disraeli's axiom is quite convincing when he said, "**JUSTICE** is truth in action."

William T. Gossett had also said, "**JUSTICE** may be called Justice only if it is denied to no man however unpopular his cause, however reduced his circumstances and however heinous the charges against him." In that light, the lawyer **John Adams** successfully defended the British soldiers for **Boston massacre** on the America soil during the period of American Revolution against the public outrage. Later, John Adams became the second President of the United States. He had reminded that **rules of law** is freedom's best guarantee.

(Ref: Reader's Digest, September, 1972)

Indeed, liberty cannot survive, unless there is justice.

There are practical guidelines to maintain and enforce justice for the Courts, such as, "**JUSTICE** must not only be done, but seen to be done." which calls for transparency and honest to instil confidence and trust of the litigants that the Courts and the Judges are administering justice without prejudice, bias, graft and corruption. This principle is embodied and enshrined in Myanmar Judicial Rulings (Precedents) as:-

- (1) 1958 B.L.R (H.C) 639
- (2) 1966 B.L.R (C.C) 118 and 616
- (3) 1961 B.L.R (H.C) 86

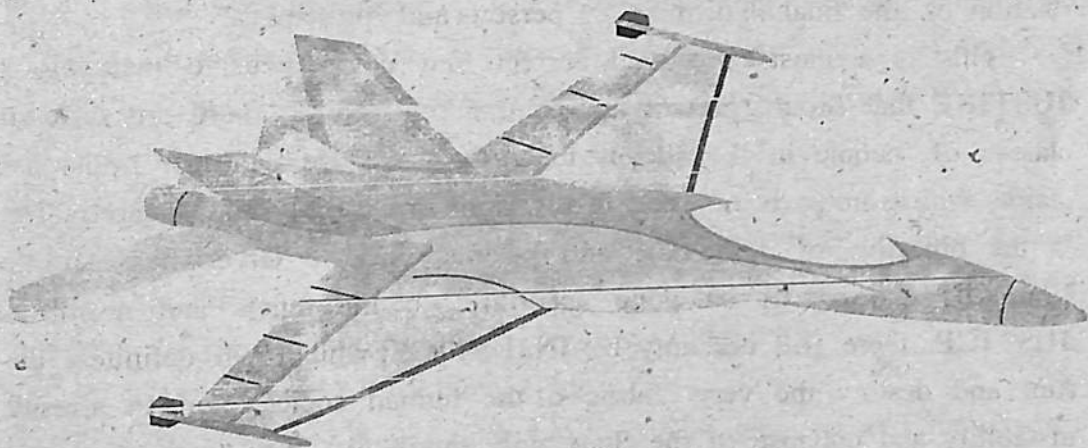
Another fundamental principle of judicial administration is, "**Audi Alteram Partem**," meaning, "He who decides a case without hearing the other side, though decides justly cannot be considered just," as told by learned philosopher **SENECA**. This maxim is also referred to in Myanmar Ruling, (1970 B.L.R., 207)

In all ages and in every country and state, **JUSTICE** is always geared towards the public good, that is, for the people and the country. The following legal maxims are coined for that purpose;

"**Salus Populi Suprema Est Lex**, which means the good of the people is the chief law;" "**Pro Bono Publico**," meaning, for the public good or weal.

Dean **Roscoe Pound** had given a very comprehensive exposition on the meaning and significance of **JUSTICE** in the following manner:-

"**JUSTICE** in Latin is called "**Jungere**," in Greek "**Zeugnunar**,"

which bears the notion of "joining," or "binding," or "fitting," or "tying together."

Justice is thus a quality or aptitude of joining, tying together whatever it touches. Primarily, **justice** ties man together by the common bond of a **right** and fitting order of **realtions** under which each has its own position and own place.

Justice is joining or fitting together not only of **persons**, but also **principles**. It joins and knit together the claims of the principles of liberty with those of the principles of **equality** and both with those of principles of **fraternity** or **cooperation**. It adjusts them to one another in the right order of relations.

JUSTICE can be difined as "general right ordering of human relation or the final adjustment of persons and principles."

This is a most profound, correct and comprehensive meaning of **JUSTICE** that should prevail among mankind. Since there are different classes of people in the society, naturally there are different rights and claims which are to be adjusted in the right order, fairly and squarely. This is the objective of **JUSTICE** and business of the Government and the Courts. If this cannot be done according to the tenets and norms of **JUSTICE**, there will certainly be **INJUSTICE**, which will definitely disrupt and destory the very fabric of the human society and as a result, instability and collapse of the State will entail.

NORMS OF CRIMINAL JUSTICE

In the administration of criminal justice, there are certain norms or standards preserved and cherished in every penal system. In our current Myanmar penal system, the said norms and standards can be found in the **Penal Code** and **Criminal Procedure** which are handed down to us by the British colonial rulers as enacted in their **English Common Law**. However, these principles of penal law are applied world-wide in other legal systems also. These principles are applicable to cases **mala in se** in nature. Here are some of those principles as crystalized in the legal maxims.

- (1) **Ex facto jus oritur** : The law arises out of facts.
- (2) **Cuiuslibet In Sua Arte Perito Est Credendum** : Credence should be given to one skilled in his own profession. (Expert Evidence).
- (3) **Aliquis Non Debet Esse Judex. In Propria Causa Quia Non Potest Esse Judex Et Pars** : No man be a judge in his own cause or suit because he cannot be a judge and suitor or party.
- (4) **Actus Non Facit Reum Nisi Mens Sit Rea** : An act does not make a man guilty unless there be guilty intention.
(Doctrine of Mens Rea).
- (5) **Acta Exteriora Indicant Interiora Secreta** : Acts indicate the intention.
- (6) **Doli Incapax** : Incapable of committing crime.
Ref. (ss. 82/83 of Penal Code.)
- (7) **De Minimis Non Curat Lex** : The law takes no account of trifles.

Ref. (S. 95 of the Penal Code).

- (8) **Autrefois Acquit and Convict** : A person once acquitted or convicted cannot be tried for the same offence .

Ref. (S. 403 of the Criminal Procedure Code)

NORMS OF CIVIL JUSTICE

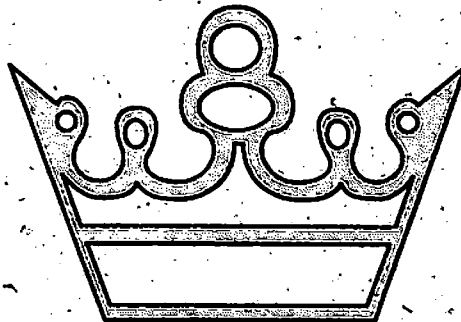
In the administration of civil justice , there are certain norms and standards of justice to be complied with . These principles are epitomised or abbreviated in the form of legal maxims for easy learning .

The following are some of these maxims or axioms .

- (1) **Melior Est Conditio Possidentis Et Rei Quam Actoris** : Possession is the nine points of law . In other words , the position of the defendant in possession is better than that of the plaintiff .
- (2) **Ex Turpi Causa Non Oritur Actio** : No right of action arises from a base cause .

Ref. (SS . 18 and 23 of the Contract Act .)

- (3) **Ex Male Ficto Non Oritur Contractus** : A contract cannot arise

from a wrong or an illegal act.

- (4) **Contra Non Valentem Agere Nulla Currit Praescriptio** : Prescription of time does not run against a party under disability.
Ref. (S. 6 of the Limitation Act).

These are the few example to indicate attempts and endeavours to implement the objective of JUSTICE which is of prime importance in a human society. Even in England, when the **Common Law Courts**, being restricted to the issue of Writs only, could not grant wider scope of reliefs and remedies. To remedy those injustices which arose out of these conditions and circumstances, the king had to refer such cases to the Lord Chlancellor and thus arose **Court of Chancery** which took necessary actions. The **Court of Chancery** had no statutory law and in combating harshness and rigour of the **Common Law**, had adopted maxims based on equity and to certain extant, Roman Law, which were known as **EQUITY MAXIMS**. In India and Myanmar, when the Courts had no enacted Statutory Law to apply a particular case, the norms of **Justice, Equity and Good Conscience** are applied. Here are the Maxims of Equity.

MAXIMS OF EQUITY

- (1) **Ubi Jus, ibi remedium** : There is no wrong without a remedy
- (2) **He who seeks equity must do equity** : Ref. (S. 132 of the Transfer of Property Act).
Ref. (The rule of Estoppel in s. 115 of the Evidence Act.)
- (3) **He who comes into equity must come with clean hands** :
It means, a person seeking the aid of equity must not

have been guilty of fraud or gross negligence .

Ref. (S. 39 , 40 , 41 and 48 of the Transfer of Property Act .)

- (4) **Where equities are equal, law will prevail:** It means, when both the defendant and the plaintiff are equally entitled to the protection of equity and on equitable grounds can one be preferred to the other, let the legal title prevails.

- (5) **Qui prior est tempore, potior in jure est:** The prior in time, the prior in title.

Ref. (s. 48 of the Transfer of Property Act and the right of the **bona-fide** purchasers for value without notice under the Transfer of Property Act, Specific Act and Trust Act.)

- (6) **Delay defeats equity:** That is, a party must not sleep over his own right .

Ref. (Law of Limitation).

- (7) **Equity is equality :** Ref. (s. 45 of the Transfer of Property Act and s.22 of the Specific Relief Act.)

- (8) **Equity follows the law :** It means, natural justice and equity , so

far as it can, follow the rules of law. Ref. (s. 50 of the Registration Act and s. 54 of the Transfer of Property Act.)

(9) Equity looks to the intention and not to the form: Ref. (s. 74 of the Contract Act and s. 114 of the Transfer of Property Act.)

(10) Equity regards that as done which ought to have been done: This refers to Doctrine of Performance and Satisfaction. Ref. (ss. 164 and 165 of the Succession Act.)

(11) Equity acts in personam: Ref. (s. 16 and Order 21, r. 32 of the Code of Civil Procedure.)

Thus, we can now appreciate the drama and epic of Man's long and unending quest for JUSTICE throughout the ages. This quest will go on as long as Man survives on the face of the earth.

In the final analysis, JUSTICE is the result of partnership between the judges, lawyers, litigants and the witnesses. Judges need be honest, upright and incorruptible, lawyers to be conscious of their noble profession and discharge their duties accordingly, litigants and witnesses telling the truth and giving reliable evidence. Only then the machinery of JUSTICE will function properly and be able to produce JUSTICE according to law. No mill however perfect will make good flour if chaff and stones be largely mingled with the wheat.

FIAT JUSTICIA RUAT COELUM: Let JUSTICE be done though the heavens should fall.

AUNG THAN TUN (MONYWA)

INTRODUCTION TO MYANMAR TRADITIONAL JURISPRUDENCE

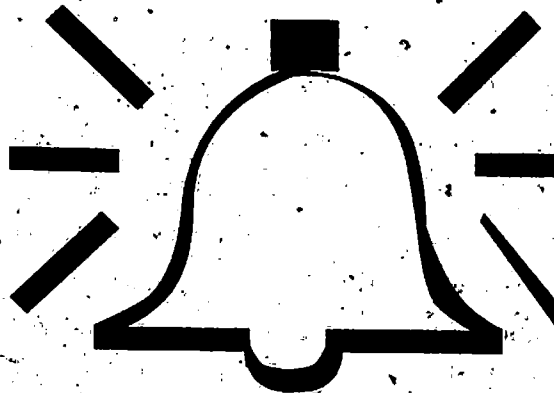
AUNG THAN TUN (MONYWA)

We, in Myanmar are mostly educated and trained in Common Law (Western) concept and methodology of legal system and jurisprudence. Most of us are, of course, familiar with English Common Law jurisprudence to a certain extent but not with our traditional Myanmar Jurisprudence. There is as such a big gap in understanding and appreciation of our own legal concept and jurisprudence which is of very high standard when compared to the contemporary Western jurisprudence.

We have gained our full-fledged independence since 1948. It is more the five decades ago and yet..... and yet..... our own Myanmar Jurisprudence is never given deserving consideration for proper study even in the Law courses given by the University or legal Institutes. It is high time we do include and insert such law course as Myanmar Traditional Jurisprudence to educate, nurture and train our members of the legal profession, the Judges and the lawyer alike so that they may be able to imbibe and

appreciate and practice tenets of traditional Myanmar Jurisprudence which still maintain and uphold the perennial Myanmar traditional values and norms of truth and justice. Here, ignorance is no excuse for a Myanmar Citizens to be ignorant of our own traditional Myanmar Jurisprudence which is handed down from our own forefathers to us through the centuries. It is, in fact,

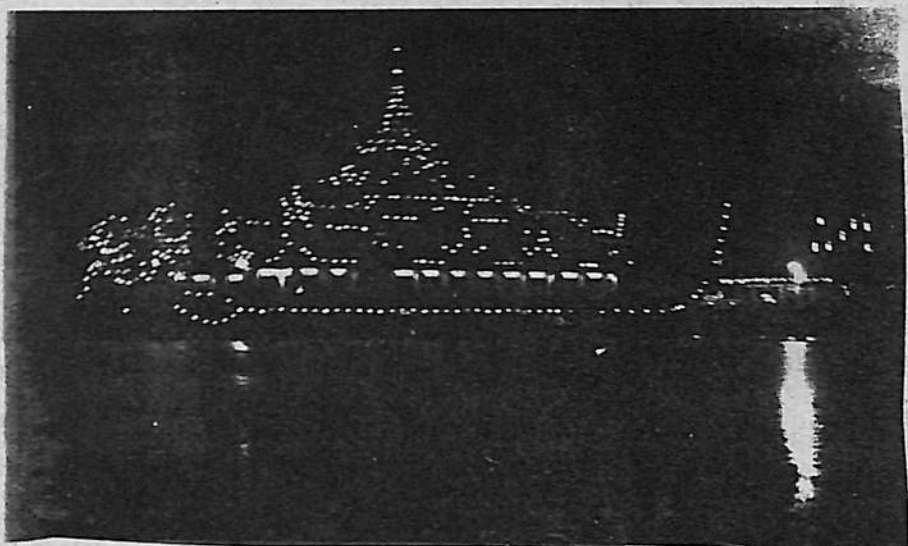

a reality, not just a dream. There is concrete evidence galore, for traditional Myanmar Jurisprudence is based on Myanmar Dhammathats, Yazathats, Phyaftons, Phyatpones, Khone Yone Desisions which are still extant.

Our present Government, State Peace and Development Council is striving to divulge invaluable Myanmar traditions and values in all aspects. SPDC is publishing Lokaniti, a priceless Guidebook on Myanmar social conduct and social dealings long practised by Myanmar people through out the ages is one instance. The Government has held Myanmar boat races, equestrian contests, Myanmar Royal Regatta on a grand scale and staging Annual Performing Arts Competitions with on a noble and well-meaning intention and objective to restore, promote and implement Myanmar Cultural Values and national spirit.

It is a proven fact that Myanmar has a long and outstanding history of civilization, culture and arts. One of the facts of Myanmar culture is Myanmar Jurisprudence. In other words, Myanmar Law and Justice that

had maintained and controlled Myanmar society since the Bagan period in the 10th century up to that of Konebaung dynasty in the 19th century for nearly nine centuries. We as Myanmar, cannot afford to forget and ignore this essential and crucial aspect of our national heritage. If we make an effort and make an in-depth study of Myanmar traditional jurisprudence, we can definitely discover and observe legal principles and practice even superior and identical or parallel with those of the western concepts. This article is just a hint and introduction to the study of Myanmar Traditional Jurisprudence for the benefit of our new generations and for those who have an abiding and enduring interest in the subject.

WHAT IS JURISPRUDENCE

Western concept of jurisprudence derives from two Latin words, "Jus" or "Juris" meaning law and "Prudentia" meaning knowledge. Literally, it means "knowledge of law." Generally speaking, the end or objective of Jurisprudence is the same as that of Science; to have a complete grasp, a

systematic penetration of the subject-matter; to get the power of following the most general propositions into their minutest ramifications and inversely to ascend most the most concrete cases to the principles which govern it through all intermediate stages of thought.

There are different schools of Jurisprudence, viz., **Analytical jurisprudence, Sociological Jurisprudence, Historical jurisprudence, Philosophical Jurisprudence, and Comparative Jurisprudence.** In short, Jurisprudence or study of legal knowledge is a comprehensive treatment of any questions on **human conduct.** Whatever Man has done is **historical**, what Man is doing is **analytical**, and what they ought to do is **ethical or philosophical**; and all these questions are considered in Jurisprudence.

Professor Sethna had propounded a new kind of Jurisprudence called **Synthetic Jurisprudence** using what he called **synthetic method** combining all the relevant methodologies of Jurisprudence adopted before. His method is, according to him, to bring logical analysis of the given juristic materials, the historical developement of those principles behind them, the metaphysical or philosophical findings of ideals or principles underlying them, the political principles to which they may be referred which will give common direction to juristic and political institutions as well as the principles of social institutional developement and their relation to juristic and political philosophy and a general science of society and social institutions; to bring all these, as it were, to common focus on the problem of Jurisprudence. "

Dean of the Harvard Law School, **Roscoe Pound** elucidated on the subject of Jurisprudence, " Jurisprudence should be, at the same time, analytical, historical, comparative, philosophical and sociological. There should be an amalgam of principles derived from the social studies and jurispru-

dence should suggest **changes for the better** with the march of time and **onward progress of society**; and that best jurists are those who make good laws; and good laws are those which are capable of doing **the greatest good to the greatest number in society**." This is the best exposition as to the study of Jurisprudence of any country, East or West, ancient or modern.

Thus, the study of Myanmar Traditional Jurisprudence should be based on the following lines:-

1. The study of **Myanmar Legal History**, dynasty by dynasty or Century by Century. (**Historical**)
2. The study of **Myanmar Legal Subjects as found in Myanmar Dhammathas, Yazathat, Phyat-tones, Phyat-pones, Kwe-Pones, Tara-Pones, Bench Rulings, (Kone-Yone Decisions)**, etc. (**Analytical**).
3. The study of traditional Myanmar Judicial System in actual practice and application; and consequential effectiveness. (**Sociological**)
4. The study of traditional Myanmar Legal Profession and the role of lawyers in the traditional Myanmar judicial system. (**Sociological**)
5. The study of traditional Myanmar Judges and their role in the traditional Myanmar judicial system. (**Sociological**)

Traditional Myanmar Jurisprudence

Even during the period of Bagan dynasty, 900 years ago, prior to the signing of Magna Carta (the Charter) by King John and setting up of Law Courts in England, we have already established Myanmar Judicial System. In the Bagan period, we had Law Courts known as Tyra Kyansaya with Lower Courts called Buil Trya. The Upper Court or the Court of Appeal was known as Atamtrya. The criterion of Myanmar traditional judicial system was conciliation or arbitration rather than litigation. Myanmar Courts then were composed of more than one judge, usually three or more. All the decided suits were to be recorded in a register called Amukwun. Statements or depositions given on oath were given more weight in the administration of Justice before the Courts. Being staunch Buddhists, people of Bagan had more faith in evidence given on oath. Those who dare not give evidence on oath naturally lost their cases.¹

All the essential concepts of the Western Jurisprudence can be clearly seen in the traditional Myanmar jurisprudence such as:-

1. Dr. Than Tun's Legal System in Burma, Burma Law Institute Journal, Vol. 1, No. 2, June, 1959

1. A person (even the Myanmar King) **cannot be a judge in his own case.**
2. In a dispute, both the parties should be given a **chance to be heard.**(Audi alteram partem).
3. The defendant should be given a **right to defend** against the allegations of the complainant.
4. In deministering justice by a court, it must be fair and free from bias or prejudice (Free from **Agati Tara Lepa**: Four Kinds of bias, namely, **Sandar, Dawtha, Baya** and **Moha**; **Sander** means bias due to love or affection, **Dawtha**, bias due to hatred or malice, **Baya**, bias due to fear and **Mawha**, bias due to ignorance, negligence or indecision.
5. In a dispute, there should be a **right to appeal** to higher Court.
6. Disputes, either civil or criminal, should be decided on **reliable evidence.**
7. **Documentary evidence** is given precedence over **oral evidence.**
8. Courts are preferably established and formed as **Benches (Khone-Daws).** or **(Khone-Yones).**
9. What is more, **Myanmar Kings** used to give necessary assistance to the debtor who was unable to pay the loan taken from the

creditor. This was clearly stated in Section 74 and 75 of **Manugye Dhammathat** unlike that of the **English Bankruptcy law**.¹

10. Myanmar Judicial System is essentially based on conciliation and arbitration rather than on litigation with a view to restore **status-quo** between the parties to a dispute and thus maintain and promote unity, solidarity and peace and happiness of the society. It is totally different from the "**Combat System**," or fight to the death of the English judicial system. The criterion of Myanmar Judicial System or Jurisprudence is aimed at, "**Mitigate the serious disputes and eliminate the trifles**." (Kyithaw A-mhyuNge Se, Nge Thaw A-mhyu-pa Pyauk Se) is always the objective. This principle is applicable to our new modern society. It is a lovely feature of our national heritage.

11. In ancient Myanmar, there was always **equality before the law**. Even during the Bagan period, there were instances in which Myanmar **King Kyaswa**² in 1245 A.D. lost his suit for recovery of religious lands against the monks. Similarly in 1255 A.D. his nephew **King Oaksana**³ suffered the same fate.

1. Dr. E Maung's Insolvency Jurisdiction in Early Burmese Law, J.B.R.S., Vol. XXX IV, Part 1, pp. 1-6, December 1952.
2. Bagan Inscriptions, Plates 54, 371b, 90 and 296.
3. Bagan Inscriptions, Plates 54, 371b, 90 and 296.

If we take painstaking study and research into traditional Myanmar Jurisprudence, we can find valuable and time-honoured legal principles there in. For instance, there is Mula-Tara Ngapas¹, the legal principles that cannot be questioned, Viz.,

1. One who is in possession of agricultural land for 10 years :
2. One who do not demand his loan for 10 years, though living in the same place or region :
3. One who do not employ his slave for 10 years :
4. Revenues collected by local authorities like the head man, revenue officer and forester, etc.
5. Law of Inheritance as laid down in the Myanmar Dhammathats

There is another kind of Htawara Tara Lepa² which cannot be contested or claimed, namely:-

1. Land donated to the pagodas, temples or monastries:
2. Slaves dedicated to such religious organizations or institutes:
3. Demarcation marked between towns and villages: and
4. Those who are born of hereditary slaves:

1. Manugye Dhammathat, p. 70

2. Manugye Dhammathat, p. 69

Basically, these are 18 kinds of legal disputes known as **Mula Tara Sheshit Pa**¹⁶. These disputes are as follows: -

1. Mortgage suits
2. Trust Cases
3. Disposing stolen property by altering its nature
4. Taking back the property given as gift
5. Distributing wages of carpenters
6. Disputes as to wages of farm employees
7. Retracting statements already given before nobility
8. Dishonest acts after completion of sale
9. Demarcation or partition of land
10. False allegation or defamation
11. Theft
12. Hurt
13. Disputes as to two-legged or four-legged animals
14. Trespass
15. Divorce Cases
16. Misappropriation of properties
17. Murder
18. Gambling Cases

Besides, there are 20 Branches of legal Principles known as **Tha Kha Taras** and these are: -

1. Yezagyo Khonedaw Phyattone, pp. 68/69

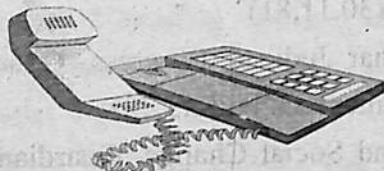
1. Three Kinds of Gifts
2. Two Kinds of Gifts
3. Seven Kinds of Wives
4. Seven Kinds of Slaves
5. Twelve Kinds of Sons
6. Three Kinds of Bribes
7. Four Kinds of Bias or **Agati Tara Lepas**
8. Seven Kinds of Heirs
9. Four Kinds of Teen-agers
10. Five kinds of woman's Wiles
11. Desertion of Woman
12. Four Kinds of Woman's Vanity
13. Five Kinds of Anger or Wrath
14. Two Kinds of Sale
15. Two Kinds of Purchase
16. Four Kinds of Properties which should not be bought
17. Thirty Four Kinds of Witnesses
18. Seven Kinds of Adultery
19. Ten Kinds of Causing Hurt
20. Five Kinds of Abusing Others

There are also notable and interesting **legal maxims** in traditional Myanmar Jurisprudence like those English legal maxims but their meanings and implications are totally different. These Myanmar legal maxims are given in Kinwun Mingyi U Kaung's **Atthathankhepa Wunnana Dhammathat**, Hmawbi Saya Thein's **Pawrana Dipani** and U Aw's **Kawiletkhana Thatpone Kyan** which cannot possibly be explained in detail in this article. It deserves a separate treatment.

Here, I should wind up with the elucidation given by the erudite legal scholar and Jurist, late **Dr. E Maung** in his treatise, **Burmese Buddhist Law**, p. 5., on Myanmar Law and Jurisprudence which is as follows:-

"Myanmar Law in its descent to the latter part of 19th century had no breaks and catastrophies and there never was a revolution in the growth of Myanmar Law . It can be truly said that the glory of Myanmar Law is that its roots are sunk deep in the soil of national history and that the law is the product of age-long growth of national life. It may probably be called the **COMMON LAW OF MYANMAR.**"

For these reasons *inter alia*, I would like to suggest that it is high time and opportune moment, when we are venturing into the new millenium being confronted with the new challenges, onslaught of alien culture and interferences and interventions from outside, to instil, cultivate and promote our own culture and values which are our princeless national heritage. We should open the eyes of our people, especially the judges, judicial officers, law officers and member of the legal profession, to our glorious vistas of Myanmar Traditional Jurisprudence which might definitely enlighten and enhance their legal knowledge and practical application before the Courts, thereby promoting the public confidence in our judicial system.

References for Further Study

1. Aung Than Tun, Research Papers read at Annual Myanmar Research congresses:-

- (a) Quintessence of Myanmar Dhammathats, March 1969
- (b) Significant Features of Judicial Administration under the Myanmar Kings, January, 1970
- (c) Myanmar Legal Philosophy, January, 1971

- 2. Aung Than Tun, Myanmar Law & Justice, Working People's Daily, (1965-66), Twelve Articles
- 3. Aung Than Tun, Judicial Decisions of old Myanmar, the Guardian Daily, 1970, Fifteen Articles
- 4. Aung Than Tun, Myanmar Concept of Justice, Working Peoples' Daily, 1969, Three Articles
- 5. Aung Than Tun, Judicial Administration under the Myanmar Kings (National Literary Prize Winning Book), 1968
- 6. Aung Than Tun, Four Episodes of Myanmar Legal History, (National Prize Winning Book), 1968
- 7. Aung Than Tun, History of Myanmar Dhammathats, (Sarapaybeikman Manuscript Prize Winning Book First Prize), 1989
- 8. Aung Than Tun, the Myanmar Dhammathats, Working Peoples' Daily, dated, (30.11.81)
- 9. Aung Than Tun, Myanmar Judicial Progress, Guardian Daily Special Supplement, dated (2.3.72)
- 10. Aung Than Tun, Law and Social Change, Guardian Daily Special Supplement dated (2.3.72)

11. Aung Than Tun, Ideals of Traditional Myanmar Justice, the Guardian Daily dated (7.8.72)
12. Aung Than Tun, Moral Principles in Myanmar Law, the Guardian Daily, dated (7.8.72)
13. Aung Than Tun, Commentary on the Selected Judgments of the Special Appeal Crimes Court, the Guardian Daily, dated (7.8.71)
14. Aung Than Tun, Legal Research & Reform, the Guardian Daily, dated; (1.1.73)
15. Aung Than Tun, The Role of Judges under the Myanmar Kings, Rangoon Lawyers' Association Magazine, August, 1982
16. Aung Than Tun, Legal Maxims, Rangoon Lawyers' Association Magazine, 1982
17. Ba Han, Dr, A Legal History of India & Burma, 1952
18. Chan Toon, Principles of Buddhist Law, 1937
19. E Maung Dr, Burmese Buddhist Law, 1937
20. E Maung Dr, Expansion of Burmese Law, 1951
21. E Maung Dr, Insolvency Jurisdiction in Early Burmese law, J.B.R.S., Vol. XXX IV, Part I, 1951
22. Forchhammer, Dr. E., The Jardine Prize Essay, 1885
23. Forchhammer, Dr. E., Wagaru Dhammathat (With Text & Translation), 1892
24. Friedmann, Legal Theory, 1960
25. Friedmann, Law In a Changing Society, 1964
26. Furnivall, J.S., An Introduction to the Political History of Burma, 1957
27. Furnivall, J.S., Colonial Policy & Practice, 1957
28. Furnivall, J.S., Manu in Burma, J.B.R.S., Vol. XXX, Part II, pp.351-370

- 29.Furnivall, J.S., The Coronation of the Burma Kings, J.B.R.S.,
Vol. XV, pp. 143
- 30.Htin Aung, Dr., Burma Law Tales, 1962
- 31.Htin Aung, Dr., Customary Law in Burma, (South East Asia in
the Coning World), 1953
- 32.Holland, Elements of Jurisprudence
- 33.Jardine, John, Notes on Buddhist Law, Vol. I to VIII, (1882-83)
- 34.Kinwun Mingyi U Kaung, A Digest of Burma Buddhist Law, Vol. I &
II, 1907
- 35.Lahiri, Principles of Modern Burma Buddhist Law, 1957
- 36.Kyin Swi, Dr., Judicial System in the Kingdom of Burma, (Ph.D.Thesis)
London University, 1965
- 37.Kyin Swi, Dr., The Origin & Development of the Dhammathats, J.B.R.S.,
Vol. XLIX, Part II, pp. 173- 205
- 38.Lingat, Robert, The Buddhist Manu or the Propagation of Hindu Law
in Hinayanist Indo-China, 1949
- 39.Lingat, Robert, Evlution of the Conception of law in Burma & Siam,
Journal of the Siam Society
- 40.Maines, Henry Sumner, Ancient Law, 1963
- 41.Maung Maung, Dr., Burma in the Family of Nation, 1956
- 42.Maung Maung, Dr., Law & Custom in Burma and the Burmese Family,
1963
- 43.Maung Maung, Dr., Lawyers & Legal Education in Burma, 1962
- 44.M.T. Gywe, Treatise on Buddhist Law, 1910
- 45.M.T. Gywe, Conflict of Authority on Buddhist Law, 1919
- 46.May Oung, Selection of Leading Cases on Buddhist Law,
- 47.Mootham, Burmese Buddhist Law, 1959

48. Paton, The Moral Law
49. Richardson, The Laws of Manoo. (Manugye), 1896
50. Sangermano, Father, The Buresse Empire, 1884
51. Setalvad, The Common Law in India, 1960
52. Shwe Yoe (J.G. Scott), The Burma, His Life & Notions, 1927
53. Singhal, Analytical & Practical Jurisprudence, 1958
54. Tawney, Equality, 1952
55. Shwe Baw, Dr., The Origin & Development of Burmese Legal Literature,
(Ph.D. Thesis), London University, 1955
56. Sparks, Major, The Burma Code, 1860
57. Than Tun, Dr., The Legal System in Burma, BLJ, Vol.I No. 2, 1959
58. Than Tun, Dr., History of Burma, (A.D. 1000-1300), Bulletin of the
Burma Historical Commission, Vol. I, pp. 39-57
59. Thaung, Dr., Burmese Kongship in Theory & Practice during the
reign of Mindon, J.B.R.S., Vol.XLII, Part II, pp.171 - 185
60. Yi Yi, Dr., The Judicial System of King Mindon, J.B.R.S., Vol.
XLV, Part I, pp. 7-29
61. Yi Yi, Dr., Life at the Burmese Courts under Konebaung Kings,
J.B.R.S., Vol XLIV, Part I, pp. 85 - 129

MYANMAR DHAMMATHATS

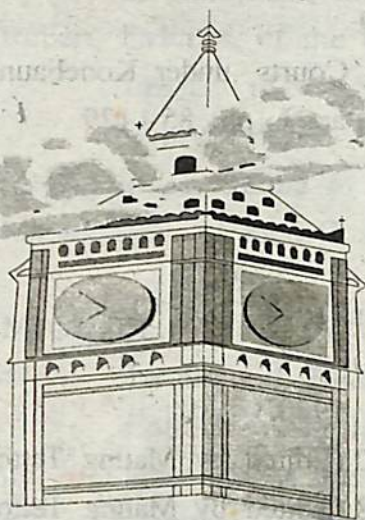
1. Manugye, (Laws of Manoo), Richardson, 1903
2. Mahayazathatgyi 1870
3. Kaingza Manuyazar Shauk -Htones, 1900
4. Manuyin Dhammathat, 1900 (Edited by Maung Tettoo)
5. Manuwunnana Dhammathat, 1898 (Edited by Maung Tettoo)

6. Manuthara Shawemyin Dhammathat, 1894,(Edited by Maung Tettoo)
7. Winiccayapakathani Dhammathat, 1879,(Edited by Maung Tettoo)
8. King Wagaru's Manu Dhammathat, 1892
9. Thamuhada Wiccadani Dhammathat Choke,1982
- 10.Kinwun Mingyi's Thirty Six Dhammathats, two Volumes, Vol.I & II 1902, 1909
- 11.Kinwun Mingyi's Atthathankhepa Wunnana Dhammathat, 1899, Reprint 1963
- 12.Manu Wunnana (Inheritance) Summary, Mandalay, 1921

N.B.

Many Dhammathats in palm - leaf manuscripts can still be found and referred to in the yangon University Library

AUNG, THAN, TUN (MONYWA)

KACHIN TRADITION AND CUSTOMARY LAW 3

U MIN THU (ADVOCATE)

Arbitration

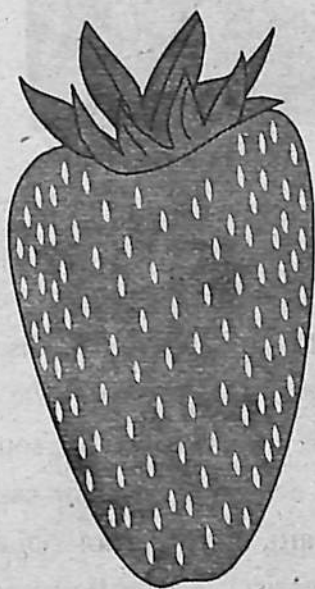
In all cases, arbitration is as a rule first resorted to. The aggrieved party sends his "Masas" or deputies to lay his complaint before the family of the offender, who call in a number of "Salangs" or elder to discuss the matters with the view to arranging a settlement, failing which the case is referred to arbitrament of one or more "Duwas" and "Salangs" of some other tribe. The decision of the arbitrator is generally accepted in minor cases, but if the disputants are dissatisfied with the award, they are not obliged to accept it, and when this happens the law of reprisal is usually resorted to,

both parties lifting cattle, raiding and counter-raiding till tired of the game, when a balance is finally struck and the case closed with the help of the "Salangs" of their respective villages.

In serious cases, such as blood feuds, vengeance is frequently aimed at more than recompense and offers of compensation, far in excess of customary amount are not infrequently refused, and the demand of a head, i.e., a life, insisted on as set off for the life taken. The following is an instance of such a case:-

N-gang Khalum La, a Marip chief, stole a buffalo from Labang, but was overtaken and offering resistance, killed. His people demanded a head (a life) from the Labang Duwa and refused all offer of compensation. A mutual friend then suggested to Labang that he should tell the N-gang

Marips to take his (Labang Duwa's) brother-in-law Mpawn's head, which they accordingly did. Now, the Mpawn family did not see the fun of this and sent word to the N-gang family that as they had killed Mpawn for no reason they would have vengeance, so, to mend matters, the N-gang family killed the

Labang Duwa's brother and mother and burnt his house down, he having caused them to kill Mpawn. The Mpawn family were not yet satisfied and killed the messenger of the mutual friend, who at the start of the feud suggested that Mpawn be sacrificed. The case here becomes rather complicated. None of the parties concerned appear to be content with what has been done up to the present; all desire vengeance and declared a five-generation feud against one another.

Blood feuds (Bunglat.)

Regarding a Bunglat or blood feud the Kachins say "Du Bunglat hpaka latsa tsaw bunglat manga shi." which means "A hundred articles to be paid in chief's blood feud, fifty in a commoner's".

There are various kinds and degree of "bunglat", the "bunglat" comprising murder and culpable homicide (without distinction). Blood-money is demanded in case of murder (si bunglat), when an employee is hurt (hkala bunglat) or killed (lasa bunglat), and in some localities; when an unmarried woman dies in confinement giving birth to an illegitimate child (ndang bunglat). Murder is the most serious of all offences and the ancestral law was usually a life for a life. Gradually custom has established a more practical way. And if the offender was able and willing to pay, the case could be settled without further bloodshed. But the demands were always heavy and often far beyond the means of the murderer and his family. It is useless asking a man to make his claim in a lump sum, his idea of the value of money is too vague and his mental powers not equal to the calculation this would involve. Rather would he wait a week or a month to have his

claim discussed in all its details. But when this has been done and the various things to be paid as compensation agreed upon, he is generally quite willing to receive in cash, the value of each article being given him separately.

In a murder (si bunglat) settled according to Kachin custom the following items are always included in the demand for compensation.

1. A gong ten spans in circumference for the head.
2. $2\frac{1}{2}$ viss of silver for brain.
3. 8 hanks of wool for hair.
4. A pair of cymbals for the forehead.
5. 2 small gongs for the cheeks.
6. 2 plates for the ear.
7. (1) plough for the nose.
8. Khrawng jum (a kind of seed) or precious stones for the eyes.
9. 30 cowries for the teeth, nails and toes.
10. (1) silver coin for the tongue.
11. A long silver smoking pipe for the neck.
12. 2 spears or guns for the arms.
13. Swords for the fingers.
14. A long richly embroidered chinese coat for the skin.
15. 2 spears for the legs.
16. (1) viss of gold for blood.
17. (1) female water buffalo of 5 rains for the flesh.
18. (1) spears for the male organ.
19. Jars or pots the male organ.

20. (1) string of Khaji (a neckless with 100 beads) for the entrails.
21. (1) gong for the liver.
22. (1) silver cup for the heart.
23. (1) slave to serve the family of the deceased.
24. A gong, a neckless, a gun, a buffalo; a silk gown, a slave, a tripod, a pot and 20 ticles of silver for the life.
25. A maraw nga (cattle) for sacrificing to the "fates" and money to all particularly concerned. Plus another 33 items, too numerous to mention; for the funeral ceremony.

Most family were never able to pay even if they promised to do so. Hence there would arise a blood - feud carried on generation after generation until vengeance was satisfied. But the greatest number of feuds originated with offending party refusing to consider terms of settlement. In that case it became a matter of honor for the aggrieved family to the family name.

When a man has been hurt or killed while working for another, the employer's liability is recognized. A fine will be fixed according to the nature of the case. If killed, say, when clearing jungle or at housebuilding, the terms are decided by the village council. It is never regarded as murder or culpable homicide, but simply as an accident, and the fine is light.

If a man has been killed when on a trading expedition for another, the employer is liable to a fine, or he must find and punish the murderer, turning over the amount received to the deceased man's family. If he is unable to do either of these things, he may authorize the relatives to execute vengeance at his expense. If an employee dies a natural death, the employer pays only a bullock for the funeral (jahpu nga), a gong for the death dance (kabung bau), and a skirt or a piece of cloth for the final ceremonies (majip nba).

References.

1. မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၊ ဗဟိုကော်မတီဌာနချုပ်၊ ထုတ်
တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ။ ကချင်။
2. Burma Gazetteer. by Mr. W. A. Hertz. C.S.I.
3. The Kachins. Their customs and traditions. By Rev. O. Hanson, Litt.D.

U MIN THU (ADVOCATE)

INTERNATIONAL LAW (4)

NATIONAL LAW Vs INTERNATIONAL LAW

Tha-byei Leigh Maung

One of the most important practical areas of international law is the question of its relationship with national law. While it is largely true that international law is concerned with the legal relations between sovereign states and national law is concerned with the legal relations of individuals within a state, there is considerable overlap between the two systems. This can occur in a number of ways, some of which are discussed below. Moreover, now that international law grants rights and obligations directly to individuals- as with war crimes - it is becoming even more important to know precisely how the rules of one system will affect the decision-making process in the courts of another.

First, how does national law affect decisions before international courts and, secondly, how does international law affect decisions before national courts. As to the first question, for example, national law may be cited before an international court as evidence of compliance with international obligations, as

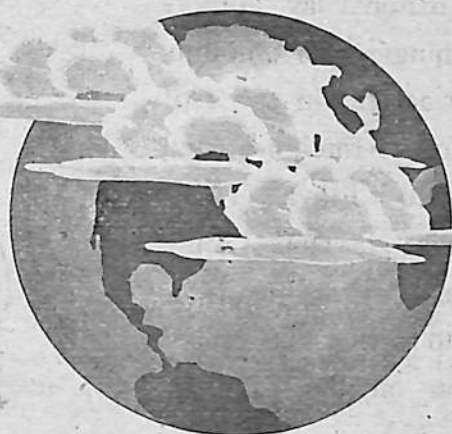

in the *Anglo-Norwegian Fisheries Case*, 1951 ICJ Rep. 116. As to the second, for example, the international law of the sea may be relevant in determining the extent of national criminal jurisdictions (e.g. *R v Keyn*, (1876) 2 Exch. D 63) or a government minister may be given certain powers which may only be exercised in conformity with international law (e.g. Diplomatic and Consular Premises Act 1987, s. 2 (2), *R v Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs ex parte Samuel*, *The Times*, 17 August 1989). More importantly, it may be contended that international law gives the individual certain rights or obligations which can be enforced directly in national courts as was alleged, though ultimately denied, in the Tin Council litigation (*MacLaine Watson & Co. v Dept of Trade and Industry and related appeals*, [1989] 3 All ER 523). It must also be realised, however, that the way in which international law is used in the national courts of any particular country is determined by the national law of that country. Consequently, different rules will apply for different countries. Each state will have its own rules provisions that tell us how international law is to be utilised in practice in the national courts of that state.

NATIONAL LAW BEFORE INTERNATIONAL COURTS AND TRIBUNALS

In this section, we shall examine the circumstances in which law may be an issue before international courts and tribunals. Obviously, the purpose of international tribunals is to decide matters according to international law, but this does not mean that questions of national law are irrelevant.

Sources

The decisions of national courts may be used as 'sources' of international law. Strictly speaking this is more a question of using national law to help determine the content of international law than of using national law directly. However, we should not forget that the ICJ can utilise these 'sources' under Art. 38(1)(c) and (d) of its Statute as a way of elucidating the precise scope of a state's duties under international law.

National law and international obligations

It is clear that a state cannot plead the provisions of its national law as a valid reason for violating international law. Thus, in the *Alabama Claims Arbitration*, (1872) Moore 1 Int. Arb. 495, Great Britain could not rely on the absence of domestic legislation as a reason for non-fulfilment of its obligations of neutrality in the American Civil War. Conversely, a

state cannot plead before an international court that its national law authorises it to do something which amounts to an internationally act, as in cases of unlawful expropriation of foreign-owned property such as *Texaco v Libya*, (1977) 53 ILR 389. Likewise, a state ' may not invoke its internal law as justification for its failure to perform a treaty ' (Vienna Convention on the Law of Treaties 1969, Art. 27).

In essence, then, when a binding international obligation exists for a state, it must fulfil that obligation irrespective of whether its national law permits it to do so or forbids it from doing so. If a change in national law is required in order that a state may fulfil its international obligations, then the state is under a duty to make that change. In the United Kingdom, for example, the obligation to grant immunities and privileges to foreign diplomats under the 1961 Vienna Convention on Diplomatic Relations was implemented by the Diplomatic Privileges Act 1964. Similarly the observance of mandatory sanctions ordered by the Security Council against delinquent states under Chapter VII of the Charter may be enforced in UK national law under the United Nations Act 1946. If, however, a state does not make the necessary changes in its national law, it does not thereby incur International responsibility arises only when the state fails, in a concrete case, to fulfil its international obligations. For instance, in the diplomatic privileges example, the United Kingdom would not have in-

curred liability simply by refusing to make changes in its national law but only when a diplomat was arrested or detained in violation of those privileges.

Definitions

Although an international tribunal will normally be required to settle a dispute between two states according to international law, it may only be able to do so by reference to concept defined in the national law of either party. Thus, if an international court is to determine whether State A had jurisdiction over a crime committed in State B, it may be essential to know whether the alleged offender or victim was a 'national' of State A. Nationality is something determined by national law and, 'it is for every sovereign state, to settle by its own legislation the rules relating to acquisition of nationality'. That does not mean, of course, that the proven fact of nationality will have the desired effect on the international plane, but it is for national law to decide who may be a national. In this type of situation, the international court is determining the obligations of the state on the international plane but, because the substantive issue involves national law concepts, it must make reference to that national law.

Evidence

It is clear also that national law may serve as evidence of 'facts' before international tribunals. For example, the extent of a state's claim of maritime jurisdiction may be evidenced by its national law. More importantly, national law may be very weighty evidence of state practice, so helping to

decide whether any customary law has developed. For example, whether any states assume criminal jurisdiction under the 'passive personality' principle can be determined only by reference to their national law, but this will be crucial in determining whether sufficient state practice exists so as to have given rise to a customary rule to this effect. Similarly, national law can be evidence of compliance with international obligations.

It is clear that national law can be used as evidence by an international tribunal in a variety of ways. However, like any other 'fact', the international court will require proof of the precise content of national law. It is clear also that an international court may judge the adequacy of a national law in meeting the international obligation it was designed to satisfy. In the United Kingdom, for example, the Diplomatic Privileges Act will be evidence of the UK's compliance with its obligation under the Vienna convention on Diplomatic Relations and, if the degree of protection required by international law, the UK may fine itself internationally responsible. This is not an interference in the domestic affairs of the UK because the international court is concerned only with international obligations. The international court could not, of course, declare the national legislation invalid or void for this would be an interference in domestic

affairs and so the 'inadequate' Act would still be effective in national law. The point is that it would not be effective in international law. That does not mean, of course, that a national court cannot declare a local Act void for want of conformity with international law, but that is a matter for the competence of the national court, as determined by national law.

Basis for decision

It is not impossible for an international tribunal to be given jurisdiction to decide a dispute solely or primarily on the basis of national law. Thus, in the *Serbian Loans Case*, (1929) PCI Ser. A No. 20 the Court was called upon to determine the validity and application of certain loan agreements made between French nationals and the Serbian government. This was a matter of national law, the court eventually deciding the substantive issue according to Serbian law. Although the Court would normally only decide matters which called for the application of international law, its jurisdiction in this case rested on the fact that the dispute was submitted to it by 'special agreement' within the terms of its Statute. Similarly, mineral concession agreements between states and corporations may provide that disputes are to be settled by an arbitral panel who may apply both the national law of the state and relevant rules of international law. When an international court is called upon

apply national law directly, it will pay 'the utmost regard to decision of the national courts of a country' (*Brazilian Loans Case*) because it does not wish to adopt an international different from that which applies inside the state itself. If, however, the correct interpretation of national law is unclear, the international court will 'select the interpretation which it considers most in conformity with the law' of that state (*Brazilian Loans Case*)

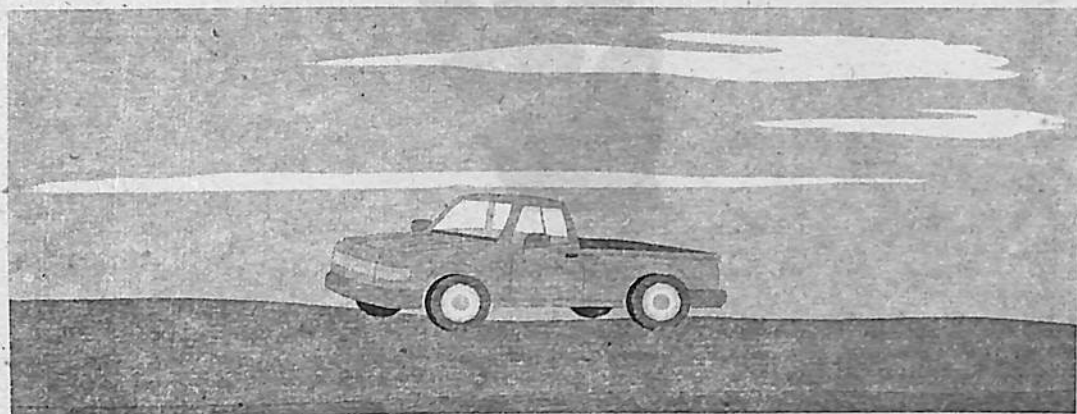
INTERNATIONAL LAW IN THE LEGAL SYSTEM: INCORPORATION AND TRANSFORMATION

In theoretical terms, the use of international law in courts is often explained in terms of the doctrines of incorporation and transformation. Under the doctrine of incorporation, a rule of international law becomes part of national law without the need for express adoption. The rule of international law is incorporated in national law simply because it is a rule of international law. This 'automatic' adoption is said to operate unless there is some clear provision of national law, such as a statute or judicial decision, which precludes the use of the international law rule by the national court. Thus, once it is established that an international law rule exists and would be relevant to the case in hand, under the doctrine of incorporation it is, without more, part of national law and may be applied by the national court. For example, if a state follows the incorporation

doctrine, then international rules on diplomatic privileges will automatically and without more allow a diplomat to plead immunity before national courts.

The doctrine of transformation, on the other hand, stipulates that rules of international law do not become part of national law until they have been expressly adopted by the state. International law is not *ipso facto* part of national law. Therefore, a court cannot apply a particular rule of international law until that particular rule has been deliberately 'transformed' into national law in the appropriate manner, as by legislation. Thus, international law and national law are kept separate by the state and it is only if the state has taken the conscious step of utilising rules of international law that the rules so chosen can be said to be 'part of' national law. For example, if a state follows the transformation doctrine, then international rules on diplomatic privileges do not operate in favour of the diplomat until legislation has been passed authorising court to give effect to such privileges. Until that point, the diplomat is subject to the jurisdiction of the court irrespective of what international law says.

In essence, then, the difference between incorporation and transformation is that the former adopts international law into law just because it is international law, whereas the latter requires a deliberate act on the part of the state concerned. Under the former, rules of international law are part of national law unless excluded, under the latter they are part of national law only if deliberately included. However, this neat theoretical symmetry is not entirely accurate. It is clear, as indicated above, that whether any state adopts the incorporation or transformation doctrine is to be determined by its own law, usually its 'constitution'.

Tha- byei Leigh Maung

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။

မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။

လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။

လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။

ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။